

Demokratiske kvaliteter i lokale partier i små og store kommuner

*En kvantitativ studie av forholdet mellom kommunestørrelse og norske lokale partiers styrke
som medlemsorganisasjoner*

Matias Robberstad Vangen

Masteroppgave i statsvitenskap - STV4992 Institutt for statsvitenskap (ISV)

UNIVERSITETET I OSLO

Høst 2022

Antall ord: 29 000

Her i verden er det nesten alltid de små som samler bladene til de stores kranser
Carit Etlar

Forord

Det samfunnsvitenskapelige fakultetet, UiO. Dette forunderlige sted som ingen forlater før han har fått merker av det. Etter seks år – først på sosiologistudiet og deretter på statsvitenskap – er min tid her forbi. For en reise det har vært! Takk!

Denne masteroppgaven ville ikke vært mulig uten andre mennesker. Jeg vil rette en stor takk til min hovedveileder, Elin Haugsgjerd Allern, og min biveileder, Jo Saglie, for standhaftig og grundig kommentering av utkast av svært sprikende kvalitet, og for god faglig og mellommenneskelig støtte fra første til siste dag av prosessen.

Også Institutt for samfunnsforskning (ISF) fortjener stor takk; både for data, kontorfasiliteter, penger (i form av lønn), fine bekjenskaper og et stimulerende arbeidsmiljø.

Takk til Kenneth og Jens, mine romkamerater i Von der lippes gate, for godt kameratskap, FIFA-kamper og latter, også i periodene hvor jeg har oppført meg som en zombie. Takk til gjengen fra Sofies gate for de samme kvalitetene.

Takk til Christian som har gått sammen med meg på dette mastergradsløpet.

Takk til Renate, min vakre kjæreste, som har vært en bauta for meg i denne perioden og som har holdt meg oppe i periodene hvor jeg har slitt med å stå støtt på egenhånd. Jeg er en heldig fyr.

Takk til pappa, *min tredje veileder*, for alle gjennomlesninger og for all tiden du har brukt på å hjelpe meg. Takk til mamma og pappa for ubetinget støtte, kjærighet og omsorg. Takk til morfar for alle telefonsamtaler, og for alle fine treff i Haukeberget. Takk til farfar for Klassekampen i posten med jevne mellomrom. Takk til resten av familien for at dere eksisterer. Takk til mormor for alt som du var.

Uten dere er jeg fattig.

0. Sammendrag

Alle landets kommuner, uavhengig av størrelse, har et nettverk av lokale partier og lokale lister som stiller kandidater til valg, kanaliserer innbyggers demokratiske engasjement og kobler sammen det nasjonale politiske systemet med det lokale. De lokale partiene og listenes demokratiske funksjoner muliggjøres av tilstedeværelsen av partimedlemmer, som utøver sin innflytelse i de lokale partiene og listene gjennom deltakelse på partimøter. Til tross for den sentrale rollen lokale partier og lister spiller for funksjonaliteten og legitimiteten av det norske demokratiet er dette et understudert felt i partiforskningen, som ofte har hatt et søkelys på de nasjonale partiene. Forskning på variasjoner i medlemstall og partiaktivitet har i sin tur ofte enten hatt et søkelys på aggregerte stordatatendenser, eller på individnivådata. Det lokale partinivået faller ofte mellom disse to stolene.

Oppgavens har hatt som målsetning å kartlegge hvordan lokale partier og lister sin styrke som medlemsorganisasjoner varierer mellom partier og organiseringsformer, og hvorvidt det eksisterer systematiske variasjoner i dette knyttet til innbyggertallet i partienes hjemkommuner. Oppgavens konseptualisering av *partienes styrke som medlemsorganisasjoner* utgjøres av summen av partiets medlemstall, partimedlemstetthet (M/E) og frekvens av intern aktiviteter. Analysene ble gjort innenfor rammene av Dahl og Tuftes teori om *størrelse og demokrati* og et *ressursbasert perspektiv* hvor partimedlemmer ble forstått som den viktigste formen for partiressurser på det lokale partinivået.

Oppgavens forskningsspørsmål ble undersøkt gjennom deskriptiv statistikk og flernivåanalyse. Den deskriptive statistikken ble brukt for å danne et bredt bilde av nyansene i oppgavens forskningsspørsmål, mens flernivåanalysene ble brukt for å påvise hvorvidt tendensene fra den deskriptive statistikken også viste statistisk signifikante sammenhenger.

Forskingsspørsmålet ble besvart ved hjelp av lokalpartinivådata fra forskningsprosjektet *Lokale partilag og lister. Organisasjon, aktiviteter og økonomi* ved Institutt for samfunnsforskning (ISF), i tillegg til fire datasett om kommunekontekst fra Statistisk Sentralbyrå (SSB).

Resultatene fra oppgavens analyser viste at innbyggertall hadde en blandet betydning for partienes styrke som medlemsorganisasjoner. Mens kommunestørrelse viste en positiv sammenheng med partienes aktivitetsnivå, var tilsvarende forhold signifikant negativt for nivåene av partimedlemstetthet i de lokale partiene. Disse resultatene var imidlertid i stor grad drevet av spesielt høye nivåer av partimedlemstetthet i de aller minste kommunene, og spesielt høyt aktivitetsnivå i de aller største kommunene, mens det var få variasjoner for øvrige kommunestørrelser. I relasjon til forholdet mellom partialder, partiorganisering og graden av styrke som medlemsorganisasjoner, viste analysene, kontrært til de stilte forventningene, at de lokale listene hadde signifikant høyere aktivitetsnivå enn de tradisjonelle partiene, mens det ikke eksisterte tilsvarende tendenser knyttet til partialder. Resultatene for partimedlemstetthet viste motsatt tendens, i form en signifikant sammenheng for partialder, men ingen utslag knyttet til partiorganisering.

Innholdsfortegnelse

Forord	3
0. Sammendrag	5
1. Introduksjonskapittel	11
1.1 Introduksjon av tema og formålet med oppgaven	11
1.2 Hvorfor er oppgavens tematikk relevant og viktig?.....	13
1.3 Data og metode	15
1.4 Oppgavens oppbygning	15
2. Sentrale begreper	18
2.1 Medlemsorganisasjonsstyrke	18
2.2 Demokratiske koblinger.....	20
2.3 Det deltakerdemokratiske perspektivet.....	22
2.4 Konklusjon	24
3. Litteratur	26
3.1 Manglende studier av medlemskap og intern partiaktivitet på lokalt disaggregert nivå	26
3.2 Nedgang i flere former for politisk engasjement.....	28
3.3 Partimedlemskap - en historie om nedgang?	28
3.4 Færre medlemmer = svakere partier?.....	32
3.5 Variasjoner i medlemsorganisasjonsstyrke i lys av partityper og ressursbaserte perspektiver	33
3.6 Økonomi som forklaring på medlemsnedgang.....	36
3.7 Forholdet mellom størrelse og demokrati i tidligere litteratur	37
3.8 Konklusjon	38
4. Teoretisk rammeverk	41
4.1 Størrelse og demokrati	41
4.2 Hva er demokrati i Dahl og Tuftes rammeverk?	42
4.3 Hvor anvendbar er teorien om størrelse og demokrati i studiet av lokale partier?.....	42
4.4 Har størrelse har en selvstendig effekt på medlemsorganisasjonsstyrke?	43
4.5 Absolutte og relative incentiver for deltakelse i store og små kommuner.....	44
4.6 Partiaktivitet i lys av det ressursbaserte perspektivet og den enhetlige aktør	46
4.7 Oppsummering av oppgavens teoretiske forventninger om forholdet mellom kommunestørrelse og lokale partiers medlemsorganisasjonsstyrke	48
4.8 Forventede variasjoner i lokale partiers medlemsorganisasjonsstyrke: partialder og partiorganisering... ..	49
4.9 Konklusjon	53
5. Forskningsdesign, data og metode	56
5.1 Ekstern validitet. Har funnene fra denne oppgaven overføringsverdi utover de norske landegrensene?..	56
5.2 Fakta og forbehold om datamaterialet	57

5.3 Operasjonalisering av avhengige variabler og uavhengig variabel.....	60
5.4 Uavhengig variabel: Kommunestørrelse.....	63
5.5 Kausalitet – eller ikke?.....	65
5.6 Kontrollvariabler.....	66
5.7 Manglende observasjoner.....	70
5.8 Oppsummering av oppgavens datamateriale.....	70
5.9 Flernivåanalyse. Om metoden.....	71
5.10 Medlemsorganisasjonsstyrke – et todimensjonalt konsept?.....	81
6. Resultater.....	84
6.1 Flernivåanalyse av partimedlemstetthet og innbyggertall.....	84
6.2 Flernivåanalyse av medlemsmøter og innbyggertall.....	87
6.3 Oppsummering av funnene fra flernivåanalysene.....	88
6.4 Lokale partiers aktivitetsnivå, medlemstall og nivå av partimedlemstetthet: Deskriptiv statistikk.....	89
6.5 Medlemsorganisasjonsstyrke etter kommunestørrelse.....	96
7. Analysekapittel.....	100
7.1 Medlemsorganisasjonsstyrke – et todimensjonalt mål på de lokale partienes deltakende koblinger?....	100
7.3 Kan man spore systematiske variasjoner i partimedlemstetthet, medlemstall og internt aktivitetsnivå relativ til partialder og partiorganisering?.....	103
7.4 Medlemsorganisasjonsstyrke i det norske lokaldemokratiet – et deltakerdemokratisk sunnhetstegn?..	106
7.5 Begrensinger med studien og mulige områder for videre forskning.....	108
8. Konklusjon.....	110
9. Litteratur.....	112
10. Appendiks.....	123
10.1 Residualfordeling av partimedlemstetthet og innbyggertall med alle observasjoner inkludert (inkludert Oslo-partilagene, Leka Venstre og Samefolkets parti).....	123
10.2 Residualfordeling av medlemsmøter og innbyggertall med alle observasjoner inkludert (inkludert Oslo-partilagene).....	124
10.3 Spredningsplott M/E med alle observasjoner.....	124
10.4 Flernivåanalyser for partimøtetetthet og medlemsmøter opp mot innbyggertall og kontrollvariabler med alle observasjoner (inkludert Oslo og Leka Venstre/Samefolkets parti).....	125
10.4 Nullmodellen: 1. M/E, 2. Medlemsmøter.....	125
10.4 Homoskedastisitet - Breuch Pagan.....	126
10.5 Multikollinearitet – VIF.....	126
10.6 Prosentuering av lokale partiers aktivitetsnivå etter medlemstall.....	127

Tabelloversikt

- 1. Medlemstall og antall kommunepartier (2017)
- 2. Oversikt over hypoteser
- 3. Innbyggertall-kategorisering
- 4. Deskriptiv statistikk av datamaterialet. Ustandardisert
- 5. Intraklassekorrelasjon. Partimedlemstetthet og medlemsmøter
- 6. Korrelasjonsanalyse av lokale partiers medlemstall og medlemsmøter
- 7. Frekvensfordeling av lokale partiers antall medlemsmøter pr. år sortert etter parti
- 8. Gjennomsnittlig frekvens av medlemsmøter pr. år sortert etter parti
- 9. Frekvensfordeling av medlemstall sortert etter parti
- 10. Gjennomsnittlig medlemstall sortert etter parti
- 11. Gjennomsnittlig nivå av partimedlemstetthet (M/E) sortert etter parti
- 12. Gjennomsnitt etter kommunestørrelse: Medlemsmøter, partimedlemstetthet, medlemstall

Tekstboksoversikt

- 1. Årsakskjede av forholdet mellom partiers medlemsressurser og aktivitetsnivå
- 2. Partimedlemstetthet (M/E)
- 3. Hypotese H1 og H2
- 4. Hypotese H3 og H4

Figuroversikt

- 1. Diagnoseplott av partimedlemstetthet og innbyggertall
- 2. Diagnoseplott av partimedlemstetthet og innbyggertall uten Oslo
- 3. Diagnoseplott av medlemsmøter og innbyggertall
- 4. Diagnoseplott av medlemsmøter og innbyggertall uten Oslo
- 5. Lowess-spredningsdiagram for forholdet mellom partimedlemstetthet og innbyggertall
- 6. Lowess-spredningsdiagram for forholdet mellom medlemsmøter og innbyggertall
- 7. Fordelinger av residualer for partimedlemstetthet og innbyggertall
- 8. Fordelinger av residualer for medlemsmøter og innbyggertall uten uteliggerobservasjoner
- 9. Prosentvis fordeling av lokale partiers medlemstall

Modelloversikt

- 1A-1D. Flernivåanalyse av forholdet mellom partimedlemstetthet og innbyggertall
- 2A-2D. Flernivåanalyse av forholdet mellom medlemsmøter og innbyggertall

1. Introduksjonskapittel

1.1 Introduksjon av tema og formålet med oppgaven

Denne masteroppgaven har som formål å kartlegge hvordan lokale interne demokratiske kvaliteter fordeler seg mellom partier¹ i det norske lokaldemokratiet, og hvorvidt variasjoner i partienes styrke som medlemsorganisasjoner kan forklares av kommunestørrelse.

Norge har om lag fem millioner innbyggere fordelt over 356 kommuner. Mer enn halvparten av kommunene har færre enn 5000 innbyggere, mens den største har over 600 000 (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2020, s. 6). Selv om norske kommuner har ulike størrelser, har de likevel én ting til felles: Alle norske kommuner har partier som stiller lister til valg, styrer og vedtar politikk i kommunestyre og formannskap, driver grasrot-arbeid og aktivisme og fungerer som bindeledd mellom innbyggere og maktapparatet – lokalt og nasjonalt.

I norske kommuner har de lokale partiene flere betydningsfulle funksjoner, slik som valgstrukturering for velgerne (Dalton, Farrell og McAllister, 2013, s. 6), rekrutteringskanaler for partiene (Saglie, Hansen, Mjelde og Seggaard, 2022, s. 9) og som de nasjonale partienes ansikt utad i lokalsamfunnene (Gidlund og Möller, 1999, s. 12). Når velgere og politikere samhandler foregår det som regel på lokalpolitisk plan, og det er gjennom partimedlemskap og tilstedeværelsen av interne partimøter mye av innbyggernes politiske aktivitet finner sted. Kölln fremhever blant annet at partimedlemskap og intern partiaktivitet bidrar til å knytte sivilsamfunn og det sentralpolitiske maktapparatet sammen (Kölln, 2016, s. 465). Lokale partier, medlemmene i disse partiene og aktiviteten som partiene arrangerer utgjør med dette en viktig form for demokratisk infrastruktur i det norske lokaldemokratiet – og i stort – det norske demokratiet som helhet.

Til tross for betydningen lokale partier har for det norske flernivådemokratiets virkemåte, og for vår forståelse av det, er lokaldemokratiet fremdeles et understudert felt i partiforskningen (Ringkjøb, 2004; 2006; Allern og Saglie, 2012, s. 226). Partiforskningen i Norge har

---

¹ Denne oppgaven har som formål å både studere lokale partier og lokale lister. Begge organiseringsformene omtales imidlertid som *lokale partier* når de omtales samlet, mens de lokale listene omtales som lokale lister når de diskuteres eksplisitt.

hovedsakelig hatt et nasjonalt perspektiv. I lys av dette vil denne masteroppgaven derfor fokusere på de lokale partiene som medlemsorganisasjoner, i hvilken grad de fungerer som dette og hva som kan forklare eventuell variasjon mellom lokalpartiene. Siden norsk politikk grunnleggende er partisentrert (Karlsen, 2017, s. 135) er fokuset på partinivået fornuftig i studiet av lokalpolitikken, selv om det eksisterer flerfoldige politiske aktører med evne til å mobilisere grasroten i norske kommuner, være seg enkeltpersoner (Ibid.) eller interesseorganisasjoner (Allern med flere, 2022).

Nærmere bestemt vil jeg studere de politiske institusjonene som i størst grad kanalisere lokalpolitisk engasjement i norske kommuner – de lokale partiene – i lys av partienes egen strukturelle og kontekstuelle rammebetingelser – kommunekonteksten. Konkret vil jeg undersøke forholdet mellom kommunestørrelse – her forstått som kommunenes innbyggertall – og norske lokale partiers styrke som medlemsorganisasjoner – i denne oppgaven forstått som partienes medlemstall, partimedlemstetthet (M/E) og nivå av intern partiaktivitet. I oppgavens viktigste statistiske analyser – flernivåanalysene – benyttes det relativiserte målet partimedlemstetthet for å undersøke forholdet mellom partimedlemskap og kommunestørrelse, mens frekvens av partiaktiviteter studeres i absolutte tall. Medlemstall i absolutte tall inngår ikke som avhengig variabel, men studeres gjennom deskriptiv statistikk. Begrunnelsen for dette vil gjennomgås senere i oppgaven.

Oppgaven har som teoretisk utgangspunkt, i lys av Dahl og Tuftes (1973) teori om *størrelse og demokrati*, at mindre politiske enheter, slik som kommuner, har egenskaper som bygger opp under innbyggernes relative incentiver for å involvere seg. Samtidig er det også antatt at de lokale partienes interne aktivitetsnivå i større grad er betinget av partiers ressurser, som i denne oppgaven er forstått gjennom *det ressursbaserte perspektivet* – hvor antall medlemmer er konseptualisert som den viktigste formen for partiressurser i lokaldemokratiet.

Det vil også vies et større fokus til å også kartlegge mer deskriptive tendenser i datamaterialet, både i relasjon til medlemstall, partimedlemstetthet og partiaktivitet, i tillegg til fordelinger mellom partier og ulike kommunestørrelser. Dette er hensiktsmessig siden det eksisterer lite beskrivende forskning av disaggregerte fordelinger av lokale partiers medlemstall og partiaktivitet i den eksisterende litteraturen. I tillegg har det tilgjengelige datamaterialet som anvendes i oppgavens flernivåanalyser tydelige svakheter som gjør det nødvendig med et blikk på hvilke tendenser som ligger bak eventuelle signifikante utslag.

Den overgripende problemstillingen som utledes av dette, og som senere vil suppleres med utdypende hypoteser, er:

Hvor sterke er norske partier som medlemsorganisasjoner på lokalt partinivå, og i hvilken grad kan variasjoner i dette forklares av kommunestørrelse?

1.2 Hvorfor er oppgavens tematikk relevant og viktig?

Eksisterende litteraturen peker på flere forhold som gjør at det er behov for mer kunnskap om betydningen av kommunestørrelse i lokaldemokratiske studier. En rekke studier har undersøkt forholdet mellom *størrelse og demokrati* i partipolitikken (Denters, Goldsmith, Ladner, Mouritzen og Rose, 2017; Rose, 2002; Zeedan, 2017; Hansen, 2012; Larsen, 2002; Christensen og Arnesen, 2013; Mjelde og Saglie, 2017; van Houwelingen, 2017; Sungberg, 1987; Winsvold, Rose og Klausen, 2017; Frandsen, 2017). Denne litteraturen benytter seg imidlertid ofte av landsnivådata med få datapunkter på sentralt partinivå. Dette er en tendens som blant annet Kölln har kritisert, siden den medfører at variasjon over tid og mellom partier går tapt (Kölln, 2016).

Mangel på lokale data begrenser forståelsen av norske partier siden det norske lokaldemokratiet er bygget på partimedlemskap: både gjennom at det er i lokaldemokratiet at norske partimedlemmer befinner seg og størstedelen av partienes aktiviteter finner sted; siden det er medlemmer i kommunepartier som utgjør den primære rekrutteringsarenaen for partiene sentralt (Saglie med flere, 2022, s. 9) og siden partiene i norske kommuner i hovedsak driftes på dugnadsbasis av partimedlemmer (Bakke, 2019, s. 56). At det er få studier som undersøker medlemskap og intern partiaktivitet i lokale partier fra et partiperspektiv medfører at vi har manglende forståelse av hvilke forhold som påvirker ulike nivåer av medlemskap og aktivitet hos partiene selv. Dette kan anses som spesielt problematisk i den lokalpolitiske konteksten, siden de lokale partiene evne til å fungere er spesielt avhengig av tilstedeværelsen av partimedlemmer.

Den eksisterende litteraturen på partimedlemskap og partiaktivitet er også mangelfull, siden den ofte inntar et individnivåfokus, i tillegg til å være fokusert på nasjonalt nivå (for eksempel Heidar og Jupskås, 2022; Mjelde og Saglie, 2017; Bolin, Aylott, von dem Berge og Poguntke,

2020). Konsekvensen av dette er at det eksisterer få studier som undersøker forhold knyttet til partiers demokratiske kvaliteter gjennom et *parti-tilbudsperspektiv*, og mange som benytter et *individ-eterspørselsperspektiv*. Dette innebærer at forhold som påvirker individers motivasjoner for å delta på aktiviteter og engasjere seg i partier (*eterspørsel*) er grundig studert, mens *tilbudsperspektivet* av partienes styrke som medlemsorganisasjoner, altså hva som påvirker partienes egne atferds- og organiseringsmønstre (Scarrow, 2014, s. 2), i mindre grad er adressert.

Denne oppgaven har som ambisjon å bidra til å fylle dette tomrommet ved å anvende et organisasjonsfokus med søkelys mot partiene, og følgelig, tilbudsperspektivet på partienes styrke som medlemsorganisasjoner, og, som et supplement til det nasjonalt orienterte feltet, et lokalt fokus med vekt på det kommunepolitiske nivået.

Det er også flere årsaker utenfor litteraturen som illustrerer betydningen av oppgavens forskningsspørsmål. For det første, siden den norske kommunestrukturen er finmasket med stor variasjon i kommunestørrelse (SSB, 2020), og som selv utgjør et politisk stridsspørsmål i norsk partipolitikk, er økt kunnskap om betydningen av kommunestørrelse for demokratiske kvaliteter relevant både i et demokratiperspektiv og i et praktisk politisk perspektiv. Mer kunnskap om forholdet mellom kommunestørrelse og partienes demokratiske mønstre kan gi verdifull innsikt i lokaldemokratiske kostnader av at visse kommuner vokser, blir mindre eller blir slått sammen. I lys av pågående strukturelle endringene i kommunesektoren er dette spørsmålet derfor interessant i et demokratiperspektiv, og mer generelt, for å bedre forstå forutsetningene for lokale partiers grunnleggende evne til å fungere under ulike strukturelle betingelser.

Problemstillingen er også betydningsfullt i lys av norske lokale partiers dobbeltrolle i norske kommuner, og i hvilken grad de ulike politiske nivåene i det norske flernivådemokratiet henger sammen. Siden lokale partier ofte både fungerer som selvstendige organisasjoner i kommunene og som del av større nasjonale partiorganisasjoner (Geser, 1999, s. 1), kan man argumentere for at nivåene er integrerte, og følgelig, at bedre kunnskap om lokaldemokratiet også innebærer økt innsikt i det nasjonale politiske systemet i bredere forstand. I enhetsstater slik som Norge er det altså ikke tilstrekkelig å bare studere det sentrale partinivået for å forstå partiene. Det lokalpolitiske nivået må også med.

1.3 Data og metode

I oppgaven undersøkes spørsmålet om forholdet mellom demokratiske kvaliteter og kommunestørrelse både selvstendig og i forhold til forhold på parti- og kommunenivå. De viktigste partikarakteristikkene knytter seg til *partialder* – forstått som skillet mellom gamle og nye partier, og *partiorganisering* – forstått som skillet mellom tradisjonelle partier og lokale lister, siden disse er ofte anvendte partikonseptualiseringer i partiforskningen som kan bidra til en dypere forståelse av partinyansene i oppgavens hovedspørsmål.

Analysene baserer seg på flere datakilder. Empirien knyttet til de lokale partienes atferd og organisering hentes fra spørreundersøkelsen tilknyttet prosjektet *Lokale partilag og lister. Organisasjon, aktiviteter og økonomi* ved Institutt for samfunnsforskning (Saglie, Hansen, Mjelde og Segard, 2022), mens øvrig data knyttet til kommunekontekst er hentet fra Statistisk Sentralbyrås *Statistikkbank*. Siden det tilgjengelige datamaterialet er avgrenset til ett tidspunkt, og siden det ikke eksisterer longitudinell komparativ data om norske lokale partier pr. i dag, studerer denne oppgaven utelukkende tverrsnitt-tendenser.

Opgavens viktigste statistiske analyser utføres ved hjelp av den statistiske metoden *flernivåanalyse* – en metode som muliggjør å differensiere mellom variasjon fra ulike analytiske nivåer (Christophersen, 2018, s. 117). Analysene skiller dermed mellom variasjon knyttet til partinivået og kontekstnivået, noe som kan bidra til innsikt om hvorvidt de lokale partienes styrke som medlemsorganisasjoner primært eksisterer mellom partier eller mellom kommuner.

1.4 Oppgavens oppbygning

Opgaven er delt inn i flere ulike kapitler. I kapittel 1 ble oppgavens tematikk og forskningsspørsmål presentert, sammen med en kort gjennomgang av oppgavens forskningsmetode, teorigrunnlag, og relevans – både i forhold til tidligere forskning og mer generelle forhold i det norske samfunnet. I kapittel 2 vil sentrale begreper presenteres og konseptualiseres. Litteraturgjennomgangen i kapittel 3 gir en oversikt over hva tidligere forskning har studert, både i forhold til partimedlemskap, intern partiaktivitet og hvordan kontekstuelle rammebetingelser har innvirkning på politiske aktivitets- og organiseringsmønstre. I kapittel 4 presenteres oppgavens valgte teorigrunnlag, empiriske forventninger og, som en forlengelse av disse forventningene, oppgavens delhypoteser. I

kapittel 5 presenteres oppgavens valgte statistiske metoder og testing av forutsetninger for å bruke dem, datagrunnlaget, i tillegg til oppgavens valgte kontrollvariabler. I kapittel 6 presenteres funnene fra oppgavens statistiske arbeid. I kapittel 7, analysen, diskuteres funnene, både i lys av det presenterte teorigrunnlaget, og i lys av hvilken gyldighet funnene har med utgangspunkt i brukte metoder og data. Kapittel 8, konklusjonen, oppsummeres oppgaven i korte trekk, både i relasjon til hva som er gjort, hva funnene sier, hvilke begrensinger funnene har, eventuelle implikasjoner funnene kan ha i samfunnet og hva forskning videre kan utforske innenfor oppgavens tematikk.

2. Sentrale begreper

Videre vil oppgavens forståelse av begrepene *medlemsorganisasjonsstyrke*, *demokratiske koblinger* og *det deltakerdemokratiske perspektivet* gjennomgås. Begrepsavklaringen har en tydelig teoretisk forankring, men vies likevel plass tidlig i oppgaven og ikke i teoridelen, siden den teoretiske forankringen av begrepene har tydelig relevans også i litteraturgjennomgangen.

2.1 Medlemsorganisasjonsstyrke

Denne oppgaven har som målsetning å undersøke forholdet mellom kommunestørrelse og lokale partiers styrke som medlemsorganisasjoner². Men hvilken forståelse legges til grunn for uttrykket *medlemsorganisasjonsstyrke*?

På det teoretiske planet henter oppgavens forståelse av medlemsorganisasjonsstyrke inspirasjon fra Duvergers (1959) sin partimodell om *massepartiet*. Duvergers massepartimodell skildrer en idealtypisk medlemsinkluderende partiorganisering som hadde en sterk tilstedeværelse i partier i Vest-Europa i første halvdel av 1900-tallet (Scarrow, 1996, s. 1) – med flere partinivåer, mange medlemmer, et finmasket nettverk av lokallag og høy vekt på involvering av medlemmer, som sentrale organisatoriske kjennetegn (Heidar og Saglie, 2002, s. 55). Eller sagt annerledes: En partimodell med partimedlemmene i sentrum av partiene.

Flere studier har imidlertid vist at vesteuropeiske partier i dag i liten grad er organisert i tråd med massepartimodellen. Eksempler på dette er studier som viser at funksjoner som partimedlemmer tradisjonelt fylte i partiers drift i større grad heller utføres av profesjonelle ved bruk av statlige subsidier (Katz og Mair, 1995), og at antallet partimedlemmer er sterkt nedadgående (van Biezen, Mair og Poguntke, 2012; Paulis og Van Haute, 2017; Delwit, 2011; Bolin med flere, 2020).

For den norske konteksten er det likevel naturlig å bruke grunntrekkene fra massepartimodellen som ramme i studiet av medlemsorganisasjonsstyrke. Dette er fordi

---

² For enkelthets skyld omtales uttrykket *styrke som medlemsorganisasjoner* videre som *medlemsorganisasjonsstyrke*.

norske lokale partier fremdeles i ganske stor grad er organisert i tråd med dette idealet; både gjennom at ideen om massepartiet fungerer som et normativt ideal og standard organisasjonsmodell for norske partier (Bolin med flere, 2017; Poguntke med flere, 2016) og fordi norske partier, sammenlignet med partier i andre vesteuropeiske land, fremdeles har høye medlemstall (Webb og Keith, 2017, s. 33), høyt nivå av generell aktivitet (Saglie, 2019, s. 45; Saglie med flere, 2022) og intern debatt og deltakelse (Heidar og Jupskås, 2022, s. 11).

I tråd med Duvergers skille mellom massepartimodellens kvantitative og kvalitative aspekt, antall medlemmer og partiinternt demokrati (Duverger, 1951), antar jeg at styrken i partiers medlemsorganisasjoner er todimensjonal. Dette innebærer at lokale partiers medlemstall og interne partiaktivitet tolkes som ulike, men gjensidig forsterkende uttrykk for lokale partiers medlemsorganisasjonsstyrke – med distinkte, men samtidig komplementære egenskaper³.

Mens den kvantitative dimensjonen av medlemsorganisasjonsstyrke forstås som antallet partimedlemmer partier har viser den kvalitative dimensjonen til hvilke aktiviteter, med påfølgende innflytelse i partienes interne demokrati (Heidar og Jupskås, 2022, s. 2), partiene tilbyr sine medlemmer. Innenfor dette synet representerer medlemstall et nøytralt mål på partienes rekkevidde, mens partienes nivå av intern aktivitet forstås som en indikator på kvaliteten av individers medlemskap.

Premisset for den valgte antakelsen om sammensetningen av uttrykket medlemsorganisasjonsstyrke som todimensjonalt konsept er altså at kombinasjonen av medlemskap og deltakelse utgjør en spesielt betydningsfull form for forpliktelse, som i lokalpolitikken er nødvendig for å opprettholde de lokale partienes drift og virke. Dette synet konvergerer med Aars og Strømsnes sin forståelse av partisentrert politisk deltakelse, hvor både medlemskap og deltakelse på partimøter konseptualiseres som de mest sentrale delene av individers konvensjonelle partipolitiske deltakelse (Aars og Strømsnes, 2007, s. 99).

Opgavens tolkning av medlemsorganisasjonsstyrke kan imidlertid enkelt kritiseres. Heidar (1994, s. 84-85) fremhever blant annet at partimedlemskapet har en mangesidig natur⁴ med

---

³ Hvorvidt oppgaven sin forståelse av medlemsorganisasjonsstyrke som et todimensjonalt mål kan anses som målereliabelt, altså at indikatorene samvarierer og har forventet retning (Christophersen, 2018, s. 104), vil avklares i metodekapittelet

⁴ Heidar anvender originalt uttrykket *polymorfisk*, som i følge Store norske leksikon kan defineres slik: *Polymorf betyr at noe forekommer i flere ulike former, eller er ulikartet* (<https://sml.sn.no/polymorf>). Hentet: 20. mai 2022.

store variasjoner i grad og intensitet av aktivitet og deltakelse pr. medlem, med den konsekvens at bare et lite mindretall av partiers medlemmer er aktive. Medlemskap er altså ikke et uniformt og standardisert mål på politisk integrasjon mellom parti og medlemsmassen, siden graden partimedlemskap innebærer faktisk politisk aktivitet varierer. Selv om norske partimedlemmer utgjør et mindretall av landets velgere, og heller ikke er sosialt representativt for den øvrige befolkningen (Allern, Heidar og Karlsen, 2016, s. 77-82)⁵, argumenterer jeg likevel for at lokale partiers medlemstall indikerer i hvilken grad partiene lykkes i å engasjere mange mennesker til politisk engasjement med høy grad av forpliktelse, og med dette, utgjør et funksjonelt mål på de lokale partienes rekkevidde i egne lokalsamfunn⁶.

Det eksisterer også andre måter å konseptualisere uttrykk for demokratiske kvaliteter i lokaldemokratiet. To vanlige ideer om demokrati i partiforskningen er direkte demokrati, som kan karakteriseres som arketyper av ideen om folkestyre, og diskursivt demokrati, som bygger på Habermas' idé om deliberativt demokrati og kraften av *det beste argumentet* (Baldersheim og Rose, 2013, s. 25-26). Disse ideene om demokrati har tydelig relevans i studiet av partier og folkestyre, men vil ikke vektlegges i denne oppgaven.

2.2 Demokratiske koblinger

I innledningen til denne oppgaven ble det argumentert for at det er betydningsfullt å studere lokale partiers medlemsorganisasjonsstyrke, siden interaksjonen mellom parti og grasrot utgjør en form for demokratisk kobling⁷ mellom norske sivilsamfunn og ulike ledd av det norske flernivådemokratiet. Disse koblingene, som kan karakteriseres som *demokratiske koblinger*, bør imidlertid defineres, siden dette konseptet kan forstås på flere måter, og siden *demokratiske koblinger* er et kjerneelement i denne oppgavens motivasjoner og relevans.

Det eksisterer flere former for demokratiske koblinger ifølge Dalton, Farrell og McAllister (2013)⁸. Denne oppgaven vil fokusere på koblingsformen *deltakende koblinger*. Denne

---

⁵ Det eksisterer andre studier som finner motsatt tendens – at partimedlemmer i stort er sosialt representative i vesteuropeiske demokratier – men her er ikke Norge inkludert (Scarrow og Gezgor, 2010).

⁶ Hvorvidt antakelsen om todimensjonalitet også innebærer at indikatorene samvarierer undersøkes nærmere i metodekapittelet.

⁷ I faglitteraturen omtales dette ofte som *linkage*, så uttrykket *demokratiske koblinger* er min egen oversettelse.

⁸ De fem typer *democratic linkage*: 1. Campaign linkage, 2. Participatory linkage, 3. Ideological linkage, 4. Representative linkage, 5. Policy linkage (Dalton, Farrell og McAllister, 2013, s. 7).

koblingsformen skildrer måten partier aktiviserer og mobiliserer innbyggere ved og mellom valg (Dalton, Farrell og McAllister, 2013, s. 7). I lokaldemokratiet er aspekter av *deltakelse* spesielt relevante, siden lokalpartienes mobilisering og rekruttering i og mellom valg, og lokalpartienes generelle drift, i hovedsak foregår gjennom frivillig innsats fra medlemmer (Bakke, 2019, s. 56).

På samme måte som partimedlemmer utgjør integrerte deler av de demokratiske koblingene i lokaldemokratiet har også de lokale partienes aktivitetsmønstre tydelig relevans for hvordan dette konseptet kan anvendes i studiet av partier på kommunenivå. Allern, Heidar og Karlsen fremhever blant annet partiers medlemsaktivitet som en absolutt forutsetning for demokratiske koblinger i politiske partier (Allern, Heidar og Karlsen, 2016, s. 55). En forutsetning for demokratiske koblinger i lokaldemokratiet er altså at partiene tilbyr medlemmene plattformer hvor de kan ta del i politiske prosesser. Denne tolkningen av konseptet ligger tett opp mot Valen og Katz (1964) sin forståelse av lokale partiers grunnleggende funksjoner, hvor de legger til grunn at en av kjernefunksjonene til lokale partier er å legge til rette for at partimedlemmer kan delta i politiske prosesser i partiene (Valen og Katz, 1964, s. 63; i Saglie, 2022, s. 17)⁹.

I norske lokale partier fungerer medlemsmøtene som den primære plattformen for medlemmers intern-demokratiske aktivitet, og gjennom deltakelse på slike møter har medlemmer stor innflytelse i norske partier (Heidar og Jupskås, 2022, s. 11). Bolin med medforfattere (2020) karakteriserer tilstedeværelsen av plattformer for internt partidemokrati, slik som medlemsmøter, som en av de viktigste kanalene for innbyggerpåvirkning i moderne politiske systemer (Bolin med flere, 2020, s. 158). Man kan følgelig si at det ikke bare er medlemsaktivitet på individnivå (deltakelse), men også tilstedeværelsen av medlemsmøter på partinivå, som utgjør de absolutte forutsetningene for demokratiske koblinger i lokaldemokratiet, siden møtene fungerer som en viktig politisk infrastruktur for politisk deltakelse i norske kommuner.

Videre vil det deltakerdemokratiske perspektivet presenteres. Dette perspektivet har tydelig relevans i studiet av lokale partiers medlemsorganisasjonsstyrke, både siden det bringer med

---

⁹ De to andre funksjonene: 1. Organisering av valgkamp, og 2. Deltakelse i kommunale beslutningsprosesser (Valen og Katz, 1964, s. 63; i Saglie med flere, 2022, s. 17)

seg en teoretisk forankring av partiers grunnleggende funksjoner, og fordi det konseptualiserer hvilke implikasjoner variasjoner i deltakelse har for partiene.

2.3 Det deltakerdemokratiske perspektivet

Hvorfor har vi partier og hva bør de gjøre? Det eksisterer flere perspektiver på hvem partiene er, og hvem de bør være. I lys av et deltakerdemokratiske perspektiv har lokale partiers medlemstall og interne aktivitet betydning for partiene gjennom måten denne formen for aktivitet og organisering sikrer politisk deltakelse i lokalsamfunn. Gjennom dette perspektivet forsterker tilstedeværelsen av medlemmer, og plattformer hvor medlemmene kan ta del, partienes demokratiske legitimitet (Winsvold med flere, 2017, s. 147). Perspektivet vektlegger tanken om at utbredt politisk deltakelse øker den politiske likheten i kommuner og minimerer faren for at de som deltar ikke representerer holdningene til befolkningen i stort (Denters med flere, 2014, s. 10), og at denne deltakelsen forankrer topp-politikken i samfunnet (Saglie, 2019, s. 43).

Gjennom dette kan, i følge Saglie, «*partiene som organisasjoner – ikke merkelapper – bidra til demokratiet på samfunnsnivået*» (Ibid).

Det normative meningsinnholdet i det deltakerdemokratiske perspektivet – hvor forhold som fasiliteter deltakelse trekkes frem som kvaliteter i partiene – er synlig i flere deler av litteraturen om lokale partier. Wauters med flere (2020, s. 114) karakteriserer aktivitetsnivået til lokale partier som en indikator på vitaliteten de har i sine politiske lokalsamfunn, mens Saglie (2018, s. 24) fremhever tilstedeværelsen av organisert partiaktivitet som mål på demokratiske kvaliteter – både internt i partiene og overfor medlemmer. Dette synet gjenspeiles i Wolkenstein (2017, s. 297) sin argumentasjon, hvor han trekker frem at intern medlemsaktivitet i partier fungerer som en måte å myndiggjøre medlemmer, og følgelig, gjøre avstanden mellom partiledelse og grasrot mindre (Wolkenstein, 2017, s. 297), og gjennom Putnam (2004), som fremhever at samfunnet som helhet er tjent med bred deltakelse av innbyggere i politiske organisasjoner (Putnam, 2004; i Folkestad og Mjelde, 2016, s. 9)¹⁰. I tråd med Valen og Katz (1964) sin tidligere nevnte konseptualisering av lokale partiers

---

¹⁰ Putnam begrunner denne argumentasjonen med at deltakelse skaper formelle og uformelle bånd mellom de deltakende, som i sin tur genererer sosial kapital, som har en kjent gunstig effekt på både økonomi og kvalitet på styresett (Putnam 2004; i Folkestad og Mjelde, 2016, s. 9).

grunnleggende funksjoner, hvor aktivisering av medlemmer trekkes frem som en av partienes kjernefunksjoner, vektlegger altså det deltakerdemokratiske perspektivet deltakelse som både et mål og et middel for partienes demokratiske virke i sine lokalsamfunn. Flere av kjerneelementene i det deltakerdemokratiske perspektivet har også særskilt stor relevans i den norske konteksten.

I Norge har partimedlemskap tradisjonelt blitt ansett som den konvensjonelle arenaen for innbyggere til å påvirke politikk utenom valgarenaen (Mjelde og Saglie, 2017, s. 185), og, som kjent fra tidligere, har norske partier i dag – til tross for reduksjoner – både høye medlemstall (Webb og Keith, 2017, s. 33) og høyt nivå av internt representativt partidemokrati (Bolin med flere, 2017, s. 171/178)¹¹ i et vesteuropeisk perspektiv. Relevansen av perspektivet er imidlertid størst for det lokaldemokratiske nivået, siden som tidligere nevnt, dette nivået primært drives frem av lokal deltakelse fra partimedlemmer (Bakke, 2019, s. 56).

Implikasjonene av dette perspektivet i møte med oppgavens forskningsspørsmål er dermed at lavere deltakelse etter kommunestørrelse har negative normative konsekvenser for partiene gjennom at lavere deltakelse medfører lavere grad av forankring mellom det sentrale og det lokale partinivået, lavere demokratisk legitimitet og større avstand mellom politikk og grasrot. I lokaldemokratiet kan man imidlertid også argumentere for at lavere deltakelse, i tillegg til de nevnte normative konsekvensene, også medfører utfordringer for partienes muligheter til å utføre sine kjernefunksjoner, siden de lokale partiene er driftet gjennom frivillig medlemsinnsats og ikke kan eksistere uten et visst medlemsgrunnlag.

I et deltakerdemokratiske perspektiv kan man dermed si at konsekvensene av eventuelle utslag av lavere grad av medlemsorganisasjonsstyrke etter kommunestørrelse medfører at demokratiet har ulike kår i kommuner av ulik størrelse.

Det eksisterer også andre perspektiver på partiers rolle i demokratiet, slik som perspektiver som vektlegger partienes rolle som valgbare enheter heller enn arenaer for deltakelse (Kosiara-Pedersen, 2010, s. 14). Det vurderes imidlertid ikke som hensiktsmessig å fokusere

---

¹¹ Norge har det tredje høyeste nivået av forsamlingsbasert internt partidemokrati (0.75) av de undersøkte landene (N=19) i studien, hvor bare Nederland (0.77) og Storbritannia (0.78) har høyere verdier. Alle de undersøkte norske partiene befinner seg i radiusen 0.75-0.78 (Bolin med flere, 2017, s. 171/178)

på slike perspektivet, siden deltakelse i lokaldemokratiet – som nevnt – utgjør kritisk infrastruktur for de lokale partienes evne til å fungere overhodet.

2.4 Konklusjon

For at partier skal fungere som meningsfulle knutepunkter med befolkning i norske kommuner, er det altså nødvendig både at partiene har medlemmer, og at disse medlemmene deltar, og blir inkludert, i demokratiske prosesser og aktiviteter i partiene. Denne oppgavens anvendelse av konseptene *medlemsorganisasjonsstyrke* og *demokratiske koblinger* tar utgangspunkt i denne forståelsen, både gjennom Duvergers antakelse om todimensjonalitet i partienes medlemsorganisasjonsstyrke, og gjennom at partienes demokratiske koblinger utgjøres av tilstedeværelsen av partimedlemmer og aktiviteten disse tilbys av partiene. Gjennom *det deltakerdemokratiske perspektivet* antas det at lavere deltakelse både har negative normative konsekvenser for partiene, og begrenser partienes muligheter til å utøve egne kjernefunksjoner.

I neste kapittel vil tidligere forskning på partimedlemskap og partiaktivitet gjennomgås, med hensikt om å danne et bilde av hva som er gjort, og hva som gjenstår, i tematikken knyttet til partimedlemskap, partiaktivitet, lokaldemokratiet og sammenhengen kontekstuelle kommunekjennetegn har med medlemsorganisasjonsstyrke.

3. Litteratur

Å sammenfatte litteraturen som er relevant for å forstå *medlemsorganisasjonsstyrke* – medlemstall og intern partiaktivitet – er utfordrende. Det eksisterer få studier som undersøker disse to bestanddelene av partiers aktivitet og organisering samlet, og i den grad medlemskap og aktivitet studeres foregår det ofte hver for seg. Konsekvensen av dette er at forsøk på å sammenfatte litteratur kan forekomme fragmentarisk, hvor forskning om medlemskapstall og intern aktivitet hentes fra ulike studier og fagområder. Det eksisterer unntak til denne tendensen hvor begge disse bestanddelene i partiers organisering og drift studeres samlet, slik som for eksempel Whiteley (2011), Wauters, Otjes og van Haute (2020) og Poguntke med flere (2016). Disse studerer imidlertid medlemstall og aktivitet på individnivådata (Whiteley, 2011), i andre land (Wauters med flere, 2020) eller på nasjonalt partinivå (Poguntke med flere, 2016), noe som begrenser graden studiene er direkte sammenlignbare med denne oppgaven.

I lys av dette er det hensiktsmessig å holde studiet av medlemstall- og aktivitet relativt adskilt i litteraturgjennomgangen. Selv om denne masteroppgaven undersøker tverrsnitt-tendenser av medlemsorganisasjonsstyrke vil også studier av endringstendenser – og som nevnt individnivåstudier og sentralt partinivåstudier – også ha en sentral plass i litteraturgjennomgangen, siden mye av den eksisterende litteraturen baserer seg på slik forskning.

3.1 Manglende studier av medlemskap og intern partiaktivitet på lokalt disaggregert nivå

Denne oppgaven baserer seg på data på lokalt partinivå, noe som skiller studien fra mye av den eksisterende litteraturen om medlemskap og organisert aktivitet, siden denne ofte er dominert av studier med enkeltindivider som enheter. Eksempler på norske individnivåstudier i dette segmentet av litteraturen er studier som benytter data fra *De norske partimedlemsundersøkelsene* (for eksempel Allern, Heidar og Karlsen, 2016; Heidar og Saglie, 2003; Heidar, 1994; Demker, Heidar og Kosiara-Pedersen, 2017). Disse forteller imidlertid lite om hvilke forhold som sannsynliggjør medlemskap og tilstedeværelsen av medlemsmøter hos partiene selv. Dette tomrommet i litteraturen kommer spesielt tydelig frem på den lokalpolitiske arenaen ettersom dette feltet er understudert i norsk partiforskning

(Ringkjøb, 2004; 2006). Det eksisterer med andre ord lite forskning som undersøker variasjon i medlemskap og partiaktivitet på lokalt nivå, selv om begge deler grunnleggende er lokalt forankrede fenomener. Dette begrensede omfanget av lokal partiforskning kan kalles et paradoks siden den eksisterende litteraturen i stor grad har oversett å studere partiene på det analytiske nivået hvor partienes medlemmer og de fleste av partienes posisjoner befinner seg, og hvor mesteparten av partienes aktiviteter foregår – nemlig lokalt. Dette poenget resonerer med Kölln (2016) og Denters med flere (2014). De argumenterer for at tidligere internasjonal forskning på nedgangen i medlemskap i overveldende stor grad har foregått via aggregerte data på landsnivå, med den konsekvens at store variasjoner og nyanser i medlemstall på disaggregert nivå, i tid og mellom partier, har forblitt ustudert (Kölln, 2016, s. 465; Denters med flere, 2014, s. 28).

Mangelen på studier som anvender data på lokalt partinivå kommer også tydelig til syne i den andre bestanddelen av denne oppgavens forståelse av medlemsorganisasjonsstyrke – intern partiaktivitet. Denne delen av litteraturen benytter i stor grad individnivådata på deltakelse, og med dette, det nevnte *innbygger-etterspørsel-perspektivet* på deltakelse (for eksempel Aars og Strømsnes, 2007; Heidar og Jupskås, 2022; Mjelde og Saglie, 2017), mens forhold knyttet til partiers egne motivasjoner for å arrangere møter og aktiviteter – *parti-tilbuds-perspektivet* – i mindre grad er adressert.

Problematiske aspekter av mangelen på *parti-tilbud*-studier av partier aktivitetsnivå kan, konkret, være skeivfordelinger i rapportert innbyggerengasjement i kommuner hvor det eksisterer få partipolitiske møteplasser, og generelt, en lavere institusjonell forståelse av hvilke forhold i partiene selv som bygger opp under hvordan de tilrettelegger for politisk deltakelse. *Parti-tilbud-perspektiv* på de lokale partienes organiserte aktivitetsnivå tar i større grad høyde for betydningen kommunal kontekst har for partienes tilbud av interne aktiviteter, og for at innbyggernes motivasjoner for deltakelse alene ikke er bestemmende for partiers aktivitetsnivå i norske kommuner.

Det eksisterer også studier av medlemskap og intern partiaktivitet på partinivået i den internasjonale forskningslitteraturen. Eksempelvis eksisterer det flere studier av medlemstall og intern aktivitet basert *Political Party Database*-data (for eksempel Poguntke med flere, 2016; Scarrow, Webb og Poguntke, 2017). Disse er imidlertid begrenset til det sentrale partinivået, og sier lite om variasjoner på lokalt politisk nivå.

I de følgende avsnittene vil jeg presentere litteratur som beskriver en viktig tendens over tid – nemlig hvordan medlemstall, politisk aktivitet og andre uttrykk for partienes demokratiske koblinger har variert over tid. Slik litteratur har en sentral plass på forskningsfeltet og bør dermed adresseres grundig i denne oppgaven, selv om tidshorisonten i denne oppgaven skiller seg fra disse studiene.

3.2 Nedgang i flere former for politisk engasjement

I den eksisterende litteraturen om partier er *nedgang* et sentralt begrep. Både nasjonal og internasjonal forskning har vist at partiene, og måten individer samhandler med dem, har vært gjenstand for store endringer de seneste tiårene. Flere studier viser til omfattende nedgang i konvensjonell politisk deltakelse i partier i Vest-Europa, hvor økende volatilitet, reduserte nivåer av partiidentifikasjon (Dalton, 2011, s. 4) og synkende medlemstall (van Biezen, Mair og Poguntke, 2012; Katz og Mair med flere, 2002) ofte trekkes frem som tegn på grasrotens økende distansering fra partiene. Flere studier har også pekt på svekkelse i stemmegivning og partiloyalitet knyttet til klassetilhørighet (Knutsen, 2017, s. 87, Valen og Aardal, 1983, s. 244), noe Narud og Valen karakteriserer som at *velgerne har begynt å velge* (Narud og Valen, 2007, s. 333). Litteraturen beskriver altså tendenser til at individers terskel for å delta i institusjonaliserte partipolitiske aktiviteter har blitt høyere og at dette gjelder for et bredt spekter av former for politisk kobling mellom parti og velgere.

Denne litteraturen har en viss relevans for det lokalpolitiske nivået, til tross for at studiene beskriver aggregerte trekk på landsnivå, siden tendensene av nedgang i de ulike tilknytningsformene som viser seg sentralt er summen av utviklingstrekk i kommunene. Det foreligger imidlertid mindre litteratur hvor nyansene i denne nedgangen er kartlagt på lokalpolitisk nivå.

3.3 Partimedlemskap - en historie om nedgang?

Av de nevnte indikatorene på nedgang i partiengasjement fremheves ofte reduksjoner i partimedlemmer frem som den sterkeste indikatoren på partinedgang i partilitteraturen (van Biezen og Poguntke, 2014, s. 206).

Flere nasjonale og tverrnasjonale studier (Paulis og Van Haute, 2017, Delwit, 2011, Bolin med flere., 2020, van Biezen, Mair og Poguntke, 2012, Katz og Mair med flere, 2002) har vist – med noen variasjoner over tid og mellom partifamilier (Kölln, 2016) – til den samme gjennomgående tendensen av sterke reduksjoner i medlemstall i europeiske partier. van Biezen, Mair og Poguntke (2012) sin studie av 28 europeiske demokratier finner blant annet at den gjennomsnittlige andelen partimedlemmer relativ til elektoratet (M/E) – også kalt *partimedlemstetthet* – for europeiske partier i 2008¹² var 4.7% – en nedgang på om lag 2/3 relativ til 1980 hvor andelen var 14.6% av velgerne (Katz og Mair med flere, 1992, s. 333).

Nedgangen i medlemstall er også tydelig i den norske konteksten. Med en aggregert nedgang på 10.3 prosentpoeng, tilsvarende 63,3% av medlemsmassen relativ til velgermassen mellom 1980 og 2008 (Van Biezen, Mair og Poguntke, 2012), er Norge blant de vesteuropeiske landene med størst andel tapte medlemmer i perioden. I absolutte tall tilsvarer antallet tapte partimedlemmer i perioden den totale befolkningen av Kristiansand by (SSB, 2021). Denne tendensen er tydelig dokumentert, også i andre studier. Allern, Heidar og Karlsen (2016, s. 40) finner blant annet stabilitet i norske medlemstall fra midten av 1950-tallet til midten av 1970-tallet, med etterfølgende nedgang på 42% mellom 1990-2012 – fra 400 000 til 280 000 medlemmer. Veien fra norske partiers storhetstid som medlemsorganisasjoner på midten av 1980-tallet, hvor andelen av norske velgere som var partimedlemmer på det høyeste var 15% (Allern, Heidar og Karlsen, 2016.; i Svåsand, 2019, s. 35), virker altså å være lang.

Det er imidlertid ikke gitt at disse tendensene av reduserte medlemstall er ensbetydende med nedgang i norske partiers demokratiske kapasitet og kvalitet. Flere studier viser at norske partier, til tross for medlemsnedgang, fremdeles presterer godt på andre demokratiske parametere, slik som nivå av politisk deltakelse i partiene (Kosiara-Pedersen, 2010, s. 7), partienes frekvens av aktiviteter (Heidar og Saglie, 2003, s. 761), partienes representative kapasitet (Allern, Heidar og Karlsen, 2016, s. 128) og partienes nivå av medlemsbasert diskusjon og deliberasjon (Heidar og Jupskås, 2022, s. 11). På det lokalpolitiske nivået finner også Saglie, Hansen, Mjelde og Seggaard tegn på at lokale partier i norske kommuner generelt er velfungerende som demokratiske knutepunkter, rekrutteringskanaler og som medlemsorganisasjoner (Saglie med flere, 2022, s. 7). Dette illustrerer at lokale partier er

---

¹² Noen av de innrapporterte tallene som dette målet bygger på er fra andre årstall enn 2008.

tilpasningsdyktige, og at medlemstall alene ikke utgjør det eneste forholdet som fasiliterer lokale partiers demokratiske kvaliteter.

Enkelte studier viser også at nedgangen i vesteuropeiske partiers medlemstall varierer med partiers alder og tilhørighet til partifamilie (Delwit, 2011, s. 38-39; Wauters, Otjes og van Haute, 2020, s. 114), og metodene som anvendes for å måle nedgang (Kölln, 2016; Scarrow, 2014). Av disse viser blant andre Delwit at vesteuropeiske partier med organisatoriske røtter i Duverger sin tidligere nevnte massepartimodell i snitt tapte 2/3 av egne medlemmer mellom 1975 og 2005 – noe som representerer et særskilt stort medlemstap (Delwit, 2011, s. 38-39). Wauters med flere (2020) finner lignende tendenser i sin studie av medlemsnedgang; med tydelig nedgang for alle partier, men hvor medlemstapet var størst for eldre og etablerte partier (Wauters, Otjes og van Haute, 2020, s. 114).¹³ Dette resonnerer med Kölln (2016, s. 472) sine funn, som viser til negative effekter både av partialder og til dels partifamilie for partimedlemskap¹⁴.

At eldre partier har større medlemstap kan imidlertid skyldes at medlemstallene til disse partiene i utgangspunktet var høyere, og dermed, hadde større potensiale for mange tapte medlemmer, enn de nye partier (Mjelde og Saglie, 2017, s. 187)¹⁵. Tendensen av at de eldre partiene har høyere medlemstall finner også støtte i nyere litteratur. Tabell 1, som er hentet fra Saglie med flere (2022), viser at de eldre partiene i Norge, med Arbeiderpartiet og Høyre i særstillinger, har størst medlemsmasse og det høyeste gjennomsnittlige antallet partimedlemmer pr. partilag¹⁶ – til tross for at disse partiene har opplevd størst medlemstap de siste tiårene.

---

¹³ I den norske konteksten konseptualiseres ofte nye partier som partier stiftet etter 1960. I Norge gjelder dette Miljøpartiet De Grønne, Sosialistisk Venstreparti og Fremskrittspartiet, mens de eldre partiene konseptualiseres som de øvrige partiene (eksl. lokale lister).

¹⁴ Alle partifamilier, utenom økologiske partier (Grønne partier) har nedadgående medlemstall i perioden 1960-2010. Variasjonene på tvers av ideologier er imidlertid ikke så sterke, og Kölln argumenterer for at funnene ikke støtter antakelsen om at partiideologi er en fruktbar indikator for å forklare partiers medlemstap (Kölln, 2016, s. 475).

¹⁵ Eksempelvis: I Norge har Fremskrittspartiet, som ble stiftet i 1973, en positiv medlemsvekst på om lag 300%, og eneste norske parti med vekst av de kartlagte partiene i perioden 1990-2012 (Allern, Heidar og Karlsen, 2016, s. 41).

¹⁶ Gjennomsnittlig antall medlemmer pr. partilag (2017). **AP:** 120. **H:** 80. **KrF:** 77. **SP:** 40. **FrP:** 47. **SV:** 33. **V:** 22. **MDG:** 31. **R:** 42.

Tabell 1 – Medlemstall og antall kommunepartier (2017)

Parti	Medlemstall	Kommunepartier
Arbeiderpartiet	53 323	442
Høyre	29 614	370
Kristelig Folkeparti	25 946	339
Senterpartiet	17 304	437
Fremskrittspartiet	14 585	310
Sosialistisk Venstreparti	10 445	320
Venstre	7 303	327
Miljøpartiet De Grønne	6 524	213
Rødt	4 540	108

Tabell hentet fra Saglie med flere (2022, s. 19). Datamaterialet baserer seg på Political Party Database (runde 2).

Poenget knyttet til de eldre partienes reduserte medlemstall – og høye utgangspunkt – gir videre gjenklang i Scarrow (2014, s. 29) og Poguntke (1996). Mens Poguntke (1996) problematiserer ideen om at vesteuropeiske partier er i krise sammenlignet med massepartiets storhetstid, viser Scarrow (2014, s. 28-29) at medlemsnedgangen i vesteuropeiske partier ikke er uniform på parti eller landsnivå og at massepartiene som regel ikke hadde et så høyt utgangspunkt som *gullaldermyten* om massepartiet ville ha det til.

Til tross for at nedgangen i antall partimedlemmer er ulikt fordelt mellom eldre og yngre partier finner Allern, Heidar og Karlsen at medlemsaktiviteten i norske partier har holdt seg stabil parallelt med medlemsnedgangen (Allern, Heidar og Karlsen, 2016, s. 67), mens Heidar og Jupskås, viser at prosentandelen av elektoratet i Norge som er aktive partimedlemmer i liten grad har endret seg, til tross for nedgangen i medlemmer (Heidar og Jupskås, 2022, s. 11). Disse tendensene samsvarer med Heidar og Saglie (2003) sine funn, som viser at norske partier, til tross for stor medlemsnedgang, fremdeles har stabilt høy grad av medlemsaktivitet (Heidar og Saglie, 2003, s. 782), og av Heidar og Kosiara-Pedersen (2020, s. 150-151) som finner en økning fra 47%-63% i internt aktivitetsnivå for partimedlemmer i norske partier mellom 1991 og 2017. Aars og Christensen (2013, s. 157) finner videre at partiers organisatoriske tilstedeværelse i norske kommuner heller ikke er nevneverdig svekket, til tross for den tydelige nedgangen i partiers kvantitet av medlemmer, siden antallet politiske lokallag i norske kommuner er stabilt høyt. Deler av dette kan muligens forklares ved det Christensen, Folkestad og Aars karakterer som at lokale partier holdes *kunstig i live* fra

sentralt politisk hold, selv om de ikke har grasrotgrunnlag i kommunen for opprettholdelse av driften (Christensen, Folkestad og Aars, 2017, s. 44).¹⁷

Det er altså tydelig at medlemmer og partier ikke tenderer mot å skalere ned aktiviteten sin selv om medlemsgrunnlaget er mindre, og at medlemstall og aktivitetsnivå ikke nødvendigvis samvarierer med hverandre. Selv om de oppsummerte studiene ofte dreier seg rundt nasjonale tendenser har de likevel overføringsverdi til det lokalpolitiske nivået, siden størstedelen av partienes aktivitet uansett foregår i lokale partilag i kommunene.

Til tross for at det eksisterer nyanser er altså litteraturen tydelig på at historien om partiers medlemstall – både norske og øvrige vesteuropeiske – de siste tiårene i grove trekk er en historie om nedgang. Siden partimedlemmer formelt er tilknyttet lokale partier i egne hjemkommuner, illustrerer også disse aggregerte tendensene at antallet partimedlemmer i norske kommuner er svekket, men uten at det eksisterer forskning på hvordan nedgangen fordeler seg fra kommune til kommune og mellom lokale partier.

3.4 Færre medlemmer = svakere partier?

Det eksisterer også flere syn i den eksisterende litteraturen på hva medlemmer betyr for partier. Mens det er partiene som er kjernen av det institusjonelle oppsettet for flernivådemokratiet i Norge, er det partimedlemmene i kommunene som utgjør kjernen for lokalpartiene (Ringkjøb, 2006, s. 414). Med utgangspunkt i de negative medlemstrendene i europeiske partier argumenterer blant annet van Biezen, Mair og Poguntke for at medlemsnedgangen har vært så sterk at den mye anvendte forståelsen av kvantitet av medlemmer som tegn på partienes organisatoriske styrke (Gidlund og Møller, 1999, s. 41), ikke lenger er gyldig (van Biezen, Mair og Poguntke, 2012, s. 24). Med utgangspunkt i dette karakteriserer de endringene i partienes tilnærming til partimedlemmer slik:

«... while political parties continue to play a major role in the elections and institutions of modern European democracies, it seems that they have all but abandoned any pretensions to being mass organizations» (Ibid, s. 42).

---

¹⁷ Et forbehold bør likevel legges til denne litteraturen: Aars og Christensen (2013) sin analyse ble gjennomført før kommunereformen i 2020. Det er dermed mer tvilsomt hvilken sammenheng medlemsnedgangen har hatt for antall lokallag i dagens kommunestruktur.

Flere studier har argumentert på lignende vis, blant annet ved at faktorer som partiøkonomi og tilstedeværelsen av betalt personell i økende grad har erstattet medlemskap som ressurser for partier (Webb og Keith, 2017; Katz og Mair, 1995). I denne delen av litteraturen har Katz og Mair sin teori om kartellpartiet en sentral plass (Katz og Mair, 1995). Denne teorien legger til grunn at partienes avhengighet av medlemmer som arbeidskraft og inntektskilder har gått ned i takt med at offentlige partistøtteordninger har gått opp (Allern, Heidar og Karlsen, 2016, s. 1). Denne forklaringen resonnerer med Katz (1990), som forklarer nedgangen i partienes medlemstall gjennom et rasjonelle valg-perspektiv, hvor han antar at kost/nytte-forholdet for medlemskap er redusert, både for individer og for partiene selv (Katz, 1990, s. 159).

Samtidig er litteraturen også rik på studier som viser at medlemmer fremdeles spiller betydningsfulle roller i moderne partier; både i relasjon til instrumentelle oppgaver som valgkamp (Farrell, 2006; Scarrow 1996; Webb og Keith, 2017, s. 32), for partienes demokratiske legitimitet (Scarrow, 1996; Scarrow, 2002, s. 6), som stabile støttespillere, inntektskilder og billig arbeidskraft for partiene (Scarrow, 1996; Webb og Keith, 2017, s. 32), og som ekstra lojale velgere (Katz, 1990, s. 150).

Det er imidlertid viktig å lese disse tendensene i litteraturen i lys av hvilke politiske nivåer man studerer. Betydningen av medlemmer som *varme hender* for partiene kommer spesielt tydelig frem på det lokale politiske nivået hvor, som tidligere argumentert, det meste av partiarbeid uansett baserer seg på nettopp tilstedeværelsen av medlemmer. I lys av dette argumentet kan forskningen knyttet til kartellpartiet og hvorvidt partimedlemmer er nødvendige for partiene fremstå som malplassert, siden lokale partier i Norge uansett i liten grad er profesjonaliserte og i større grad er basert på frivillige krefter lokalt.

3.5 Variasjoner i medlemsorganisasjonsstyrke i lys av partityper og ressursbaserte perspektiver

Som illustrert overfor er den eksisterende litteraturen om variasjoner i medlemstall og partiaktivitet rik på empiriske studier. Imidlertid har den blitt kritisert for å være teorisvak. Whiteley har blant annet sagt følgende: «*The long-term decline in party activism and grassroots party membership is now well documented, although not well understood*» (Whiteley, 2011, s. 22). Dette kan tolkes som en kritikk av det teoretiske grunnlaget for

forskning på medlemskap og aktivitet i partier, som på den ene siden har vært dominert av deskriptiv forskning på endringstendenser, og på den andre, postulater om forklaringer på nedgangen. De teoretiske antakelsene som Whiteley kritiserer har ofte rot i partityper slik som Katz og Mairs kartellpartitype, Kirscheimers catch-all-parti og Duvergers massepartimodell. Disse teoriene begrunner nedgangen i partiene som uttrykk for skifter i partiers prioriteringer og incentiver.

Kirchheimer sin teori tar utgangspunkt i at partienes søkelys og kapasitet i økende grad har blitt rettet mot velgere heller enn medlemmer (Kirchheimer, 1966), mens Katz og Mair fremhever partienes økende avhengighet av staten for økonomisk levedyktighet på bekostning av medlemmene (Katz og Mair, 1995). Den masseparti-sentrerte forskningen har et mer normativt preg, siden den antar at avvik fra den medlemssentrerte masseparti-organiseringen¹⁸ er tegn på at partiene mislykkes (Pelizzo, 2004, s. 1). Dette er i kontrast til Katz og Mair og Kirchheimer sine perspektiver, siden disse vektlegger at massepartiet bare representerte én av flere adskilte faser i partienes utvikling. Slike antakelser om at variasjoner i partiers medlemstall ikke representerer nedgang, men snarere endring, bærer likhetstrekk med Köllns (2016) institusjonelle livssyklusperspektiv. Hun argumenterer for at partispesifikke variasjoner i medlemstall sett i forhold til partialder i vesteuropeiske partier skyldes at partiene befinner seg i ulike faser i egen partiutvikling – hvor yngre partier har større behov for medlemmer enn eldre partier (Kölln, 2016, s. 474). Fellestrekkene her er altså at teoriene forklarer endringer i partienes tilnærming til medlemmer som et resultat av strukturelle forhold.

Variasjoner i individers politiske aktivitetsmønstre har også blitt knyttet til individers ressurser. Innenfor dette perspektivet peker Inglehart (1997) på velgernes økende politiske rotløshet, med påfølgende lavere partiloyalitet, som en konsekvens av en demografiske endringer i befolkningen knyttet til kognitiv mobilisering – altså et ressursperspektiv på endringer i individers politiske aktivitet og engasjement. Økende utbredelse av høyere utdanning i samfunnet, sammen med økt tilgjengeliggjøring av politisk informasjon, gjør i henhold til dette argumentet individer mindre tilbøyelige til å engasjere og forplikte seg til tradisjonelle partier basert på egen klasseposisjon, og mer tilbøyelig til å engasjere seg i mer enkeltsakrettet grasrotaktivitet (Inglehart, 1997, s. 43; Inglehart, 1990; i Dalton og

---

¹⁸ Se Begrepsavklaring (s. 10) for definisjon.

Wattenberg, 2002, s. 9). Som en forlengelse av dette synet argumenterer Abramson og Inglehart (1994) for at tendensen av svekkede bånd mellom parti og elektorat er spesielt tydelig for eldre partier som har røtter i mer tradisjonelle materialistiske verdier, slik som økonomiske spørsmål, siden høyere utdanning, i lys av Abramson og Inglehart, bygger opp under postmodernistiske verdier¹⁹ (Abramson og Inglehart, 1994, s. 804).

Den eksisterende litteraturen gir imidlertid ikke entydige svar på hvorvidt individuelle ressurser, slik som høy utdanning, svekker individers tilbøyelighet for engasjement i politiske partier. Pettersen og Rose (1996) finner blant annet stabile mønstre av høyere sannsynlighet for de fleste former for politisk deltakelse i lokalpolitikken, deriblant deltakelse i lokale partier, for personer med høyere utdanning (Pettersen og Rose, 1996, s. 82), mens Lewis-Beck med flere (2008) finner en sterk sammenheng mellom høyere utdanning og partimedlemskap på individnivå (Lewis-Beck, Jacoby, Norpoth, og Weisberg, 2008, s. 102). Denne sammenhengen blir imidlertid problematisert av Persson (2014), som argumenterer for at korrelasjonen mellom utdanning og medlemstall skyldes indirekte effekter av utdanning – slik som høyere sosial kapital og bredere nettverk – snarere enn som en selvstendig effekt på politisk deltakelse (Persson, 2014, s. 724).

Verba og Nie (1972) og Morales (2009) utforsker også ressursperspektiver på partiaktivitet og gjør lignende funn gjennom at velstående individer i større grad deltar i partier. Det kan altså virke som om at utdanningsnivå og økte individuelle ressurser på den ene siden har redusert individers motivasjoner for å engasjere seg aktivt og lojalt til partier i et historisk endringsperspektiv, samtidig som empiriske funn fra nyere år viser at ressurssterke individer har høyere sannsynlighet for politisk engasjement.

Andre forklaringer i litteraturen på hvorfor færre velger å engasjere seg i institusjonalisert politisk aktivitet er fremveksten og tilgjengeliggjøringen av digital velgerkommunikasjon via tv og internett (Strömback og Van Aelst, 2013; Dalton og Wattenberg, 2002, s. 11) og fremveksten av alternative former for politisk organisering utenfor valgarenaen (Beyers med flere, 2009; Allern og Hansen, 2017) og i partier (Kosiara-Pedersen, Scarrow og van Haute, 2017, s. 251).

---

¹⁹ Altså politiske saker som er alternative til den økonomiske venstre-høyre-dimensjonen, slik som eksempelvis klima og miljø (Inglehart, 1977, s. 179).

3.6 Økonomi som forklaring på medlemsnedgang

Selv om de nevnte antakelsene partiers svekkede avhengighet til medlemmer (Katz og Mair, 1995; Katz 1990) har mindre relevans for lokalpolitikken enn det sentrale politiske nivået, viser likevel litteraturen at økonomi har betydning også i kommunepartiene, og at det eksisterer variasjoner mellom partier. Den norske partifinansiering på lokalt nivå dreier seg primært rundt statlig støtte på bakgrunn av partienes valgoppslutning, og i mindre grad på inntekter fra medlemmer²⁰(van Biezen og Kopecky, 2017, s. 87). I tidsperioden 2010-2020 stammet mellom 67 og 76 prosent av norske partiers samlede inntekter fra offentlig partistøtte, mens inntektene fra partienes øvrige virksomhet, deriblant partimedlemskap, var på mellom 17-24 prosent (Saglie med flere, 2022).

I lys av dette er de økonomiske fordelene av partimedlemskap viktigere for mindre eller nystiftede partier som ikke tilfredsstillt kravene for partistøtte – en antakelse som er i tråd med tidligere oppsummert litteratur fra Kölln (2016) og Katz (1990). Saglie viser også at den norske partistøtten er mindre gunstig for alternative organiseringsformer, slik som lokale lister (Saglie, 2019, s. 50), enn tradisjonelle partier.

Det er imidlertid ikke gitt at denne svekkede avhengigheten mellom partier og medlemmer utspiller seg slik Katz (1990) og Katz og Mair (1995) beskriver – altså som svekkelse av partienes demokratiske koblinger til grasroten. van Biezen og Kopecky sin studie finner ikke et motsetningsforhold mellom økt statlig partistøtte og partiers medlemstall (van Biezen og Kopecky, 2017, s. 100). Det er altså ikke nødvendigvis gitt at bedre økonomiske rammebetingelser går direkte utover partienes vilje eller evne til å tiltrekke seg medlemmer.

Jeg vil nå flytte fokuset fra det sentralpolitiske til det lokalpolitiske nivået, og mer spesifikt, forholdet mellom *størrelse og demokrati* – altså forholdet mellom kommunestørrelse og de lokale partienes medlemsorganisasjonsstyrke. Dette er betydningsfullt siden denne oppgaven er opptatt av å forklare forskjeller i lokale partiers medlemsorganisasjonsstyrke, med særskilt fokus på betydningen av kommunekonteksten. For å gjøre dette er det hensiktsmessig å

---

²⁰ I 2011 utgjorde inntekter fra medlemskontingent 10.2% av norske partiers inntekter. Statlige subsidier utgjorde 68.3% (van Biezen og Kopecky, 2017, s. 87)

gjennomgå forskning på hvordan kontekstuelle forhold har sammenheng med demokratiske kvaliteter.

3.7 Forholdet mellom størrelse og demokrati i tidligere litteratur

Det eksisterer flere eksempler på studier som undersøker forholdet mellom kommunestørrelse og demokratiske kvaliteter. Tett relatert til denne oppgavens valgte tematikk viser blant annet Saglie og Mjelde sin individnivåstudie fra 2017 et negativt forhold mellom *størrelse* – forstått som kommuners innbyggertall – og individers sannsynlighet for å være partimedlem. Dette forholdet var imidlertid ikke negativt lineært, men snarere negativt kurvelineært, hvor sannsynligheten var størst i kommuner med færrest innbyggere (0-2500 innbyggere), og motsatt, lavest for den nest største kommunekategorien (20 000-60 000 innbyggere), og nest lavest for den største (60 000+) (Mjelde og Saglie, 2017, s. 192). Lignende studier er også gjort i Danmark, med lignende konklusjoner (Sundberg, 1987).

Det er også gjort studier av forholdet mellom kommunestørrelse og partiaktivitet, men nok en gang er litteraturen i stor grad basert på individnivådata. Eksempelvis avdekker Larsen sin studie av danske forhold kommunestørrelse som en betydningsfull forklaringsfaktor for en rekke former for lokalpolitisk grasrot-engasjement, slik som deltakelse på politiske møter og grad av valgoppmøte (Larsen, 2002, s. 323). Disse funnene konvergerer med Rose (2002) sin studie av Danmark, Norge og Nederland. Medlemskap undersøkes ikke i Larsen og Rose sine studier, men funnene bygger likefullt indirekte opp under overnevnte funn (Saglie og Mjelde, 2017), siden disse viser at det eksisterer en sammenheng mellom kontekstuelle forhold og den lokale grasrotens vilje til å engasjere seg politisk.

Andre studier, slik som Zeedan (2017), Denters med flere (2014), Klausen (2017), van Houwelingen (2017) og Hansen (2012), har også undersøkt forholdet mellom kommunestørrelse og demokratiske kvaliteter, og avdekker lignende tendenser. Zeedan sin studie fra Israel finner reduserte nivåer av valgdeltakelse når kommuner blir større gjennom kommunesammenslåinger (Zeedan, 2017, s. 711), mens van Houwelingen finner en negativ effekt av kommunesammenslåing for politisk deltakelse på innbyggerplan (van Houwelingen, 2017, s. 408). Det er imidlertid ikke bare politisk aktivitet som har sammenheng med kommunestørrelse.

Hansen finner at kommunesammenslåing også reduserer politisk tillit i befolkningen (Hansen, 2012, s. 61), mens Klausen (2017) finner at små kommuner i Norge har høyere valgdeltakelse enn store. Aars og Strømsnes (2007, s. 106-107) avdekker videre et negativt forhold mellom økt kommunestørrelse og deltakelse på partiaktiviteter.

Tan (1998, s. 188) og Weldon (2006 s. 467) illustrerer videre at også størrelsen på partiene selv også har innvirkning på demokratiske kvaliteter i partiene, i form av at det gjennomsnittlige aktivitetsnivået for individer i partier med mange medlemmer var lavere enn i partier med færre medlemmer.

Christensen og Arnsesen fant ingen robuste sammenhenger mellom kommunal kontekst, deriblant kommunestørrelse, og stemmegivning (Christensen og Arnesen, 2013, s. 67). Denters med flere (2014) finner på sin side at sannsynligheten for politisk aktivitet hos individer, deriblant deltakelse på møter, reduseres ved økt kommunestørrelse, noe som igjen styrker antakelsen om at større kommuner har lavere gjennomsnittlig nivå av politisk deltakelse sammenlignet med små kommuner. Men igjen er det en begrensning at studien er på individnivå, så tilbudsperspektivet på partiaktivitet er fremdeles i liten grad belyst.

3.8 Konklusjon

I litteraturgjennomgangen har brede tendenser av stabilitet og endring i vesteuropeiske politiske tilknytningsformer blitt gjennomgått. Det har blitt vist at partienes medlemsorganisasjonsstyrke på noen områder, slik som antall partimedlemmer, har vært gjenstand for nær uniform nedgang, både i absolutte tall og som partimedlemstetthet, mens andre tilknytningsformer, slik som partienes aktivitetsnivå og generelle demokratiske kapasiteter, i større grad har vært preget av stabilitet. Det har også blitt fremvist at det eksisterer store variasjoner i medlemsorganisasjonsstyrke – både på individnivå og partinivå – relativ til en rekke forhold, slik som partiers alder, partiers økonomiske situasjon, kommunestørrelse og sosio-økonomiske ressurser for individer. Det har imidlertid også blitt illustrert at den eksisterende litteraturen er mangelfull, både i forhold til den generelle mangelen på lokalpolitisk forskning; at tidligere forskning ofte har studert partiers medlemstall og partiaktivitet separat heller enn samlet som del av et felles konsept (her medlemsorganisasjonsstyrke); at partimedlemskap og partiaktivitet ofte har blitt studert gjennom et innbygger-etterspørsel-perspektiv via individnivået heller enn et parti-tilbuds-

perspektiv via partinivået, at det er lite forskning på hvordan lokale partiers strukturelle kontekst har sammenheng med ulike uttrykk for demokratiske kvaliteter sett fra partiperspektivet, og avslutningsvis, at det eksisterer lite lokalpolitisk forskning av deskriptive fordelinger i lokale partiers medlemstall og frekvens av aktivitet.

I neste kapittel vil oppgavens teorigrunnlag, med påfølgende empiriske forventinger, presenteres og diskuteres.

4. Teoretisk rammeverk

I dette kapittelet vil jeg presentere teori som belyser oppgavens problemstilling, både i forhold til hvilken styrke det er forventet at de lokale partiene har som medlemsorganisasjonsstyrke, og hvorvidt og i hvilken grad kommunistørrelse kan forklare variasjon i dette.

Først presenteres teori knyttet til forholdet mellom kommunistørrelse og medlemsorganisasjonsstyrke. Dette gjøres innenfor rammene av Dahl og Tufte's strukturelle teori om *størrelse og demokrati*, som også vil også suppleres av et rasjonalistisk perspektiv på partier og individers incentiver for politisk deltakelse- og organisering.

4.1 Størrelse og demokrati

Teorien om størrelse og demokrati, som ble utviklet av Robert A. Dahl og Edward H. Tufte i 1973, legger til grunn at ulike størrelser på politisk administrative enheter gir ulik grobunn for demokratiske kvaliteter. Dette antatte nullsumforholdet foregår gjennom avveiningen mellom på den ene siden, nærhet mellom beslutningstakere og befolkningen, og på den andre, effektiv problemløsningskapasitet som følge av stor størrelse og medfølgende instrumentell kapasitet (Dahl og Tufte, 1973, s. 137-145). Ved dette synet har størrelsen på politisk-administrative enheter betydning for hvilke hensyn poliske enheter, slik som partier og kommuner, har best forutsetninger for å oppfylle (Baldersheim, Rose og Sandberg, 2017, s. 209). Mens små politiske enheter, i henhold til dette synet, fasiliterer større grad av nærhet mellom beslutningstakere og grasroten med økte demokratiske kvaliteter som utfall, bringer større enheter med seg visse instrumentelle stordriftsfordeler. Dette kan man tenke seg at for eksempel kan komme i form av mer lukrative møteaktiviteter og kortere beslutningskjeder i partilag i store kommuner.

Forholdet mellom størrelse og demokrati relaterer seg til hva Dahl og Tufte betegner som de politiske enhetenes *systemkapasitet* og grad av *borgereffektivitet* (Dahl og Tufte, 1974; i Baldersheim, Rose og Sandberg, 2017, s. 209)²¹. Mens systemkapasitet beskriver enhetenes kapasitet til å løse kompliserte oppgaver effektivt, betegner borgereffektivitet innbyggernes mulighet til å påvirke beslutninger i de samme politiske autoritetene (Ibid.). I norske lokale

---

²¹ Oversatt fra Dahl og Tufte's, hvor systemkapasitet = system capacity, og borgereffektivitet = citizen effectiveness.

partier antar jeg at dette forholdet mellom nærhet og effektivitet viser seg i de lokaldemokratiske prosessene i partiene. Mens medlemmer i partier i små kommuner har større mulighet til å bli hørt, ha reell innflytelse i partiets prosesser og har større personlig kjennskap til partiets lederskap, har partier i små kommuner lavere kapasitet til å tilby medlemmene lukrative og høyfrekvente aktiviteter. Gjennom dette synet bygger høy borgereffektivitet opp under partiers partimedlemstall, mens systemeffektivitet bygger opp under partienes kapasitet til å avholde medlemsmøter. Antakelsen om at partiers frekvens av intern aktivitet er betinget av partiers kapasitet vil ytterligere utbroderes senere i teorikapittelet.

4.2 Hva er demokrati i Dahl og Tuftes rammeverk?

Det konkrete meningsinnholdet i demokrati-delen av rammeverket kan komme til uttrykk på flere måter. Dahl og Tuftes viser, relatert til dette, at enkelte faktorer har mer relevans innenfor det teoretiske rammeverket som uttrykk for demokrati enn andre. De konkrete uttrykkene som trekkes frem av Dahl og Tuftes er *grad av valgoppmøte i kommuner, innbyggernes politiske interesse og følelse av betydning i møte med den politiske sfære, og partimedlemskap* (Røiseland og Vabo, 2019, s. 288). Siden denne oppgaven er en studie av partimedlemskap og intern aktivitet i lokale partier sett i et partiperspektiv heller enn et innbyggerperspektiv, er ikke alle disse faktorene aktuelle for undersøkelse. Det særskilte fokuset på medlemskap og intern aktivitet medfører at oppgaven skiller seg noe fra det originale rammeverket til Dahl og Tuftes, fortrinnsvis siden intern aktivitet ikke inngår eksplisitt i det originale teorigrunnlaget. Dette avviket anses imidlertid ikke som veldig problematisk, noe som i de neste avsnittene kort vil begrunnes.

4.3 Hvor anvendbar er teorien om størrelse og demokrati i studiet av lokale partier?

Dahl og Tuftes teori om størrelse og demokrati ble originalt utviklet som et teoretisk redskap i studiet av lokale politiske institusjoner, altså i studiet av det politisk-administrative apparatet i kommuner, snarere enn partipolitikken, slik som i denne oppgaven. Selv om oppgavens bruk av teorigrunnlaget avviker fra Dahl og Tuftes originale anvendelse, antar jeg likevel at teorien også kan brukes i studiet av lokale partier. Dette begrunnes gjennom at logikken som ligger i de originale forutsetningene for begge bestanddelene av teorien – både størrelse og demokrati – også gjelder for lokale partier.

I sin diskusjon av Dahl og Tuftes teorigrunnlag fremhever Denters med flere (2014) muligheten innbyggere har til å påvirke politiske prosesser som en absolutt forutsetning for *demokrati* i størrelse og demokrati-rammeverket (Denters med flere, 2014, s. 7). Teorien stiller altså krav til at individene som berøres av politiske avgjørelser også kan påvirke de samme avgjørelsene fortløpende. Denne forutsetningen viser seg tydelig i den kommunepolitiske- og administrative sfæren, som var teoriens originale domene, men også i lokalpartier, hvor denne formen for innflytelse kommer til uttrykk gjennom medlemmers innflytelse på medlemsmøter. Siden det norske lokaldemokratiet som hovedregel er organisert i tråd med prinsipper om sterkt internt demokrati (Bolin med flere, 2017, s. 19), kan demokrati-aspektet av størrelse og demokrati-rammeverket også tenkes å gjelde for studier av lokale partier. Hva angår størrelse-delen av det teoretiske rammeverket knytter både Dahl og Tuftes originale rammeverk, og denne oppgavens forståelse, seg til innbyggertall, så denne delen av teorien er ikke nødvendig å adressere nærmere.

4.4 Har størrelse har en selvstendig effekt på medlemsorganisasjonsstyrke?

Grunntrekkene i størrelse og demokrati-teorien er nå oppsummert, med tilhørende begynnende forventinger av forholdet mellom kommunestørrelse og medlemsorganisasjonsstyrke. Det er imidlertid også mulig å utfordre dette perspektivet med en alternativ tolkning. Denters med flere (2014) problematiserer antakelsen fra Dahl og Tuftes rammeverk om at det eksisterer en selvstendig effekt av størrelse på demokratiske kvaliteter. De fremhever den potensielle betydningen komposisjonelle karakteristikk i befolkningen kan ha, som en indirekte forklaring på effekter av størrelse (Denters med flere, 2014, s. 29). Som kjent fra litteraturgjennomgangen har forhold knyttet til personlige ressurser, slik som utdanning og økonomiske ressurser, ofte en sammenheng med økende nivåer av politisk aktivitet på individnivå. Det er imidlertid ofte høyere gjennomsnittlig utdanningsnivå og inntektsnivå i større kommuner (SSB, 2020). Det er i lys av dette mulig at slike komposisjonelle sosio-demografiske forhold kan bidra til å forklare eventuelle bivariate sammenhenger mellom innbyggertall og demokratiske kvaliteter, og dermed, at denne sammenhengen snarere bygger på aggregerte forhold knyttet til personlige ressurser heller enn selvstendige effekter av størrelse alene. Med utgangspunkt i teorigrunnlaget til Dahl og Tufte, hvor det argumenteres for at størrelse har en selvstendig betydning for demokratiske kvaliteter i politiske enheter, velger jeg likevel å ta utgangspunkt i at størrelse har selvstendig

forklaringskraft, men med sosio-demografiske ressursvariabler som kontrollvariabler i flernivåanalysene.

Med bakgrunn i den presenterte teorien er det grunnlag for å anta at lokale i mindre kommuner har høyere tetthet av partimedlemmer enn i større kommuner. I neste seksjon vil teori som både utfordrer og komplementerer det foreløpig oppsummerte teorigrunnlaget presenteres – både gjennom å utdype hvilke mekanismer som ligger til grunn for teorigrunnlaget som allerede er presentert, og ved å presentere alternative forklaringer på lokale partiers aktivitetsnivå knyttet til *det ressursbaserte perspektivet*.

4.5 Absolutte og relative incentiver for deltakelse i store og små kommuner

Et sentralt element i *størrelse og demokrati*-rammeverket, som også direkte knytter seg til den kommunepolitiske konteksten, er at borgereffektivitet i kommunepolitikk påvirkes av kommunestørrelse, siden dette berører individers incentiver for deltakelse og relative grad av innflytelse (Dahl og Tuft, 1973, s. 41-44). Når det eksisterer mange mulige deltakere, skal det mer til for hver enkelt til å gjøre en forskjell, noe som kan gjøre deltakelse mindre attraktivt i store enheter. Rose (2002, s. 833) trekker i relasjon til dette frem graden av nærhet, oversikt og større relativ innflytelse for hver innbygger i små kommuner som en teoretisk forklaring på små kommuners sterkere demokratiske kvaliteter. Dette poenget resonnerer med Mjelde og Saglie, som presenterer to mulige forklaringer på at små kommuner har flere medlemmer relativt til innbyggertallet enn store: (i) at det eksisterer flere attraktive verv og posisjoner pr. innbygger i små kommuner enn i store, og (ii) i tråd med Rose (2002) sitt overnevnte poeng, at små kommuner er tettere integrerte samfunn hvor folk lettere dras inn i politisk arbeid (Mjelde og Saglie, 2017, s. 191).

Man kan imidlertid også snu argumentet knyttet til størrelse, med påfølgende incentiver for deltakelse, på hodet. Som Baldersheim med flere (2007) understreker kan ulik størrelsesorden på politiske enheter også medføre at mer står på spill i store enheter gjennom at det der er flere store og viktige oppgaver som skal løses (Baldersheim med flere, 2007, s. 27). I henhold til dette synet kan stor størrelse fungere som et incentiv for å involvere seg for innbyggere, til tross for lav absolutt innflytelse for enkeltindividene (Ibid.). Dette synet kan dermed anses som en kontrast til den foreløpig oppsummerte teorien, siden stor størrelse gjennom dette synet fremmer deltakelse.

To ulike perspektivet på incentiver for deltakelse i politiske enheter av ulik størrelse kan utledes fra disse resonnementene: (1). incentiver basert på mange deltakere og stor *absolutt innflytelse*, og (2) incentiver med færre deltakere og stor *relativ innflytelse*.

Logikken knyttet til politisk nærhet og relative incentiver som resultat av *størrelse* kan enkelt anvendes i studiet av lokalpolitikken ved at borgereffektiviteten i lokale partier bygger på liten avstand mellom medlemmer og de lokale partienes lederskap. I lys av dette, og av at de fleste norske kommuner er små lokalsamfunn, vurderer jeg det som mer passende å anta at logikken knyttet til relative incentiver er mest anvendelig for denne oppgavens analyser.

Det er også empiriske funn som bygger opp under disse teoretiske antakelsene. Eksempelvis, som tidligere presentert, viser Aars og Strømsnes en negativ sammenheng mellom deltakelse i partiaktiviteter for individer, og kommunestørrelse (Aars og Strømsnes, 2007, s. 106-107), mens Mjelde og Saglie (2017) finner et negativt forhold mellom kommunestørrelse og sannsynlighet for partimedlemskap for individer. Disse funnene, i kombinasjon med antakelsen om at lokale partier primært er driftet av frivillige medlemmer, gjør det sannsynlig at sammenhengen mellom partimedlemskap og innbyggertall også er gjeldende på partinivået. Når lokale partier primært holdes ved like av at det eksisterer engasjerte medlemmer i kommunene, er det i lys av dette naturlig å anta at små kommuner er mer avhengige av at en større andel av innbyggerne engasjerer seg som partimedlemmer enn i større kommuner.

Dette resonnementet relaterer seg tydelig til litteraturgjennomgangens oppsummering av Katz sin teori om *partimedlemskapets økonomi*, hvor Katz, uten å eksplisitt nevne betydningen av kommunestørrelse, argumenterer for at nedgangen i antall partimedlemmer i vesteuropeiske partier skyldes nedadgående incentiver – både hos individer og for partiene selv (Katz, 1990, s. 151-152).

Det er disse rasjonalistiske elementene knyttet til teorien til Dahl og Tufte som jeg velger å fokusere på i oppgaven, ved å anta at lokale partiers incentiver for å ha mange medlemmer synker i takt med økende kommunestørrelse – noe som kan ha konsekvenser for hvor stor andel av innbyggerne i hver kommune som involverer seg i partiene. Dette er både siden den relative innflytelsen til hvert enkeltmedlem er større i små kommuner enn i store, og likeledes fra partiperspektivet og i et funksjonalistisk lys, at partier i små kommuner er mer avhengig

av hvert enkelt medlem for å opprettholde driften enn i større kommuner. Ved Dahl og Tufte egen terminologi er det altså grunn til å tro at lokale partiers borgereffektivitet har bedre levekår i små kommuner enn i store – og at dette kommer til uttrykk gjennom høyere tetthet av partimedlemmer i små kommuner enn i store. Følgende delhypotese utledes av dette:

Hypotese 1: *Kommunestørrelse har en negativ sammenheng med lokale partiers partimedlemstetthet (M/E)*

4.6 Partiaktivitet i lys av det ressursbaserte perspektivet og den enhetlige aktør

Det antas altså at kommunestørrelse har en negativ sammenheng med lokale partiers partimedlemstetthet. Men hvilke forventninger er det grunn til å ha om forholdet mellom kommuners innbyggertall og lokale partiers aktivitetsnivå?

For å svare på dette spørsmålet tar jeg utgangspunkt i et *ressursbasert perspektiv*²². Dette teoretiske perspektivet legger til grunn at ressursene et parti har til rådighet har betydning for muligheten det har til å nå sine målsetninger (Kölln, 2015, s. 708). I henhold til dette kan man på et generelt plan anta at partilag med mange medlemmer er bedre rustet til å arrangere medlemsaktiviteter regelmessig. Denne logikken bærer likhetstrekk med Kosiara-Pedersen, Scarrow og van Haute (2017, s. 235-236) sin karakterisering av *etterspørselforklaringer* på partiers atferd, hvor de fremhever ressurser på partinivå som utslagsgivende for partiers mulighet til å nå egne målsetninger²³.

Hva er så ressurser i dette henseende? Av mulige partiressurser trekker Kölln (2015) frem *velgere, inntekt, personell, politikk, kandidater og medlemmer*. Denne oppgaven undersøker imidlertid ikke alle disse formene for partiressurser, men tar utgangspunkt i antakelsen fra massepartimodellen om medlemmer som den viktigste partiressursen for partiene. De lokale partienes motivasjoner for høy aktivitet studeres videre med utgangspunkt i antakelsen om *den enhetlige aktør*²⁴. Gjennom dette synet anses partiene som målstyrte og rasjonelle aktører – med klare preferanser og rasjonelle strategier for å oppnå disse målsetningene (Maeda,

---

²² På engelsk betegnes dette som *resource-based view (RBV)*

²³ Kosiara-Pedersen, Scarrow og van Haute (2017) knytter perspektivet opp mot partiers muligheter til å rekruttere og holde på medlemmer. Det antas her at logikken, slik de presenterer den, også kan anvendes mot partiers aktivitetsnivå.

²⁴ På engelsk betegnes dette som *the unitary actor assumption*.

2012, s. 343). Det antas videre at alle lokale partier har høy motivasjon for å ha regelmessig partiaktivitet, men at tilgangen til ressurser – herav medlemmer – setter grenser for partienes mulighet til å gjøre dette. Både elementene fra det ressursbaserte perspektivet om at medlemmer fungerer som ressurser for partiene på lokalt nivå, og antakelsen om de lokale partienes uniforme motivasjoner for å ha høy møteaktivitet, begrunnes gjennom at medlemstall ofte trekkes frem som ekstra betydningsfulle ressurser for partier (Webb og Keith, 2017, s. 32), massepartiorganiseringens sterke posisjon som normativt ideal i norske partiers organisering (Bolin med flere, 2017, s. 19) og fordi medlemmer, som tidligere argumentert, har ekstra stor betydning for partiene i lokaldemokratiet sammenlignet med partiene på sentralt partinivå.

Denne oppgavens teoretiske forankring av mekanismene som fasiliterer de lokale partienes medlemsaktivitet kan oppsummeres slik:

Tekstboks 1 - Årsakskjede av forholdet mellom partiers medlemsressurser og aktivitetsnivå

- **i.** Alle lokale partier ønsker høyest mulig aktivitetsnivå,
- **ii.** De lokale partiene er målstyrte og rasjonelle aktører,
- **iii.** Lokale partiers kvantum av partimedlemmer er den viktigste ressursen som muliggjør høy aktivitet hos lokale partier,
- **iiii.** Lokale partiers aktivitetsnivå betinges av antallet partimedlemmer partiene har.

Gjennom det overnevnte resonnement om at medlemmer representerer ressurser for partiene kan man videre anta at Dahl og Tuftes antakelse om store enheters økte *systemkapasitet* fungerer som et uttrykk for at lokale partier med mange medlemmer har mulighet til å arrangere flere aktiviteter, hvor tilstedeværelsen av mange medlemmer fungerer som et uttrykk for de lokale partienes systemkapasitet.

Opgavens tolkning av medlemmer som en ekstra betydningsfull ressurs for de lokale partienes kapasitet til å arrangere interne aktiviteter kan imidlertid også kritiseres for å være reduksjonistisk og lite nyansert. Blant annet utelukker denne forklaringen helt økonomiske forklaringer på variasjoner i lokale partiers aktivitetsnivå, noe som kan forstås som en begrensning ved studien. Det eksisterer imidlertid ikke tilgjengelig registerdata om de lokale partienes økonomi, så dette spørsmålet forblir ubesvart. I tillegg eksisterer det også forskning

som finner en negativ sammenheng mellom partiers medlemstall og nivået av forsamlingsbasert internt demokrati som viser seg i dem (Bolin med flere, 2017, s. 175)²⁵. van Biezen og Kopecky (2017) sine tidligere presenterte funn, hvor de viser at mottatt partistøtte ikke har sammenheng med partiers medlemsutvikling, bidrar imidlertid til å minimere denne mulige usikkerheten, siden disse funnene kan tolkes i retning av at økonomiske ressurser ikke er ensbetydende med økt medlemsorganisasjonsstyrke i lokale partier.

Med bakgrunn i det presenterte teorigrunnlaget om partiaktivitet i lys av det ressursbaserte perspektivet utledes følgende delhypotese:

Hypotese 2: Kommunestørrelse har en positiv sammenheng med lokale partiers frekvens av medlemsmøter når dette måles i absolutte tall.

4.7 Oppsummering av oppgavens teoretiske forventninger om forholdet mellom kommunestørrelse og lokale partiers medlemsorganisasjonsstyrke

Det er altså medlemskap, som nevnes av Dahl og Tufte, men ikke studeres empirisk i deres originale studie og interne aktiviteter, som er den mest sentrale samlingsplassen for partidemokratisk aktivitet og deltakelse i norske kommuner, men som heller ikke studeres av Dahl og Tufte, som danner utgangspunktet for denne oppgavens forståelse av *demokrati*. Kommunestørrelse – forstått som innbyggertall – er utgangspunktet for *størrelse*. Siden det er sannsynlig at partier i større kommuner har høyere absolutte medlemstall enn partier i mindre kommuner, som følge av en større befolkningsgrunnlag for rekruttering i de store kommunene, utledes oppgaven hypotese om medlemstall som partimedlemstetthet (M/E), mens hypotesen om aktivitetsnivå studeres i absolutte tall.

Det forventes, i lys av Dahl og Tuftes teori om *størrelse og demokrati*, at det eksisterer en negativ relasjon mellom kommunestørrelse og lokale partiers partimedlemstetthet, med høyest partimedlemstetthet i de aller minste kommune, og hvor nivået av partimedlemstetthet er gradvis synkende i takt med økende innbyggertall.

---

²⁵ Bolin og medforfattere (2017) sin studie ser imidlertid på aggregerte stordatatendenser på nasjonalt politisk nivå, og ikke det lokale nivået.

Hva angår den andre bestanddelen av medlemsorganisasjonsstyrke – intern aktivitet – forventer denne oppgaven en motsatt tendens, nemlig at aktivitetsnivået til lokale partier øker i takt med kommunestørrelse. Dette begrunnes i lys av Dahl og Tuftes antakelse om store politiske enheters økende systemkapasitet, og i lys av *det ressursbaserte perspektivets* antakelse om at medlemstall (i absolutte tall) representerer særskilt verdifulle ressurser for de lokale partiene. Gjennom antakelsen om at lokale partier i større kommuner har større kvantum av medlemsressurser enn partier i små kommuner, tilsier oppgavens antakelse at lokale partiers aktivitetsnivå stiger synkront med innbyggertall.

4.8 Forventede variasjoner i lokale partiers medlemsorganisasjonsstyrke: partialder og partiorganisering

Videre vil studiens empiriske forventninger om forventede fordelinger av medlemsorganisasjonsstyrke mellom partier utledes. Disse forventningene utledes på bakgrunn av delen av oppgavens problemstilling knyttet til hvilken styrke norske lokale partier har som medlemsorganisasjoner. Dette spørsmålet er strukturert rundt de teoretiske partikategoriseringene: *partialder* og *partiorganisering*.

Som litteraturgjennomgangen har illustrert eksisterer det allerede mye forskning på hvilken sammenheng partialder har med ulike fasetter av partiers demokratiske kvaliteter, noe som gjør denne distinksjonen viktig å studere også i fordelinger mellom lokale partier. Distinksjonen knyttet til partiorganisering har interesse for denne oppgaven siden måten partier er organisert representerer et svært synlig skille i det norske lokaldemokratiet i dag.

4.8.1 Partialder

I studiet av partier eksisterer det en rekke inndelinger. En velkjent konseptualisering i partiforskningen er inndelingen basert på partialder. Men hva kjennetegner partialder? For å forstå dette er det nødvendig med et blick på den norske partihistorien. I den tidligere norske partihistorien har Venstre, Arbeiderpartiet og Høyre tradisjonelt fungert som de tre dominerende partiene ved norske valg, hvorav Arbeiderpartiet og Høyre har vært størst i tiårene etter andre verdenskrig. Fra 1960-tallet til 2017 ble imidlertid denne dominansen utfordret, hvor andelen norske velgere som stemte enten Arbeiderpartiet eller Høyre gikk ned med om lag 25 prosentpoeng (Bjørklund og Bergh, 2019, s. 89).

Denne nedgangen kan blant annet krediteres til fremveksten av politiske partier stiftet etter 1960 – *nye partier* (Bjørklund og Bergh, 2019, s. 89). I Norge regnes de nye partiene som Fremskrittspartiet, som ble stiftet i 1973, Miljøpartiet De Grønne, stiftet i 1988 og Sosialistisk Venstreparti, stiftet i 1975, mens de *gamle partiene* konseptualiseres som de øvrige partiene av rimelig størrelse (Ibid.)²⁶.

Det kan trekkes et ideologisk skille mellom nye og gamle partier. Mens de gamle partiene ofte har basert sin politikk rundt den klassiske økonomiske venstre-høyre-aksen, er de nye partiene i større grad basert rundt verdispørsmål og konfliktlinjer utover det rent økonomiske (Ibid.). I tillegg til de rent ideologiske skillene mellom partifamiliene har også de gamle partiene ofte røtter i massepartiet. Dette medfører at disse partiene ofte har større medlemsmasser enn de nye partiene (van Biezen og Kopecky, 2017, s. 92; Bardi, Calossi og Pizzimenti, 2017, s. 68), og, som kjent fra litteraturgjennomgangen, også har opplevd større tap av medlemmer enn nye partier (Kölln, 2016, s. 274) som følge av et høyere utgangspunkt (Saglie, 2019, s. 52).

Det er altså grunn til å tro at den teoretiske avgrensingen mellom gamle og nye partier også har relevans for lokale partier i dag – gjennom at de gamle partiene har sterkere medlemsorganisasjonsstyrke enn de nye – men at de nye partiene, i motsetning til de gamle, har en positiv medlemsutvikling. Det er imidlertid bare førstnevnte poeng som denne oppgaven har mulighet til å undersøke, siden det bare eksisterer tilgjengelig tverrsnittsdata på lokale partiers disaggregerte medlemstall og aktivitetsnivå.

Som Scarrow (2014, s. 38) påpeker, og som tidligere nevnte Bolin med medforfattere (2017) støtter empirisk, har norske partier i tiårene etter massepartiets storhetstid fremdeles grunntrekkene fra massepartimodellen som organisatorisk ideal, med få variasjoner mellom partier (Bolin med flere, 2017, s. 19). At Scarrow (2014) og Bolin med flere (2017) legger til grunn at det eksisterer små forskjeller mellom norske partier i partiaktivitet- og organisering samsvarer dermed ikke med denne oppgavens ressursperspektiv på partiaktivitet, siden dette perspektivet antar at det er like motivasjoner for høy aktivitet for alle partier, men at partienes mulighetsrom for høy aktivitet begrenses av partienes medlemstall. Siden Bolin med flere

---

²⁶ Det eksisterer også eksempler på studier som i tillegg til de nye og gamle partiene også opererer med Venstre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet som *mellompartier* (Bjørklund og Bergh, 2019, s. 89)

(2017) bare undersøker partivariasjoner og ikke variasjoner knyttet til partistørrelse, kan man anta at det ressursbaserte perspektivet fremdeles kan fungere som en mulig forklaring på variasjoner i partienes aktivitet, og som en mulig forklaring på eventuelle utslag i betydningen kommunestørrelse har på politisk aktivitet i de kommende flernivåanalysene.

Fra tidligere har vi sett at medlemstallene i norske partier er høyest for Arbeiderpartiet og Høyre, både i relasjon til absolutte tall og gjennomsnittlig antall medlemmer pr. partilag (Tabell 1). Det er altså grunn til å tro at denne tendensen, som viser at gamle partier har høyere medlemstall enn nye partier, også gjelder i lokale partier når man studerer partimedlemstetthet (M/E)²⁷.

I tråd med det tidligere omtalte ressursperspektivet, hvor det antas at medlemmer er ressurser for partiene, forventes det dermed at de gamle partiene har høyere nivå av partimedlemstetthet og aktivitetsnivå sammenlignet de unge partiene, siden det absolutte antallet partimedlemmer i de nye partiene som regel er lavere enn antallet i de eldre partiene. Hvorvidt disse tendensene understøttes av data vil både undersøkes selvstendig i tabulasjoner og som del av oppgavens flernivåanalyser. På bakgrunn av dette utledes følgende hypoteser:

Hypotese 3: Eldre partier har sterkere medlemsorganisasjonsstyrke enn yngre partier

4.8.2 Partiorganisering

Videre vil oppgavens empiriske forventninger knyttet til partiorganisering presenteres.

I norske kommuner er det naturlig å skille mellom tradisjonelle partier og lokale lister. Dette er til tross for at det har blitt stilt spørsmål ved hvorvidt lokale lister og tradisjonelle lokale partier i det hele tatt bør konseptualiseres som to forskjellige organisasjonstyper eller bare som *partier* (Christensen, Folkestad og Aars, 2017, s. 43). Men først: hva er lokale lister?

---

²⁷ Det bør legges til at det eksisterer variasjoner mellom partier. Tidligere internasjonal lokalpartiforskning har blant annet vist at grønne partier tenderer mot å ha lavt generelt aktivitetsnivå (Wauters, Otjes og van Haute, 2020, s. 115), men samtidig er sterkt internt demokratiske (Bolin med flere, 2017, s. 170).

Hovedforskjellen mellom disse to formene for valgpolitisk organisering er ganske enkel: mens lokalpartiene har en ekstern tilknytning til et moderparti på det nasjonale nivået, som i sin tur har flere datterpartier i andre kommuner, er lokale lister frittstående valglistene i enkeltstående kommuner (Christensen og Saglie, 2017, s. 13). De tradisjonelle partiene må dermed kontinuerlig balansere dobbeltrollen som selvstendige aktører i lokaldemokratiet og greiner fra egen sentrale partiorganisasjon²⁸, mens de lokale utelukkende eksisterer lokalt i hver kommune. Strand karakteriserer blant annet de lokale listene og posisjonen deres i det kommunepolitiske landskapet som *en sikkerhetsventil i lokaldemokratiet* (Strand, 2011, s. 95), siden de lokale listene gjerne oppstår gjennom mobilisering av velgere når de etablerte partiene ikke evner å respondere på viktige lokale problemer.

Forskjellene i partikoblinger mellom tradisjonelle partier og lokale lister har flere konsekvenser. Siden de lokale listene ikke har et eksternt partimaskineri å lene seg på nasjonalt, er de mer avhengig av enkeltpersoner i sine hjemkommuner. Mens lokalavdelinger av nasjonale partier kan *holdes kunstig i live* fra det sentrale partinivået (Christensen med flere, 2017, s. 44), er det vanskeligere å se for seg dette for de lokale listene. De etablerte partiene har i lys av dette også som regel har en stabil tilstedeværelse i norske kommuner, mens det er større gjennomtrekk blant de lokale listene (Ibid.).

Eventuelle forskjeller i organisatorisk kapasitet mellom tradisjonelle partier og lokale lister forsterkes ytterligere av den norske partistøtteordningen, som tydelig favoriserer de tradisjonelle partiene (Saglie med flere, 2022, s. 27)²⁹. Man kan derfor anta at de lokale listene har dårligere rammebetingelser for å drive og opprettholde sterke medlemsorganisasjoner, og er mer sårbare for varierende medlemstall, siden det økonomiske og institusjonelle rammeverket rundt denne partiorganiseringen er mer sårbart enn for de tradisjonelle partiene. Sammenhengen mellom partienes medlemstall og nivå av organisatorisk kapasitet er imidlertid ikke helt entydig gitt. Som vist i litteraturgjennomgangen eksisterer det studier som viser at høy partistøtte ikke nødvendigvis er en garanti for høye medlemstall (van Biezen og Kopecky, 2017, s. 100). Lokale lister er imidlertid ikke inkludert i van Biezen og Kopecky

---

²⁸ Lemhbruh karakteriserer denne dobbeltheten som *de lokale partienes janusansikt* (Lemhbruh, 1979; i Geser, 1999, s. 1).

²⁹ I henhold til partiloven § 5 må partilister være registrert for å få partistøtte, noe som krever 5000 underskrifter fra stemmeberettigete innbyggere, hvorav partiene som ikke stiller liste to påfølgende valg automatisk avregistreres (Saglie, 2019, s. 50)

(2017) sin studie, så det er ikke sikkert den samme tendensen er gjeldende for denne formen for partiorganisering.

Av andre distinksjoner mellom partier og lister finner man forskjeller knyttet til grad av varighet og institusjonalisering, hvorav lokale lister ofte har et mer avgrenset (Kvelland, 2015, s. 162) og ensaks- og aksjonspreget fokus enn lokalpartiene (Aars og Ringkjøb, 2005) med smalere partiplattformen som ofte «går ut på dato» etter hvert som enkeltsakene de lokale listene mobiliseres rundt løses eller mister aktualitet (Svåsand, 2019, s. 31). Satt på spissen kan man si at de lokale listene er ferskvare, mens lokalpartiene bærer flere likhetstrekk med hermetikken.

De lokale listene har også en sterk partimessig tilstedeværelse i norske kommuner. I 2011 var det lokale lister i 31% av norske kommuner (Kvelland, 2011, s. 162). Likefullt er det tydelig at det er de lokale partiene med moderparti på nasjonalt plan som dominerer lokalpolitikken. I lokalvalget i 2015 fikk lokale lister bare 3% av det totale stemmeantallet (Saglie, 2020, s. 583). Dette viser at norske kommuner domineres av tradisjonelle partier.

På bakgrunn av det presenterte fagstoffet forvente jeg at de lokale listene generelt har lavere medlemstall, partimedlemstetthet og intern aktivitet enn de tradisjonelle partiene, siden de lokale listene har typisk tidsbegrenset varighet, er mindre, svakere organisert, og har mindre tilgang til sentrale ressurser enn tradisjonelle partier. Følgende hypotese utledes av dette:

Hypotese 4: Lokale lister har svakere medlemsorganisasjonsstyrke enn tradisjonelle partier.

4.9 Konklusjon

Denne oppgaven har altså fire distinkte hypoteser. H1 og H2 utforsker forholdet mellom innbyggertall og lokale partiers medlemsorganisasjonsstyrke, mens H3 og H4 har et mer deskriptivt preg og undersøker mer generelle tendenser knyttet til fordelinger av medlemsorganisasjonsstyrke i de lokale partiene – med særskilt vekt på variasjon knyttet til partialder og partiorganisering

Tabell 2 - Oppsummering av hypoteser

Hypoteser om forholdet mellom innbyggertall og lokale partiers medlemsorganisasjonsstyrke	
H1	Kommunestørrelse har en negativ sammenheng med lokale partiers partimedlemstetthet (M/E)
H2	Kommunestørrelse har en positiv sammenheng med lokale partiers frekvens av medlemsmøter når dette måles i absolutte tall
Hypoteser om fordelinger av medlemsorganisasjonsstyrke i lokale partier	
H3	Eldre partier har sterkere medlemsorganisasjonsstyrke enn yngre partier
H4	Lokale lister har svakere medlemsorganisasjonsstyrke enn tradisjonelle partier

5. Forskningsdesign, data og metode

I dette kapittelet presenteres først oppgavens forståelse av egen eksterne validitet. Videre vil datagrunnlaget gjennomgås, med begrensningene og fordelene det bringer inn i studien. Deretter vil jeg presentere de avhengige og uavhengige variablene, begrunne hvorfor de er inkludert og forklare hvordan de er operasjonalisert. Avslutningsvis vil de statistiske metodene som anvendes presenteres, sammen med diskusjoner av dataens reliabilitet og validitet, og hvorvidt og i hvilken grad forutsetningene for de statistiske analysene er oppfylt.

5.1 Ekstern validitet. Har funnene fra denne oppgaven overføringsverdi utover de norske landegrensene?

Denne oppgaven er en studie av de norske partiene lokalt. Funnene som gjøres vurderes som i utgangspunktet ikke generaliserbare utenfor norske landegrenser, og dermed, med begrenset grad av ekstern validitet³⁰. Dette er siden den norske kommunestrukturen, partihistorien- og sammensetningen er unik for den norske konteksten, og siden denne oppgaven ikke har tilgang til komparative data utover de norske landegrensene. Likevel, i et nordeuropeisk komparativt perspektiv argumenterer jeg likevel for at oppgaven har noe overføringsverdi til andre kontekster enn den norske.

Tidligere forskning har vist at partier med store medlemsorganisasjoner gjennom historien er et forholdsvis sjeldent fenomen i et vesteuropeisk perspektiv (Scarrow, 2014, s. 38), og at slike partier i senere tiår har mistet store deler av sine medlemsmasser (For eksempel van Biezen med flere, 2012).

Medlemstendensene i den norske politiske konteksten bærer tydelige likhetstrekk med flere av de nordiske landene, både knyttet til nåværende medlemstall og medlemsutvikling de siste tiårene. Danmark mistet i perioden 1970-2000 56,7% av sine partimedlemmer, en andel ikke ulik norske medlemstap i samme tidsperiode, som var 47.49% (Pelizzo, 2004, s. 8). De tre

---

³⁰ Ekstern validitet uttrykker hvorvidt funn er gyldige under andre betingelser og for andre utvalg enn det som studeres (Pripp, 2018, s. 3)

skandinaviske landene har sammenlignbare andeler partimedlemstetthet³¹ (Ibid., s. 10), og disse nivåene er også blant de høyeste i Vest-Europa (Kölln, 2016, s. 468).

Med andre ord er norske, svenske og danske partier både kontemporært og tradisjonelt sammenlignbare størrelser i forhold til medlemstall og medlemsutvikling. I lys av partisystemkarakteristikker viser Knutsen også at partistrukturen i de nordiske landene fremstår likeensartet ved at de samme partifamiliene tradisjonelt har hatt sterke tilstedeværelser i de tre skandinaviske landene (Knudsen, 2017). De skandinaviske landene har også til dels sammenlignbare kommuneorganiseringer, hvor alle skårer høyt på grad av lokal kommunal autonomi (Baldersheim, Rose og Sandberg, 2017, 195). Det eksisterer imidlertid tydelige forskjeller mellom landene i relasjon til kommunestruktur. Mens det gjennomsnittlige innbyggertallet i svenske og danske kommuner var henholdsvis 32 000 og 55 000 i 2017 (Baldersheim med flere, 2017, s. 195), hadde norske kommuner i snitt 15 000 innbyggere i 2020 (SSB, 2020).

De skandinaviske landene er altså relativt like når det gjelder partienes organisering som medlemsorganisasjoner og medlemsutvikling, sammensetningen av landenes partistruktur, men avviker fra hverandre når det gjelder kommunestruktur, da norske kommuner er mindre folkerike og på et vis, *mer lokale*, enn svenske og danske kommuner. At de skandinaviske landene avviker tydelig fra hverandre i relasjon til kommunestrukturer bidrar til å begrense graden av sammenlignbarhet oppgavens funn har til disse kontekstene, siden nettopp forholdet mellom kommunestørrelse og partiers demokratiske kvaliteter er denne oppgavens sentrale anliggende.

5.2 Fakta og forbehold om datamaterialet

Jeg benytter to ulike datakilder i denne oppgaven: et datasett om de lokale partiene fra et nylig gjennomført forskningsprosjekt, og fritt tilgjengeliggjort kommunedata fra Statistisk sentralbyrå. Videre vil dette datamaterialet presenteres.

5.2.1 Spørreundersøkelse om lokalpartiene

---

³¹ Pelizzo viser at Danmark, Sverige og Norge skåret mellom 5-10% på medlemskap relativ til elektoratet (Pelizzo, 2004, s. 10)

Den første datakilden består av nylig innsamlet surveydata tilknyttet prosjektet *Lokale partilag og lister. Organisasjon, aktiviteter og økonomi* (Saglie med flere, 2022) ved Institutt for samfunnsforskning.

Siden analyseenheterne i denne studien er lokale partier og lokale lister, er det viktig at utvalget speiler den totale populasjonen av lokale partier/lister i norske kommuner. Den totale svarprosenten i spørreundersøkelsen var 36.3% (827/2278). Spørreundersøkelsen ble avgrenset til partier og lister med representasjon i norske kommunestyre ved kommunevalget i 2019³². Det er altså disse som utgjør populasjonen i oppgavens analyser.

Utvalget av partilag fremstår godt balansert, med tydelig representasjon fra både store og små partier, mange svar fra alle landets fylker og fra 85% av alle landets kommuner. Utvalget er imidlertid ikke helt balansert. Mens lokale lister utgjorde om lag 10% av alle lister som stilte til valg ved kommunevalget i 2019, utgjør de bare 6% av datagrunnlaget. Dette indikerer at de lokale listene er noe underrepresentert i datagrunnlaget. Dette kan muligens forklares gjennom at lokale lister ofte har mindre ressurser og lavere grad av institusjonalisering enn etablerte partier, som kan komme til uttrykk gjennom lavere svarandel på slike spørreundersøkelser.

Det er altså grunn til å tro at surveydataen kan gi et rimelig representativ bilde av den norske populasjonen av lokale partier og lister. Det bør imidlertid likevel tas noen forbehold.

For det første ble spørreundersøkelsen, som tidligere nevnt, bare er sendt ut til lokale partier med valgrepresentasjon i 2019. Dette innebærer at mange partilag ikke er representert i datamaterialet, og følgelig, i oppgavens analyser. Denne avgrensingen er mest problematisk i små kommuner hvor det konkurreres om et fåtall kommunestyreplasser³³. Det er med andre ord mange lokale partier i norske kommuner med mandat fra ikke ubetydelige andeler av de lokale elektoratene som ikke inngår i denne studiens datamateriale, hvor små partilag med lite aktivitet er mest rammet.

---

³² Mer detaljert informasjon om hvordan undersøkelsen ble gjennomført finnes i kapittel 2 i Saglie med flere, 2022

³³ Eksempelvis: SV og Venstre fikk henholdsvis 4.3% og 1.8% av stemmene i Hattfjelldal, men uten at dette medførte kommunestyrepreretasjon – og altså – mulighet til å svare på spørreundersøkelsen

For det andre består datagrunnlaget bare av lokale partier og lokale lister på kommunenivå. Dette medfører at alternative organiseringsformer slik som fylkeslag, bydelslag, ungdomsorganisasjoner og lokallag ikke er inkludert. Siden slike organiseringsformer har mange av de samme egenskapene som lokale partier i kommuner, gjennom at de kanalisierer innbyggernes engasjement og demokratiske koblinger i egen politiske kontekst på lignende vis som de lokale partiene, er dette en begrensning.

For det tredje, siden datamaterialet er tverrsnittsdata – altså bare hentet fra ett tidspunkt – er konklusjonene som kan trekkes bare indikative for svært generelle tidsspesifikke tendenser. Dette poenget vektlegges blant annet av Kölln (2016, s. 466), som fremhever at robustheten i analyser av medlemstall med få datapunkter er sårbare for endringer i enkeltpartier som ikke fanges opp av datamaterialet. Tatt i betraktning at datamaterialet ble innhentet vinteren 2021 – som var en tid da koronaviruset fremdeles preget mye av det norske samfunnslivet, med periodevist strenge restriksjoner på fysiske samlinger – er det sannsynlig at pandemien kan ha påvirket de lokale partienes samlede aktivitetsnivå, siden flere av dem neppe var fortrolig nok med digitale alternative samlingsplasser til å fullt ut kompensere for de tapte mulighetene til å samles fysisk. Konklusjonene fra denne oppgavens empiriske analyser bør følgelig leses med forbehold om at aktivitetsnivået i lokale partier i normalår trolig er høyere enn hva som vises i spørreundersøkelsen. I fremtidig forskning bør være en målsetning å undersøke lignende problemstillinger med longitudinell data, siden det er knyttet mye usikkerhet til hvorvidt tendensene fra denne tverrsnittsdataen også er gjeldende under mer normale samfunnsmessige omstendigheter.

Det fjerde punktet knytter seg til graden av reliabilitet, altså påliteligheten, av det innsamlede datamaterialet. Datamaterialet om de lokale partienes medlemstall og nivå av organisert aktivitet er basert på spørreundersøkelser hvor lederne av norske lokalpartier har selvrapportert egne resultater. Dette kan medføre reliabilitetsproblemer, for eksempel i form av at lederne ikke har oversikt over medlemstallene og det samlede aktivitetsnivået i eget partilag og dermed oppgir feilaktig informasjon. Et annet reliabilitetsproblem knytter seg til partienes praksis for bokføring og registrering av medlemmer, siden dette kan variere mellom partier (Mjelde og Saglie, 2017, s. 186). I verste konsekvens kan variasjoner i partiers rutiner for medlemsbokføring medføre at ikke alle tallene er sammenlignbare, gjennom at noen partier ikke fjerner medlemmer som ikke har betalt kontingent i håp om at de betaler på litt

lengre sikt, mens andre gjør dette (Scarrow og Gezgor, 2010, s. 825)³⁴, eller at noen partier pynter på egne medlemstall (Heidar, 2002, s. 4). Det er dermed ikke sikkert at Heidar sin definisjon av partimedlemskap, hvor han legger til grunn at medlemmene både er registrert og har betalt medlemskontingent (Heidar, 2006, s. 301), er oppfylt på en fullstendig konsistent måte. Tidlig i arbeidsprosessen med oppgaven ble det gjort forsøk på å få tilgang til ytterligere medlemsdata fra partiene på sentralt hold, for å kryssjekke datamaterialet med den selvrapporterte medlemsdataen, men dette var det ikke mulig å oppdrive.

5.2.2 Statistikkbanken SSB

Den andre datakilden denne studien benytter seg av, *Statistikkbanken* fra Statistisk Sentralbyrå (SSB), anvendes som datakilde for studiens variabler for struktur og rammebetingelser på kommunenivå, samt for å konstruere oppgavens variabel for partimedlemstetthet. Dataen fra SSB stammer fra fire separate datasett, som senere er slått sammen med lokalparti-datasettet. Viktigst her er variabelen knyttet til (1) kommunenes folketall som indikerer *størrelse*-dimensjonen i studiens teoretiske rammeverk, og (2) for antallet velgere i kommunene, som brukes for å konstruere partimedlemstetthet-variabelen. I tillegg til dette hentes kontrollvariablene for (3) utdanningsnivå og (4) gjennomsnittlig inntekt pr. innbygger fra denne datakilden, begge aggregert opp på kommunenivå. Disse variablene er hentet fire separate datasett, som alle er slått sammen med datasettet om de lokale partiene. Siden datamaterialet om lokalpartiene er innsamlet i 2021 baserer variablene fra SSB seg på de nye kommuneinndelingene fra Kommunereformen av 2020. Datakilden baserer seg på registerdata, så det er ikke noen frafall eller utvalgsskjevheter som bør adresseres fra denne datakilden. Operasjonaliseringen av variablene, med påfølgende drøfting av målevaliditet, vil presenteres i neste del av kapitlet.

5.3 Operasjonalisering av avhengige variabler og uavhengig variabel

I denne delen av oppgaven vil de operasjonelle definisjonene av studiens to avhengige variabler, som representerer medlemsorganisasjonsstyrke i flernivåanalysene,

---

³⁴ Det er imidlertid ikke sikkert at problemene er veldig store. Da Scarrow og Gezgor kryssundersøkte partiets medlemstall generert fra spørreundersøkelser opp mot registerdata fra tilsvarende periode var avviket mindre enn 2 prosentpoeng for alle de undersøkte landene (Scarrow og Gezgor, 2010, s. 825-826)

partimedlemstetthet og medlemsmøter, presenteres og diskuteres³⁵. For å gjøre dette tas det utgangspunkt i Midtbø sin forståelse, hvor han karakteriserer operasjonalisering på generelt grunnlag som *bindeledd mellom abstrakte definisjoner og konkrete data* (Midtbø, 2010, s. 25). Operasjonaliseringen av kontrollvariablene vil i sin tur gjennomgås når disse variablene, og grunnlaget for å inkludere dem, presenteres senere i kapittelet.

5.3.1 Avhengig variabel: Partimedlemstetthet (M/E)

Oppgavens operasjonelle forståelse av medlemstall³⁶ i flernivåanalysene er, som kjent fra tidligere, basert på det relativiserte målet partimedlemstetthet. Valget av dette målet på medlemskap baserer seg antakelsen om at medlemstall i absolutte tall vil medføre forutsigbare resultater, hvor partier i store kommuner ofte vil ha høyere medlemstall enn partier i små kommuner, siden medlemsgrunnlaget i store kommuner er større enn i små kommuner. Partimedlemstetthet representerer i lys av dette et meningsfullt alternativ til medlemstall i absolutte tall, siden dette målet i større grad tillater komparative undersøkelser på tvers av alle kommuner uavhengig av kommunestørrelse, ettersom partimedlemstetthet måler tetthet, og dermed, proporsjoner, snarere enn kvantitet, slik som medlemstall i absolutte tall.

Tekstboks 2 - Partimedlemstetthet (M/E)

$$M/E = M \text{ (Antall medlemmer i parti X i kommune Y)} / E \text{ (Alle velgere i kommune Y)} * 100$$

Som fremvist i Tekstboks 2 er variabelen for partimedlemstetthet konstruert av medlemstallene til de lokale partier, delt på antallet velgere i kommunen, multiplisert med 100.

At et lokalparti har partimedlemstetthet på 3 tilsier gjennom dette målet at 3% av innbyggerne i kommunen er medlem i partiet. I lys av Adcock og Collier sin definisjon av målevaliditet³⁷, antas det at variabelen i tilfredsstillende grad fanger opp det idémessige meningsinnholdet som den er ment til å gjøre, altså som et andelsmål på partiens kvantitative fotfeste

³⁵ Som kjent fra tidligere er det bare partimedlemstetthet, og ikke partimedlemstall, av variablene knyttet til medlemskap, som brukes i oppgavens flernivåanalyse, mens fordelinger av medlemstall presenteres via deskriptiv statistikk

³⁶ Spørsmålsformulering i spørreskjema: medlemstall:

Omtrent hvor mange medlemmer har kommunepartiet/lista?

³⁷ Målevaliditet kan, i henhold til Adcock og Collier (2001, s. 529) forstås som hvorvidt operasjonaliseringer av variabler fanger opp det idémessige meningsinnholdet i konseptene som skal måles.

(medlemstall) i hver kommune sett relativ til antallet mulige medlemmer i hver kommune (elektoratet).

Selv om partimedlemstetthet i eksisterende litteratur ofte anvendes for å beskrive aggregerte tendenser på landsnivå, hvor et samlet nasjonalt elektorat heller enn kommuneelektoratet inngår i uttrykket, anser jeg det som relativt uproblematisk å også bruke partimedlemstetthet på det lokale partinivået. Kjernepoenget ved målet – hvordan medlemstall fordeler seg når man har integrert innbyggertall som del av uttrykket – står imidlertid fast, men med den begrensning at resultatene i mindre grad er direkte sammenlignbare med studer som studerer partimedlemstetthet for et samlet nasjonalt elektorat. Mer problematisk er imidlertid målnivået til medlemsdataen i spørreundersøkelsen.

Datamaterialet om medlemstall, som er hentet fra datasettet om de lokale partiene, er originalt utformet på ordinalnivå, hvor medlemstallene er oppgitt i flere rangerbare og gjensidig utelukkende kategorier (Hellevik, 2009, s. 177), og ikke som en kontinuerlig variabel. Dette innebærer at datamaterialet befinner seg på et høyere målnivå enn hva som er anbefalt i regresjonsbaserte metoder (Christophersen, 2018, s. 46), slik som flernivåanalyse.

For å legge bedre til rette for å anvende denne variabelen i flernivåanalyse, har det blitt tatt grep for å omkode variabelen til intervallnivå. Dette er gjort i lys av Christophersen (2018), som fremhever intervallnivået som det høyest mulige målnivået i regresjonsbaserte analyser (Christophersen, 2018, s. 36). Medlemsvariabelen bestod i sin opprinnelige form av syv kategorier.³⁸ Siden alle disse verdiene beskriver et spekter av medlemstall heller enn én gitt verdi, ble alle verdiene omkodet til mellomverdien av intervallet. Den siste verdien – «500 og oppover» hadde ingen øvre grense. Dette ble løst ved å ta direkte kontakt med de 13 lokale partiene som hadde svart dette alternativet med forespørsel om eksakte medlemstall. Det gjennomsnittlige medlemstallet av partilagene som svarte på forespørselen³⁹ utgjør verdien på denne kategorien.

5.3.2 Avhengig variabel: Medlemsmøter

---

³⁸ 1. 1-10 medlemmer, 2. 11-20 medlemmer, 3. 21-50, 4. 51-100, 5. 101-200, 6. 21-500, 7. 500 og oppover

³⁹ Dette baserer seg på 4 av totalt 13 partilag.

Den avhengige variabelen knyttet til partienes interne aktivitetsnivåer, som også er hentet fra datasettet om lokalpartiene, er i sin opprinnelige form i likhet med medlemskapsvariabelen også utformet på ordinalnivå, bestående av fem kategorier med intervaller av aktivitet. Følgelig er de samme metodologiske utfordringene som for medlemstall-variabelen også gjeldende for medlemsmøter-variabelen.

På tilsvarende vis som med *medlemskap* ble denne variabelen omkodet til intervallnivå med utgangspunkt i mellomverdien av variabelintervallene – med *antall møter pr. år* som utgangspunkt⁴⁰. Det var imidlertid ikke mulig å kode den siste kategorien, «Arrangerer medlemsmøter en gang i måneden eller oftere», til egen mellomverdi siden den bare bestod av én verdi. Denne oppgaven tar utgangspunkt at denne verdien tilsvarer 12 møter i året, siden dette forstås som den mest plausible operasjonaliseringen av kategorien i lys av hvordan kategorien er formulert i spørreskjemaet.

Formuleringen av spørsmålet slik det stod i spørreundersøkelsen, som vist i følgende fotnote⁴¹, viser at oppgaven tar utgangspunkt i data om medlemsmøter i vid forstand, hvor dette inkluderer alle former for partimøter hvor medlemmer kan delta. Selv om dette målet verken fanger opp hvorvidt folk deltar på møtene eller om møtene primært er av sosial eller politisk karakter argumenterer jeg likevel for at det har tilfredsstillende grad av begrepsvaliditet. Dette er fordi spørsmålsutformingen slik den står effektivt måler i hvilken grad partiene legger til rette for at innbyggere kan delta politisk, noe som i sin tur kan anses som et uttrykk for demokratiske kvaliteter, selv om graden av deltakelse kan variere.

5.4 Uavhengig variabel: Kommunestørrelse

Denne oppgaven bygger på to ulike forståelser av innbyggertall, som begge inngår som del av de empiriske analysene. Den første er innbyggertall i absolutte tall, som er det vanligste målet i studier av forholdet mellom kommunestørrelse og demokratiske kvaliteter (Denters med flere, 2014, s. 25-26). I oppgavens flernivåanalyser anvendes dette målet som

---

⁴⁰ De opprinnelige ordinale variabelkategoriene for medlemsmøter med de nye intervallverdiene i parentes: 1. Aldri medlemsmøter (0), 2. En gang i året (1), 3. En gang i halvåret (2), 4. To til fem ganger pr. halvår (7), 5. En gang i måneden eller oftere (12)

⁴¹ Spørsmålsformulering medlemsmøter:

Hvor ofte har kommunepartiet/lista medlemsmøter? Her mener vi alle typer interne møter hvor vanlige medlemmer kan delta (for eksempel sosiale tilstelninger og nominasjonsmøter)?

forklaringsvariabel i absolutte tall. Siden variabelen er kontinuerlig, er den godt tilpasset et regresjonsbasert analyseoppsett. Alle variablene som inngår i oppgavens flernivåanalyser, inkludert kommunestørrelse, er standardiserte. Dette er fordi det er hensiktsmessig at alle variablene som inngår i analysene befinner seg på samme skala – med likt gjennomsnitt (0) og standardavvik (1) (Ringdal og Wiborg, 2016, s. 76) – siden dette forenkler tolkningen av regresjonskoeffisientene.

Utforskende statistikk viser imidlertid at innbyggertall-variabelen er tydelig venstreskjev, med sterk overvekt av små kommuner. En vanlig fremgangsmåte for å løse dette ville vært å utføre en logaritmisk transformasjon av variabelen, med gunstige effekter på normalfordeling av residualer, skjevhet og kurtose, som sannsynlige utfall (Christophersen, 2018, s. 82-83). Til tross for disse fordelene av logaritmisk transformasjon er det likevel vurdert som hensiktsmessig å bevare variabelen i sin opprinnelige form. Dette er begrunnet gjennom, som også vil omtales ytterligere senere i kapittelet, at det har blitt gjort grep for å gjøre datamaterialet mer balansert gjennom fjerningen av uteliggerobservasjoner, fordi det kan ha ugunstige effekter for datamaterialet å først logaritmisk-transformere, for deretter å standardisere en variabel (Schechter, 2014)⁴², og til sist, fordi logaritmisk transformasjon har best effekt når den laveste verdien i en fordeling er nær 0 (Christophersen, 2018, s. 82) – noe som ikke er tilfellet for innbyggertall-variabelen.

I oppgavens deskriptive tabellkalkulasjoner er innbyggertall-variabelen omkonstruert til en kategorisk variabel med seks kategorier. I tråd med Mjelde og Saglie (2017) og Saglie med flere (2022) benytter denne oppgaven en seks-delt inndeling av innbyggertall, som fremvist i Tabell 3.

---

⁴² Dette er gjort som et føre var-tiltak, siden variabelen som både var standardisert log-transformerte viste svært avvikende utslag i forhold til variabelen som bare var standardisert - både i diagnostikk og som regresjonskoeffisient. Det var krevende å finne litteratur hvor dette forholdet ble adressert, men via nettstedet statalist.org fraråder Professor i Familie- og sosialmedisin Clyde Schechter å standardisere log-transformerte variabler, noe som tas til følge i denne oppgaven, selv om kildegrunnlaget kunne vært bedre.

Tabell 3 - Innbyggertall-kategorisering

Innbyggertall-kategorier	N – lokale partier
1. 0-2500 innbyggere	117
2. 2501-5000 innbyggere	121
3. 5001-10 000 innbyggere	173
4. 10 001-20 000 innbyggere	154
5. 20 001-60 000 innbyggere	170
6. 60 000+ innbyggere	62
N	797

Det andre målet på innbyggertall som denne oppgaven benytter er *antall stemmeberettigete*. Dette målet anvendes utelukkende i konstruksjonen av variabelen partimedlemstetthet (M/E), som tidligere omtalt. Siden datamaterialet om absolutte innbyggertall fra SSB også inkluderer et stort antall respondenter under den vanlige aldersgrensen for partimedlemskap i norske partier (15 år), er denne avgrensningen fornuftig. Dette er til tross for at konsekvensene av bruken av stemmeberettigete i konstruksjonen av variabelen også medfører at mulige medlemmer i aldersgruppen 15-17 år ikke blir inkludert i variabelen.

Alternative definisjoner, slik som areal og befolkningstetthet, kan også fortelle oss om hvilken fysisk nærhet befolkningen har til sine politiske autoriteter. Disse har imidlertid som begrensning at de ikke gir informasjon om folketall, og har derfor begrensninger for studier av lokalpartier dersom de blir brukt alene⁴³.

5.5 Kausalitet – eller ikke?

Hvilke vekt kan legges på resultatene fra denne oppgavens analyser i lys av konseptet kausalitet – altså hvorvidt det eksisterer en sammenheng mellom en årsaksvariabel og en

⁴³ For å illustrere dette poenget: Deskriptiv statistikk fra denne oppgavens datamateriale viser at de tre norske kommunene med høyest befolkningstetthet er henholdsvis Oslo (1), Båtsfjord (2) og Lørenskog (3)

effektvariabel som ikke er drevet av en separat mellomliggende variabel (Hellevik, 2009, s. 59-60).

I studiet av forholdet mellom kommunestørrelse og demokratiske kvaliteter er utelatte sosio-demografiske og generelle mellomliggende variabler forhold som har potensiale for å komplisere kausalitet, siden sammenhenger som oppdages kan være spuriøse. I relasjon til dette fremhever Denters med flere (2014) betydningen av å kontrollere for potensielle bakenforliggende forhold av kommunestørrelse, siden kommunestørrelse ofte bringer med seg visse sosiodemografiske og komposisjonelle karakteristikk (Denters med flere, 2014, s. 29). For å styrke muligheten for å trekke kausale slutninger inkluderes følgelig flere slike variabler i oppgavens analyser. For å lykkes med å skille mellom effekter drevet av direkte og indirekte effekter kreves imidlertid et omfattende sett av kontrollvariabler (Denters med flere, 2014, s. 29). Denne oppgavens utvalg av kontrollvariabler er ganske begrenset, siden det eksisterer begrenset med data om lokale partier og de lokale partienes lokale kontekst, og fordi oppgavens datamateriale befinner seg på tverrsnittnivå. Oppgavens kausale ambisjoner er følgelig mer begrenset enn studien til Denters med flere (2014)⁴⁴.

5.6 Kontrollvariabler

Å måle direkte effekter av kommunestørrelse på partiers demokratiske kvaliteter er, som nevnt, utfordrende, siden kommunestørrelse bare utgjør én av mange faktorer som kan ha betydning for lokale partiers medlemsorganisasjonsstyrke. Eksempelvis har tilstedeværelsen av demokratiske kvaliteter i kommuner også blitt forklart av sosio-demografiske karakteristika, hvorav effekter av størrelse på demokrati snarere kan forklares gjennom at variasjoner i kommunestørrelse også medfører mønstre av endret befolkningssammensetning (Denters med flere, 2014, 313). Videre i oppgaven vil de valgte kontrollvariablene presenteres og begrunnes – både i form av hvilken substansiell betydning og relevans det er antatt at de har for oppgavens analyser, og hvordan de er utformet og operasjonalisert.

5.6.1 Ressursvariabler: Utdanningsnivå og gjennomsnittlig inntekt

---

⁴⁴ Dette i kontrast til Denters med flere (2014, s. 313), som legger til grunn at det er mulig å ha kausale ambisjoner når man studerer forholdet mellom kommunestørrelse og demokratiske kvaliteter gjennom at mye av den forklarte variansen da kommer av indirekte effekter av mellomliggende forhold (Ibid.).

I litteraturen om medlemskap og aktivitet eksisterer det som tidligere nevnt en rekke forklaringer på hva som øker sannsynligheten for individuell deltakelse i partier. Den eksisterende litteraturen om politisk deltakelse på individnivå viser, som kjent fra litteratur og teorigjennomgangen, at personer med høyere utdanningsnivå⁴⁵ og høyere inntekt har høyere sannsynlighet for partimedlemskap eller deltakelse i politiske aktiviteter (Morales, 2009; Mjelde og Saglie, 2017, s. 190; Scarrow og Gezgor, 2010, s. 831; Lewis-Beck med flere, 2008, s. 102). Siden det gjennomsnittlige inntekts- og utdanningsnivået for individer ofte er høyere i store kommuner (SSB, 2021), er det naturlig å kontrollere for disse forholdene i oppgavens flernivåanalyser.

Både datamaterialet for utdanningsnivå og inntekt er aggregert opp på kommunenivå, og begge variablene er hentet fra datasett fra Statistisk Sentralbyrå. Det konkrete forholdet som kontrolleres for er følgelig hvorvidt påviste tendenser om personlige ressurser som forsterkende for politisk deltakelse på individnivå også har forklaringskraft på kommune- og partinivået. Variabelen for utdanningsnivå er utformet som prosentvise andeler av befolkningen i hver kommune som har utdanning på universitet/høgskole-nivå.

Den andre ressursvariablene denne oppgaven anvender som kontrollvariabel – inntektsnivå – knytter seg til det gjennomsnittlige månedlige inntektsnivået pr. fastboende innbygger i hver kommune, og er en numerisk variabel hvor inntekt er oppgitt i kroner. Variabelen inkluderer imidlertid bare fastboende, slik at pendlere og andre som ikke er registrert bosatt i kommunene ikke er medberegnet i datagrunnlaget.

5.6.2 Partisystemvariabel: Fragmentering

Den neste kontrollvariabelen relaterer seg til graden av partifragmentering i de lokale partisystemene, altså hvor mange partier som eksisterer i de ulike kommunene. Denne variabelen er konstruert fra datasettet om de lokale partiene.

Variabelen inkluderes som kontrollvariabel på grunnlag av tidligere litteratur, som har vist at kommunestørrelse er en av de mest sentrale driverne av partisystemfragmentering i proporsjonale valgsystemer, hvor høy grad av fragmentering forsterker proporsjonaliteten i

---

⁴⁵ I den norske konteksten er imidlertid denne tendensen ganske svak (Mjelde og Saglie, 2017, s. 190).

valgsystemet. Dette medfører at velgerne vil ha flere partialalternativer med en realistisk mulighet for representasjon i større kommuner (Farrel, 2001; Ljiphart, 1999; i Geys, 2006, s. 283). Hvorfor er dette vesentlig å kontrollere for? Det er mulig å tenke seg at graden av partisystemfragmentering i større kommuner har innvirkning på individers sannsynlighet for å engasjere seg i partier, siden det er større tilbud av partier som innbyggerne kan engasjere seg i slike kommuner, men uten at denne deltakelsen skyldes selvstendige effekter av kommunestørrelse alene.

Når det eksisterer et begrenset antall partier å engasjere seg i, er det mulig at innbyggere frastår fra å engasjere seg, siden deres foretrukne parti ikke eksisterer i kommunen. Slike demokratiske underskudd som følge av fragmentering kan videre få følgeeffekter både for lokale partiers medlemstall og aktivitetsnivå – som en form for politisk-institusjonell bieffekt av kommunestørrelse. Siden nivået av nasjonalisering⁴⁶ i lokale politiske systemer er høyere i større kommuner enn i små (Ibid.), er dette et forhold som det er verdt å kontrollere for, siden partifragmentering kan fungere som en mellomliggende variabel for eventuelle effekter av kommunestørrelse. Variabelen er operasjonalisert som en numerisk tallvariabel som beskriver antallet partier i hver kommune.

5.6.3 Partiøkonomi

At partiøkonomi er et relevant element i partiers tilbud av møter har allerede blitt presentert og diskutert tidligere i oppgaven.

Det eksisterer imidlertid lite tilgjengelig data for lokale partiers økonomiske situasjon på lokalt nivå. Man finner indirekte indikatorer på økonomi, slik som partiers oppslutning ved sist valg⁴⁷ og partienes medlemstall⁴⁸, men ingen av disse vurderes her som tilstrekkelige indikatorer for å kartlegge helheten av de lokale partienes økonomiske situasjon, siden disse også henger sammen med andre forhold som ikke relaterer seg til partiøkonomi alene.

---

⁴⁶ Partinasjonalisering: I hvilken grad utvalget av partier i lokale partisystemer i type og antall gjenspeiler det sentrale nasjonale partisystemet (Denters med flere, 2014, s. 238)

⁴⁷ Siden den norske offentlige partistøtten i stor grad baserer seg på partiers oppslutning.

⁴⁸ Siden partimedlemskap i norske partier i de aller fleste partier inkluderer betaling av medlemskontingent

Det vurderes likevel som hensiktsmessig å kontrollere for partienes økonomiske situasjon, siden dette potensielt kan ha innvirkning på partienes mulighet til å arrangere medlemsmøter mer regelmessig, og for å gjøre seg mer attraktive for nye partimedlemmer. Selv om den ikke er en fullkommen indikator på partienes økonomiske tilstand anvendes variabelen *selvpersept økonomisk tilstand i partiet* som en indikator på partienes økonomi, altså hvordan partiene oppfatter egen økonomi. Originalt er variabelen, som er hentet fra datasettet om de lokale partiene, utformet på ordinalnivå. For oppgavens analyser er den imidlertid gjort om til dummyvariabel, hvor verdien 0 er lik *svak økonomi eller nøytral økonomi*, mens 1 betegner *sterk eller svært sterk økonomi*.

5.6.4 Partialder og partiorganisering

Som kjent fra tidligere i oppgaven er en del av denne oppgavens fokus å undersøke forholdet mellom medlemsorganisasjonsstyrke, partialder og partiorganisering. Siden de tidligere presenterte hypotesene om betydningen av disse partikategoriseringene har som utgangspunkt at både partialder og partiorganisering har relevans for partienes nivå av partiaktivitet og partimedlemskap er det hensiktsmessig å også inkludere disse variablene i analysene. Hvorvidt kontrollvariablene har statistisk signifikans, vil bidra til å belyse oppgavens deskriptive hypoteser om de generelle fordelingene av medlemsorganisasjonsstyrke i norske partier.

I de statistiske analysene er både variablene for partialder og partiorganisering, som begge er hentet fra datasettet om de lokale partiene, utformet som dikotome dummyvariabler. I partialder-variabelen er 1 lik alle de eldre partiene, i tråd med den tidligere presenterte avgrensningen, mens de øvrige partiene er lik 0. Tilsvarende fremgangsmåte er brukt i operasjonaliseringen av partiorganiseringsvariabelen, hvor de lokale listene er lik 1 og de øvrige partiene er lik 0. Siden disse variablene er utformet på bakgrunn av det samme datamaterialet er det imidlertid ikke mulig å anvende dem samtidig i oppgavens analyser, siden variablene har sterk innbyrdes korrelasjon, og dermed, høy grad av multikollinearitet (Allen, 1997, s. 176). Dette er løst gjennom å lage to separate modeller; én med *partialder* og uten *partiorganisering* som uavhengig variabel, og vice versa.

5.6.5 Medlemstall

I flernivåmodellen knyttet til medlemsmøter inngår også medlemstall i absolutte tall som forklaringsvariabel. Grunnlaget for å inkludere denne variabelen i analysen er fordi dette kan bidra til å belyse gyldigheten av de teoretiske antakelsene fra det ressursbaserte perspektivet, hvor det antas at de lokale partienes medlemstall betinger antallet medlemsmøter de arrangerer. Variabelen er, som tidligere gjennomgått, operasjonalisert som en intervallnivåvariabel bestående av mellomverdien av intervallene fra den opprinnelige variabelutformingen .

5.6.6 Opposisjon/posisjon

Avslutningsvis benyttes også en variabel, som er hentet fra datasettet om de lokale partiene, for å kontrollere for hvorvidt partiene som studeres er i politisk posisjon eller opposisjon i egen hjemkommune. Dette forholdet er inkludert siden det vurderes som sannsynlig at partier i styringsposisjon kan ha systematisk høyere nivå av intern aktivitet enn partier i opposisjon, som følge av at partier i posisjon har større behov for regelmessige intern-politiske prosesser med egne medlemmer, noe som i sin tur kan gjøre det mer attraktivt for individer å involvere seg i slike partier. Ved å inkludere *posisjon/opposisjon* som kontrollvariabel vil eventuelle mellomliggende utslag av partienes styringsposisjon gjøres rede for.

Siden det er forventet at eventuelle effekter av partienes styringsposisjon knytter seg til høyere partiaktivitet og medlemstetthet i partier i posisjon, er variabelen operasjonalisert som en dummyvariabel hvor 0 er lik opposisjon og 1 er lik posisjon.

5.7 Manglende observasjoner

Fra Lokalparti-datasettet er det 51 kommuner uten partiobservasjoner. Disse observasjonene er imidlertid inkludert i SSB-datasettene. Siden målsetningen med undersøkelsen er å si noe substansielt om lokale partier, vurderes det som hensiktsmessig å kode disse kommunene til missing, siden det er snakk om et tydelig mindretall av norske kommuner.

5.8 Oppsummering av oppgavens datamateriale

De deskriptive kjennetegnene i oppgavens datamateriale kan leses ut av Tabell 4. Tabellen viser at det er et lite frafall av respondenter i variablene knyttet til frekvens av medlemsmøter,

partimedlemstetthet, posisjon og partialder, men dette utgjør ikke en stort problem siden differansen til den totale utvalgsstørrelsen er liten. Flere av variablene har imidlertid stor variasjonsbredde, som vist i Min og Max-kolonnen. Kolonnen for standardavvik illustrerer også at det er stor spredning i flere av variablenes verdier.

Tabell 4 - Deskriptiv statistikk av datamaterialet. Ustandardisert.

Variabler	N	Gj. Snitt	Std. Avvik	Min	Max
Innbyggertall	803	20869.5	33892.8	198	283929
Partimedlemstetthet	761	1.6	1.503	.01	10.6
Partimedlemskap	784	77.8	82.63	5.5	350.5
Medlemsmøter	801	6.5	3.696	0	12
Inntekt	850	47877.7	3555.4	41520	65280
Utdanningsnivå	858	21.3	3.9	12.1	31.8
Fragmentering	807	3.4	1.654	1	9
Partialder	738	.6	.489	0	1
Lokale lister	807	0.05	.23	0	1
Partiøkonomi	804	.3	.5	0	1
Posisjon	732	.5	.5	0	1

Dette kunne være problematisk i tolkningen av resultatene fra flernivåanalysene, siden koeffisientverdiene ikke vil være sammenlignbare, men siden alle variablene er standardiserte i flernivåanalysene blir koeffisientene sammenlignbare. Resultatet fra flernivåanalysene tolkes som beta (β), hvor de standardiserte koeffisientene beskriver standardavviks endringer i X når Y øker med ett standardavvik (Christophersen, 2018, s. 49), og hvor alle variablene befinner seg på lik skala.

Nå har datamaterialet, og alle variablene som inngår i oppgavens analyser, blitt presentert. Videre vil den valgte metoden, flernivåanalyse, introduseres og begrunnes.

5.9 Flernivåanalyse. Om metoden

Den valgte metoden for å undersøke forholdet mellom kommunestørrelse og partienes medlemsorganisasjonsstyrke er som kjent flernivåanalyse. Hva er flernivåanalyse og hvorfor er denne metoden gunstig å bruke i denne oppgavens analyser?

Flernivåanalyse er valgt til oppgavens analyser fordi metoden har egenskaper som er gunstige for å besvare den valgte problemstillingen – både som følge av egenskaper av datamateriale og av substansielle grunner. De lokale partiene er observasjonsenheter i datasettet, og disse er nøstet etter kommunenivået (Jöreskog, Olsson og Wallentin, 2016, s. 171). Datamateriale

er med andre ord hierarkisk strukturert mellom to nivåer – kommunenivå (Nivå 2) og partinivå (Nivå 1). Flernivåanalyse tar slike datastrukturer til følge⁴⁹, mens analyse av hierarkiske data i alternative regresjonsmetoder, slik som OLS, kan medføre misvisende resultater (Jöreskog med flere, 2016, s. 173).

Ved bruk av denne metoden er det mulig å både estimere effektene kommunestørrelse har for de lokale partienes medlemsorganisasjonsstyrke, i tillegg til å stadfeste i hvilken grad effektene varierer systematisk mellom kommuner, siden regresjonskoeffisientene tillates å variere mellom forskjellige nivå-2-enheter (Bickel, 2007, s. 153) – her kommuner.

På et mer substansielt plan knyttet til denne oppgavens konkrete kasus er det også grunn til å tro at variasjon kan forklares av begge enhetsnivåene. Både som følge av at sammensetningen av befolkningen i hver kommune er ulik, at partiene i kommunene har ulik historie og tradisjoner og fordi partier i større kommuner ofte har flere medlemmer enn partier i mindre kommuner, antar jeg at både variasjoner på Nivå 1 og Nivå 2 har relevans for å forklare nivåer av de lokale partienes medlemsorganisasjonsstyrke.

5.9.1 Forutsetninger for flernivåanalyse

Det er imidlertid flere forutsetninger som bør oppfylles for å anvende denne statistiske metoden. Flernivåanalyse kan forstås som en forlengelse av vanlig OLS-regresjon (Clark Jr., 2014, s. 2), og må derfor forholde seg til flere av de samme forutsetningene som i denne metoden. I denne delen vil det gjennomgå hvorvidt disse forutsetningene er oppfylt, og hvis ikke, hvor utslagsgivende det er grunn til å tro at avvikene er.

5.9.2 Intraklassekorrelasjon og antall nivå-2-enheter

Første forutsetning – intraklassekorrelasjons – er unik for flernivåanalyse og forteller hvor mye variasjon fra de avhengige variablene som stammer fra nivå 2-enheter (Jöreskog med flere, 2016, s. 180), i dette tilfellet kommuner. Høye utslag tilsier at det er hensiktsmessig å skille mellom flere nivåer, slik som flernivåanalyse gjør, og slik kontrollere for gruppeeffekter

---

⁴⁹ Dette kommer til uttrykk gjennom at flernivåmodellen modifierer for klyngeeffekter, altså at enheter innenfor en Nivå 2-enhet er likere hverandre enn hvis de var trukket tilfeldig, som er et vanlig problem når man bruker hierarkiske data (Ringdal og Wiborg, 2017, s. 223)

(Ringdal og Wilborg, 2017, s. 233). For å undersøke intraklassekorrelasjon estimerer jeg to *nullmodeller*, altså en flernivåmodell uten uavhengige variabler, og estimerer intraklassekorrelasjon ut fra disse (Christophersen, 2018, s. 111)⁵⁰.

Tabell 5 – Intraklassekorrelasjon: Partimedlemstetthet og medlemsmøter

	Partimedlemstetthet	Medlemsmøter
Intraklassekorrelasjon	46,7%	4,6%

Resultatene fra nullmodellene, som fremvist i Tabell 5, viser at kommune kontekst forklarer mye variasjon for partimedlemstetthet (46,7%), men mindre for medlemsmøter (4,6%). Siden denne oppgaven har et delt fokus på partimedlemstetthet og medlemsmøter anses det som fornuftig å anvende flernivåanalyse for begge målene, siden dette gir økt sammenlignbarhet på tvers av analysene. Dette er til tross for at graden av intraklassekorrelasjon for medlemsmøter befinner seg i underkant av Christophersens anbefalte grense på minst 5% (Christophersen, 2018, s. 111).

En annen sentral forutsetning for flernivåanalyse knytter seg til antallet grupper på nivå-2 bør være tilstrekkelig høyt. Når det er for få grupper i flernivåanalysene kan det medføre skeivfordelinger i regresjonskoeffisienter og konfidensintervaller, og med dette, potensiale for misvisende konklusjoner i testingen av hypoteser (Stegmuller, 2013, s. 749). Dette vurderes imidlertid ikke som et problem siden antallet nivå-2 enheter i oppgavens analyser overstiger med tydelig margin både liberale (15-20 grupper) (Stegmuller, 2013, s. 757) og konservative anslag (30 grupper) (Hox, 2010, s. 233) på passende antall nivå 2-enheter i flernivåanalyse.

Den neste forutsetningen – fravær av spesifikasjonsfeil – legger til grunn at alle relevante forklaringsvariabler er inkludert og at alle ikke-relevante forklaringsvariabler er ekskludert (Lewis-Beck og Lewis-Beck, 2016, s. 23). Som nevnt er det flere kontrollvariabler – både om partiene og kontekst – som ikke er tilgjengelig for analysene, hvorav mangel på registerdata og informasjon om de lokale partienes økonomi er spesielt fremtredende. Dette utgjør potensielt et spesifikasjonsproblem som denne oppgaven, på grunn av mangel på data, ikke har mulighet til å kontrollere for.

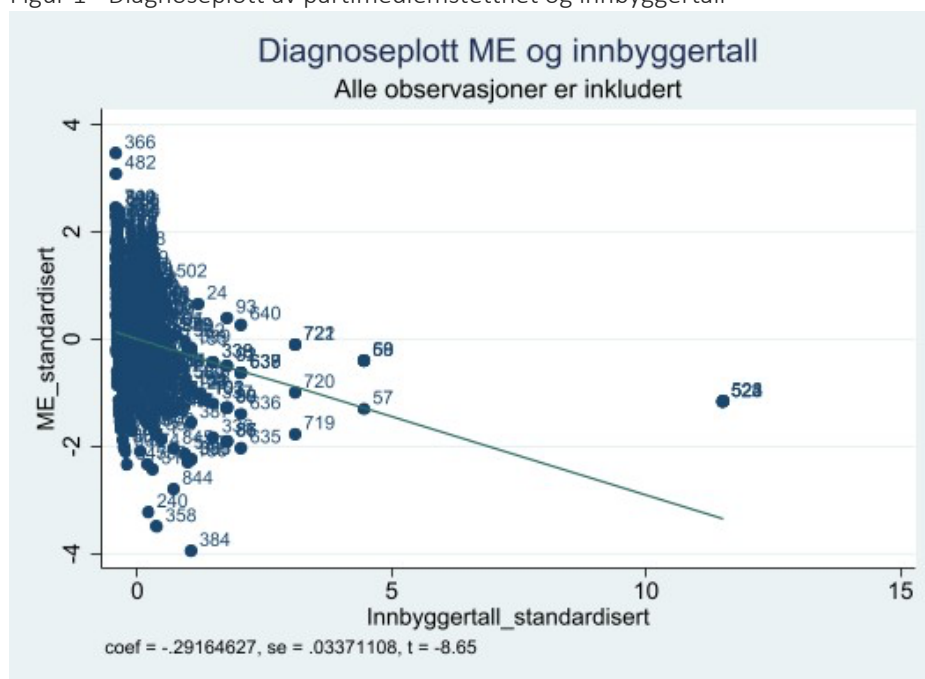
⁵⁰ Se appendiks for nullmodellene.

5.9.3 Ekstremverdier – diagnostikk og datavalg

Videre vil jeg drøfte om det eksisterer ekstremverdier med stor innflytelse i fordelingene i oppgavens variabler, og gjøre rede for håndtering av disse.

5.9.3.1 Partimedlemstetthet og innbyggertall

Figur 1 - Diagnoseplott av partimedlemstetthet og innbyggertall

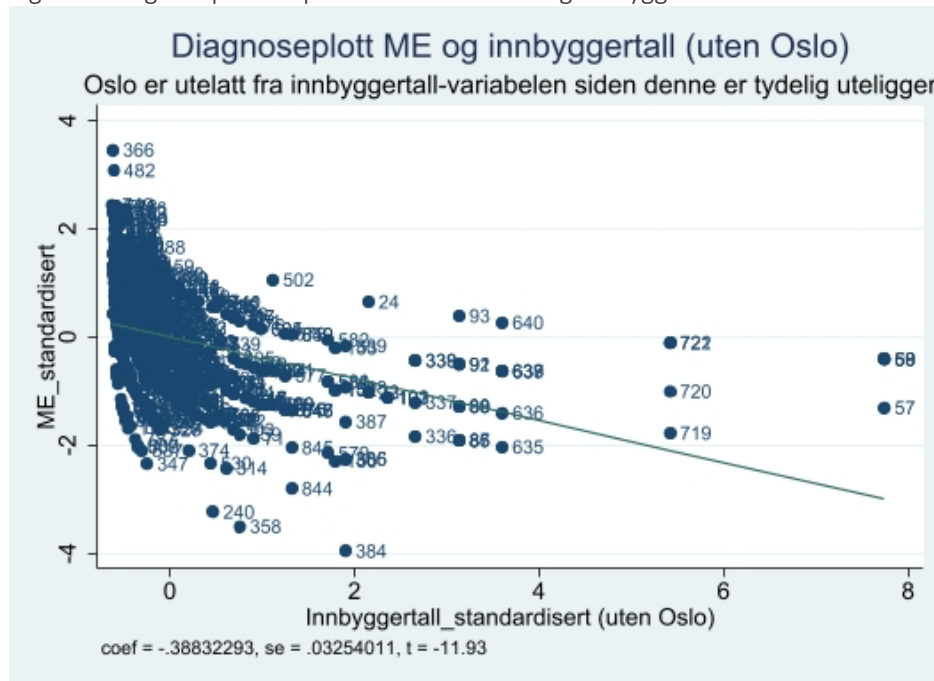

Diagnoseplottet for standardiserte verdier av partimedlemstetthet og innbyggertall illustrerer tydelige tilstedeværelsen av uteliggerobservasjoner. De tydeligste kommer til syne i relasjon til innbyggertall, hvor de fire partilagene fra Oslo har mer enn dobbelt så høy verdi som de høyeste øvrige observasjonene.

For å teste hvorvidt disse ekstremverdiene hadde stor selvstendig innflytelse på forholdet mellom variablene ble flere former for statistisk diagnostikk utført. Cook D verdien for Oslo-partilagene viste et tydelig avvik relativ til de øvrige partilagene, hvor Oslo-partilagene hadde verdi på 0,62 og de nest høyeste partilagene hadde en verdi på 0,19. Tilsvarende tendens viste seg for DF-beta-verdien til Oslo-partilagene, som var 1,1 for Oslo og 0,15 for de nest høyeste partilagene. Både Cooks D og Df-beta er statistiske mål for innflytelsen enkeltenheter har på samlede regresjonskoeffisienter, hvor problematiske uteliggere bedømmes utfra i hvilken grad

de er sterkt avvikende fra øvrige observasjoner (Ringdal og Wiborg, 2017, s. 143). Som illustrert eksisterer det liten tvil om at nettopp dette er tilfellet for Oslo-enhetene.

Figur 2 - Diagnoseplott av partimedlemstetthet og innbyggertall uten Oslo

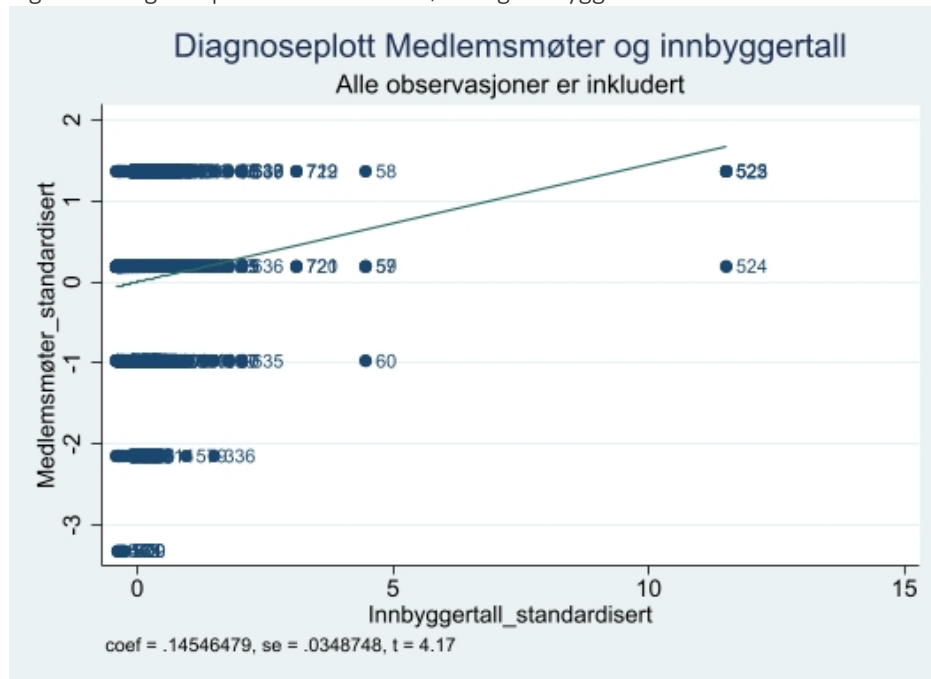

Hva skjer med fordelingen om partilagene fra Oslo settes som missing? Som vist i Figur 2 fremstår utvalget som mer balansert når enhetene fra Oslo er satt som missing, selv om det fremdeles er uteliggere i forhold til partilag fra de andre store byene. Avvikene fra disse observasjonene er imidlertid mindre enn avvikene fra Oslo til resten, både grafisk og i relasjon til nevnt diagnostikk, så dette vurderes som mindre problematiske.

Om det er hensiktsmessig å sette Oslo-enhetene som missing er imidlertid ikke sikkert. Utelatelse av Oslo modellene er ugunstig både siden det samlede antallet observasjoner i utvalget blir færre, og spesielt, siden antallet observasjoner i den største medlemstall-kategorien reduseres betydelig – fra N=13 til N=9. Jeg har likevel valgt å utelate observasjonene fra Oslo i de endelige flernivåanalysene, siden disse observasjonene, som vist, har stor innflytelse, og dermed, ville svekket validiteten av analysen (Ringdal og Wiborg, 2017, s. 140). Oslo-partilagene inngår imidlertid fremdeles i oppgavens deskriptive statistikk.

5.9.3.2 Medlemsmøter og innbyggertall

Figur 3 - Diagnoseplott av medlemsmøter og innbyggertall

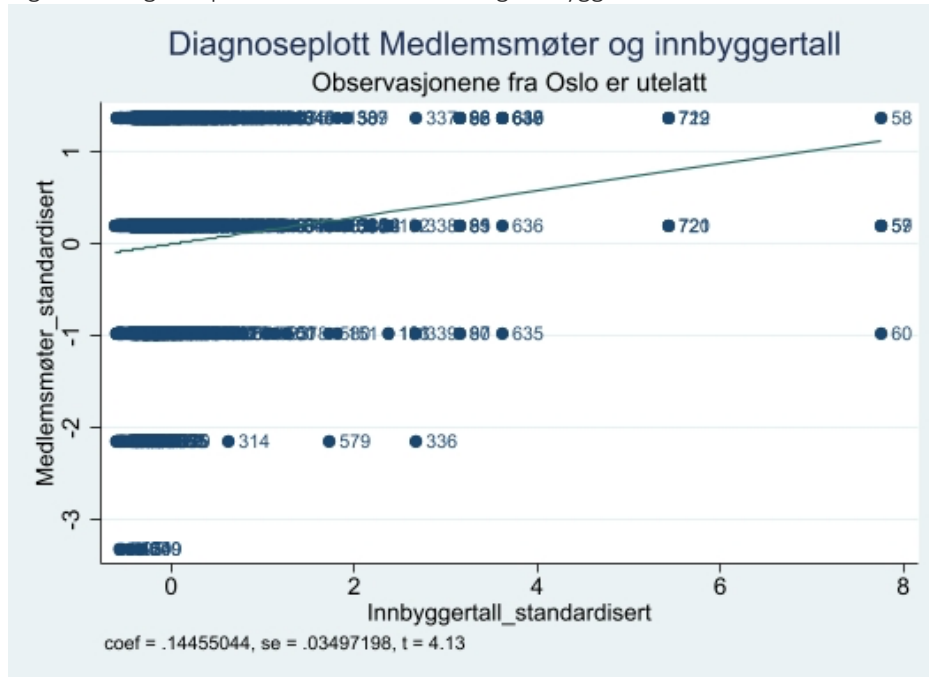

Tilsvarende tendenser som med partimedlemstetthet viser seg også i forholdet mellom medlemsmøter og innbyggertall, som vist i Figur 3. Også her har observasjonene fra Oslo stor innflytelse på de endelige resultatene. I denne fordelingen kommer dette imidlertid tydeligst frem i relasjon til graden av *leverage* – altså graden X-verdiene påvirker koeffisientene (Ringdal og Wiborg, 2017, s. 142). Her har Oslo-partilagene en verdi på 0,16, som skiller seg tydelig ut i forhold til observasjonen med nest høyest verdi, 0,026. Cooks D avviker bare tydelig for ett partilag i Oslo (Oslo Arbeiderparti) som har en verdi på 0,27, som er tydelig høyere en observasjon med nest høyest verdi (0,04). Likevel, både som følge av graden av leverage for Oslo-partilagene og for økt sammenlignbarhet med modellen om partimedlemstetthet, settes også observasjonene fra Oslo som missing i modellen om medlemsmøter.

For begge modellene, både partimedlemstetthet og medlemsmøter, medførte utelatelsen av Oslo-partilagene betydelige endringer i signifikansnivå og styrken på de målte relasjonene. Dette vil diskuteres i oppgavens analyser⁵¹

⁵¹ Se appendiks for flernivåanalysene hvor alle observasjonene – inkludert Oslo – var inkludert.

Figur 4 - Diagnoseplott av medlemsmøter og innbyggertall uten Oslo

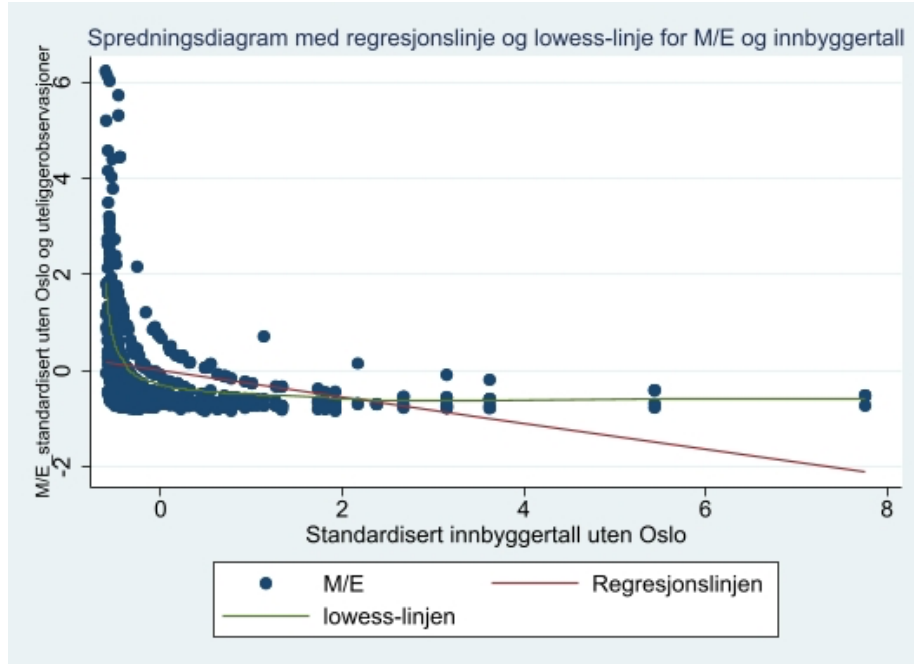
Etter utelatelsen av partilagene fra Oslo i modellen knyttet til partiaktivitet blir utvalget, i likhet med modellene knyttet til partimedlemstetthet, mer balansert (Figur 4).

5.9.4 Krav om linearitet i forholdet mellom avhengig og uavhengig variabel

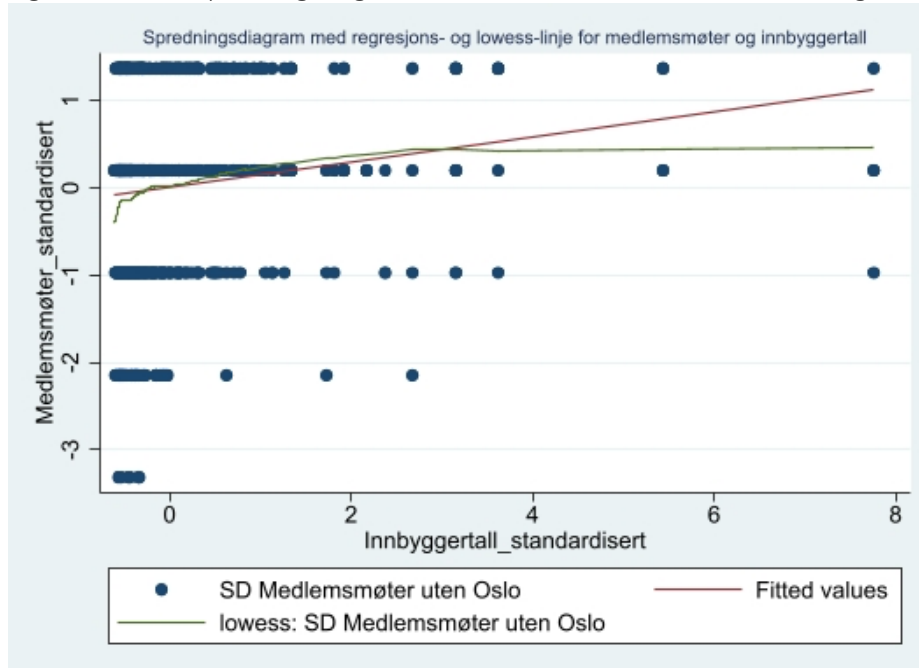
Kravet om linearitet mellom avhengig og uavhengige variabler er brutt for begge flernivåmodellene (Figur 5 og Figur 6), og dette gjelder også når uteliggerobservasjoner er utelatt. Det visuelle inntrykket fra Lowess-diagrammene⁵² viser tydelige tendenser mot at Lowess-linjen følger datasvermen bedre enn regresjonslinjen – som er et tydelig tegn på kurvelinearitet i forholdet mellom variablene (Ringdal og Wiborg, 126-127).

⁵² Lowess (Logically Weighted Scatterplot Smoother)

Figur 5 - Lowess-spredningsdiagram for forholdet mellom partimedlemstetthet og innbyggertall

Figur 6 - Lowess-spredningsdiagram for forholdet mellom medlemsmøter og innbyggertall

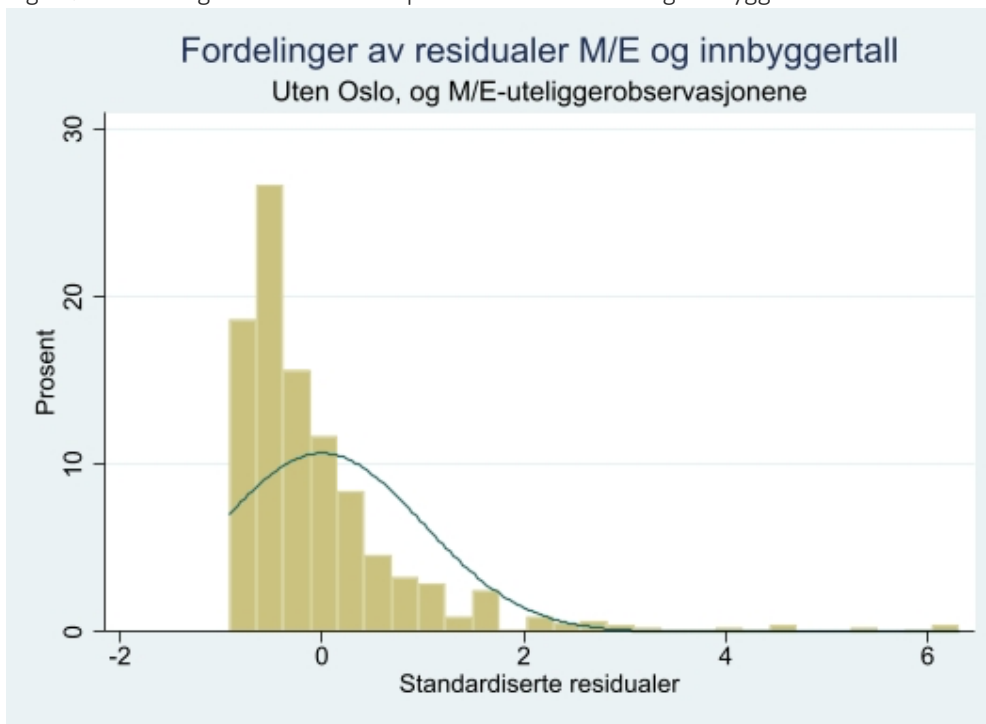
Det visuelle inntrykket fra Lowess-diagrammene forsterkes ytterligere av resultatene fra Ramsey RESET-testen – en postestimeringskommando for testing av kurvelineære funksjoner. Både for modellen knyttet til partimedlemstetthet og medlemsmøter viser Ramsey-testen statistisk signifikans på laveste nivå, som bekrefter antakelsen om et ikke-lineært forhold.

At kravet om linearitet er brutt for begge modellene illustrerer at det ikke eksisterer en jevn effekt av innbyggertall på medlemsorganisasjonsstyrke. Snarere indikerer fordelingene fra figurene at de kurvelineære funksjonene er drevet av uteliggerverdier. Dette er til tross for at Oslo-partilagene er fjernet fra begge modellene, og for at de ekstreme uteliggerobservasjonene til Samefolkets parti og Leka Venstre er fjernet fra modellen om partimedlemstetthet.

5.9.5 Normalfordelte residualer

Den neste forutsetningen knytter seg til normalfordelte residualer. Som fremvist i Figur 7 er fordelingen knyttet til partimedlemstetthet langt unna normalfordeling, men snarere svært venstreskjev.

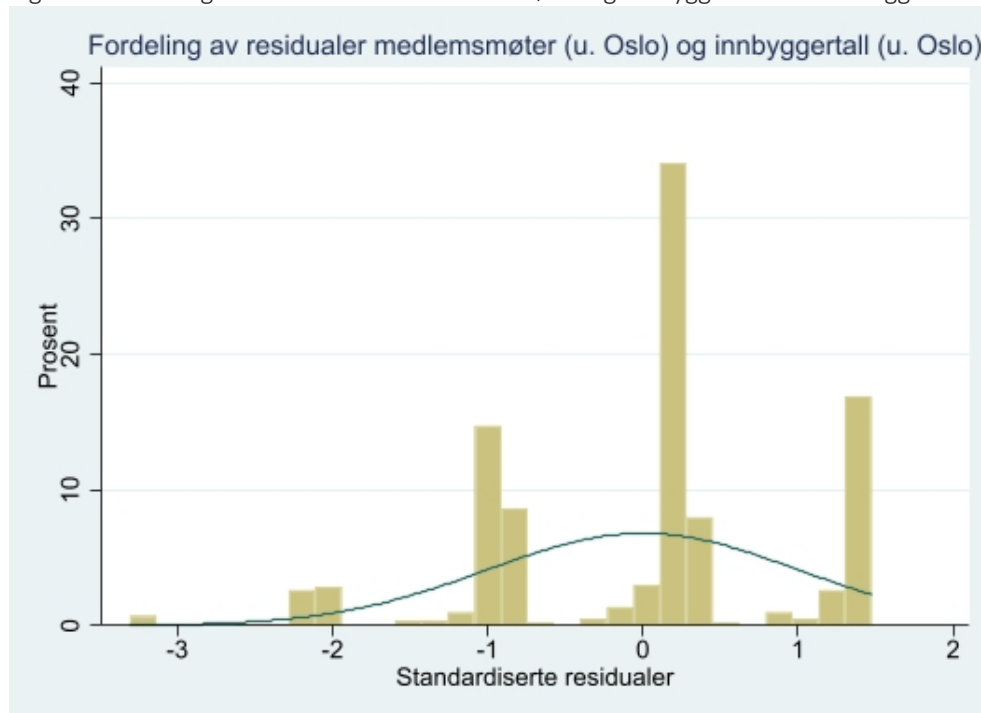
Figur 7 - Fordeling av residualer for partimedlemstetthet og innbyggertall

Utelatelsen av ekstremobservasjonene bidro til å bedre dette problemet noe⁵³, men fordelingen var fremdeles problematisk. Tilsvarende problem var også tydelig til stede i fordelingene av medlemsmøter (Figur 8), men uten at fordelingen fremstår som like skjev som for partimedlemstetthet.

⁵³ Se appendiks for residualfordeling av partimedlemstetthet og innbyggertall med alle observasjoner inkludert

Figur 8 - Fordeling av residualer for medlemsmøter og innbyggertall uten uteliggerobservasjoner.

En vanlig fremgangsmåte i bruken av data som har skeivfordelte restledd er å gjennomføre en logaritmisk transformasjon av variablene (Christophersen, 2018, s. 83), men som tidligere drøftet⁵⁴ har ikke denne fremgangsmåten blitt valgt i denne oppgaven. Graden av ikke-normalitet er altså en begrensning, siden ikke-normalfordelte residualfordelinger kan påvirke signifikanstesting- og estimeringen av konfidensintervaller i modellene, og dermed, øke sjansen for feilaktige slutninger (Christophersen, 2018, s. 74). Dette er imidlertid mest problematiske når antallet enheter er lite (Ibid.). Siden flernivåanalysene er basert på mellom 700 og 800 partilag vurderes ikke problemet knyttet til normalitet som veldig alvorlig.

5.9.6 Multikolaritet

Neste forutsetning er knyttet til multikolaritet, altså hvorvidt det eksisterer tydelig korrelasjon mellom uavhengige variabler (Alin, 2010, s. 370). Forutsetningen fra OLS modeller om multikolaritet gjelder også for flernivåmodeller, men er oftere oversett (Kubitschek og Hallinan, 1999, s. 11). Multikolaritet mellom de uavhengige variablene ble

⁵⁴ Se side 62: Operasjonalisering av innbyggertall.

undersøkt gjennom bruk av VIF-testen⁵⁵. Resultater fra VIF-testen viste at det ikke var problematiske nivåer av multikolaritet i noen av modellene, ettersom ingen av de uavhengige variablene hadde VIF-verdi over 5⁵⁶ (Ringdal og Wiborg, 2017, s. 147).

5.9.7 Homoskedastisitet

Den neste forutsetningen knytter seg til homoskedastisitet, altså hvorvidt variasjonene i residualene i forklaringsvariablene, ϵ , har lik innbyrdes varians (Solbakken, 2019, s. 313). Resultatene fra Breusch-Pagan-testen (Woolridge, 2016) viste at modellene knyttet til partimedlemstetthet var signifikant heteroskedastisk på laveste nivå, men at det samme ikke var tilfellet for modellene om medlemsmøter. Dette ble både testet før og etter utelatelsen av ekstremobservasjonene fra Oslo, Leka Venstre og Samefolkets parti. Utelatelsen av disse observasjonene bidro til å redusere χ^2 -kvadrat-verdien i Breusch-Pagan-testene for partimedlemstetthet, men uten at graden av signifikans i Breusch-Pagan-testen endret seg. Dette medfører at det er knyttet mer usikkerhet til hvorvidt koeffisientene for flernivåmodellene av partimedlemstetthet er signifikante, siden heteroskedastisitet fører med seg økte standardfeil, og med dette, økt usikkerhet knyttet til eventuelle signifikante utslag – selv om koeffisientene fremdeles vil være forventingsrette (Christophersen, 2018, s. 76).

5.10 Medlemsorganisasjonsstyrke – et todimensjonalt konsept?

Avslutningsvis i dette metodekapittelet vil begrepsvaliditeten av denne oppgavens forståelse av medlemsorganisasjonsstyrke, som et todimensjonalt konsept i henhold til Duvergers (1951) forståelse av partiers styrke som medlemsorganisasjoner, testes empirisk. For å undersøke dette utføres to former for korrelasjonsanalyse: Først Pearsons R-korrelasjon, som viser den lineære sammenhengen mellom variablene, og som forutsetter at variablene befinner seg på minst intervallnivå (Christophersen, 2018, s. 38). Siden variablene i sin opprinnelige form befant seg på ordinalnivå, vurderes det også som hensiktsmessig å også teste dette forholdet gjennom Spearmans rho-korrelasjon, siden denne metoden måler korrelasjoner knyttet til variabelverdiens rangorden snarere enn variabelverdier (Pripp, 2018, s. 1).

---

⁵⁵ Se appendiks for VIF-resultatene for alle modellene.

⁵⁶ Med unntak av variablene for *partialder* og *partiorganisering*, siden disse, som tidligere omtalt, har nær perfekt kolaritet.

Tabell 6 – Korrelasjonsanalyse av lokale partiers medlemstall og medlemsmøter

	Pearsons R	Spearsmans rho
Medlemstall og medlemsmøter	0.14**	0,13**

*Stjernene karakteriserer signifikansnivå: * = $p = 0.1$. ** = $p = 0.0005$. *** = $p = 0.0001$

* $N = 797$

Resultatene fra korrelasjonsanalysene, som vist i Tabell 6, viser en positivt og signifikant sammenheng på nest lavest nivå. Korrelasjonen på 0,14 for Pearsons R og 0,13 for Spearmans rho med signifikansnivå på $p = 0.05$ indikerer en robust positiv, men svak relasjon. En titt på mer detaljerte fordelinger av datamaterialet⁵⁷ viser at det er tydelige tendenser av høyere og lavere aktivitetsnivå i partilagene med flest og færrest medlemmer, men at graden av samvariasjon for de øvrige partistørrelsene er relativt beskjedne.

Korrelasjonene viser med andre ord at lokale partiers medlemstall til en viss grad kan anses som en indikativ faktor for partiers frekvens av aktivitet, men at dette primært er synlig i de aller største og de aller minste partiene. I den grad medlemsorganisasjonsstyrke kan anses som et todimensjonalt konsept er dette altså primært teoretisk, hvor den begrensede graden av innbyrdes korrelasjon indikerer at indikatorene måler det samme konseptet, men ikke den samme delen av konseptet.

⁵⁷ Se appendiks for hele tabellen av de lokale partienes fordelinger av aktivitetsnivå i forhold til medlemstall.

6. Resultater

Videre vil resultatene fra oppgavens statistiske arbeid oppsummeres. Dette gjøres først i form av flernivåanalysene, og deretter, tabulasjoner av de lokale partienes nivå av partiaktivitet, medlemstall og partimedlemstetthet.

6.1 Flernivåanalyse av partimedlemstetthet og innbyggertall

Modell 1A-1D - Flernivåanalyse av forholdet mellom partimedlemstetthet og innbyggertall

Partimedlemstetthet	(1A)	(1B)	(1C)	(1D)
Innbyggertall	-.332 (.054)***	-.175 (.061)***	-.12 (.061)**	-.158 (.061)***
Gj. snitt inntekt		-.106 (.069)	-.128 (.072)*	-.054 (.072)*
Høyere utdanning		-0.187 (.066)***	-.088 (.069)	-.094 (.07)
Lokale lister				.004 (.037)
Gamle partier			273 (.032)***	.
Økonomi			-.001 (.032)	-.007 (.034)
Fragmentering			-.201 (.06)***	-.25 (.06)***
Posisjon			.125 (.032)***	.17 (.033)***
Konstant	.083 (.048)*	.069 (.046)	.03 (.048)	.027 (.048)
N	761	761	636	686
Pseudo R2 Nivå 1	-1,7%	-4,5%	15,3%	-0,39%
Pseudo R2 Nivå 2	21,9%	36,8%	38,6%	40,61%

Standardfeil i parentes.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

I Modell 1A-1D er funnene fra flernivåanalysene som måler forholdet mellom partimedlemstetthet og innbyggertall oppsummert. Modell 1A viser det bivariate forholdet mellom partimedlemstetthet og innbyggertall, mens ressursvariablene på kommunenivå er inkludert i 1B. I 1C og 1D er alle kontrollvariablene inkludert. Det eneste som skiller de to siste modellene er variablene for partialder og partiorganisering, som på grunn av multikolaritet er plassert i separate modeller. Modellene knyttet til partiaktivitet er strukturert på samme måte.

Det tydeligste fellestrekket mellom de fire modellene er at alle viser en tydelig negativ sammenheng mellom innbyggertall og de lokale partienes partimedlemstetthet. Den første modellen (1A) viser at de lokale partienes partimedlemstettheten reduseres med 0,332 standardavvik for hver standardavviks økning i innbyggertall. Dette indikerer at forholdet

mellom partimedlemstetthet og innbyggertall grovt regnet er negativt, og at sammenhengen både er sterk og robust.

Denne negative tendensen svekkes når modellen utvides til å inkludere ressursvariablene på kommunenivå i andre del av modellen (1B), men fremstår fremdeles tydelig. Dette kan indikere at forhold knyttet til personlige ressurser på kommunenivå, i tråd med oppgavens antakelser, fungerer som en bakenforliggende forklaring på effekter av kommunestørrelse. Ressursvariablene har imidlertid bare dels relevans for resultatene, siden det bare er utdanningsnivå av de to ressursvariablene som er statistisk signifikant. Styrken på denne relasjonen i 1B (- .187) er sterkere negativ enn den negative styrken på forholdet mellom kommunestørrelse og partimedlemstetthet i samme modell.

Når modellen utvides til å også inkludere partivariablene *posisjon/opposisjon*, *gamle partier*, *lokale lister*, *partiøkonomi*, og partisystemvariabelen *fragmentering* (1C og 1D), er det imidlertid små endringer i de standardiserte koeffisientene knyttet til forholdet mellom partimedlemstetthet og innbyggertall, relativ til de to første modellene. Foruten at signifikansnivået øker fra det laveste til det nest laveste nivået i 1D, og koeffisientverdien for innbyggertall blir 0,055 standardavvik mer positiv i 1C og 0,017 i 1D, har kontrollvariablene begrenset betydning for relasjonen mellom partimedlemstetthet og innbyggertall, som fremdeles har tydelig negativ verdi både i 1C (- .12) og 1D (- .158).

Det sterkeste utslaget av kontrollvariablene i 1C og 1D viser seg i relasjon til forholdet mellom partialder (gamle partier) og partimedlemstetthet, hvor koeffisienten viser en positiv relasjon på 0,273 standardavvik og med lav tilhørende usikkerhet i lys av en standardfeil på 0,032. Koeffisienten for partialder utgjør dermed det sterkeste utslaget i hva som påvirker lokale partiers nivå av partimedlemstetthet når alle kontrollvariabler er inkludert, og foruten innbyggertall-koeffisienten i den første modellen, det sterkeste utslaget av alle koeffisientene i alle modellene. Modell 1D viser videre at det ikke eksisterer et systematisk forhold knyttet til partiorganisering, siden koeffisienten for lokale lister ikke har statistisk signifikans.

Flere signifikante sammenhenger vises imidlertid blant de øvrige kontrollvariablene i 1C og 1D. Blant annet finner modellene at partier i styringsposisjon tenderer mot å ha høyere nivåer av partimedlemstetthet enn partier i opposisjon, med en cirka like sterk koeffisientverdi som sammenhengen mellom partimedlemstetthet og innbyggertall i begge modellene – og

statistisk signifikans på det laveste nivået. Motsatt er det en sterk signifikant negativ sammenheng mellom partimedlemstetthet og partisystemfragmentering, mens relasjonen knyttet til partienes økonomi ikke er signifikant i noen av modellene.

Den forklarte variansen (R^2) for de ulike modellene viser at forskjeller mellom nivå 2-enheter, herav kommuner, forklarer om lag 20% av variasjonen knyttet til partimedlemstetthet i den bivariate modellen (1A) – en andel som stiger til henholdsvis 36,8% i 1B, 38,6% i 1C og 40,1% i 1D. Det er imidlertid mindre meningsfullt å studere nivå 1-variasjon i alle modellene utenom 1C, siden disse verdiene er negative. Dette bygger opp under antakelsene fra metodekapittelet om brutte forutsetninger og at datamaterialet har egenskaper som begrenser validiteten av oppgavens analyser.

I 1C, hvor alle variablene er inkludert, er imidlertid Pseudo R^2 -verdien for nivå 1-enheten (partiene) 15%. Med forbehold om metoden og datamaterialet sine svakheter kan man følgelig si at forskjeller mellom kommuner (Nivå 2) forklarer om lag dobbelt så mye variasjon i lokale partiers nivå av partimedlemstetthet som forskjeller mellom partier (Nivå 1), når andre relevante forhold på parti og kommunenivå er kontrollert for.

Videre vil oppgavens flernivåanalyser av forholdet mellom lokale partiers frekvens av medlemsmøter og innbyggertall presenteres.

6.2 Flernivåanalyse av medlemsmøter og innbyggertall

Modell 2A-2D: Flernivåanalyse av forholdet mellom medlemsmøter og innbyggertall

Medlemsmøter	(2A)	(2B)	(2C)	(2D)
Innbyggertall	.144 (.036)***	.116 (.044)***	.294 (.11)***	.2 (.103)*
Gj. snitt inntekt		-.058 (.051)	-.111 (.059)*	-.094 (.056)*
Høyere utdanning		.119 (.05)**	.107 (.056)*	.092 (.054)*
Lokal liste				.098 (.038)***
Gamle partier			.02 (.04)	
Økonomi			.03 (.037)	.015 (.036)
Fragmentering			.092 (.048)*	.091 (.046)**
Posisjon			-.042 (.037)	-.029 (.036)
Medlemstall			.013 (.042)	.027 (.039)
Konstant	-.003 (.036)	-.005 (.035)	.037 (.038)	.034 (.037)
N	801	793	643	698
Pseudo R2 Nivå 1	- 0,8%	-0,6%	13,3%	13%
Pseudo R2 Nivå 2	69,3%	77,5%	34,7%	39,6%

Standardfeil i parentes

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Resultatene fra Modell 2A-2D har både likheter og ulikheter med flernivåanalysene om partimedlemstetthet. I kontrast til forholdet mellom innbyggertall og partimedlemstetthet har innbyggertall en positiv sammenheng med de lokale partienes frekvens av medlemsmøter. For hver standardavviks økning i innbyggertall øker de lokale partienes frekvens av medlemsmøter med 0.145 standardavvik når man studerer det bivariate forholdet i 2A. Med signifikans på lavest nivå og lav standardfeil (0,036) indikerer dette, i likhet med modellene om partimedlemstetthet, tydelig relevans av innbyggertall som forklaring på lokale partiers medlemsorganisasjonsstyrke. Denne positive bivariate relasjonen i 2A er imidlertid cirka halvparten så sterk (.144) som den negative bivariate relasjonen innbyggertall hadde for partimedlemstetthet i 1A (- .332). Dette indikerer at de positive følgene økte innbyggertall har for lokale partiers aktivitetsnivå er relativt små sammenlignet med de negative følgene som høye innbyggertall har for partienes partimedlemstetthet.

Når medlemsmøter-modellen utvides til å også inkludere ressursvariabler (2B) svekkes sammenhengen mellom innbyggertall og partiaktivitet med - 0,038 standardavvik, til en cirka like sterk positiv sammenheng som den negative sammenhengen mellom innbyggertall og

partimedlemstetthet i 1C/1D hvor alle kontrollvariablene var inkludert. I likhet med tilsvarende modell for partimedlemstetthet viser også ressursvariabelen knyttet til utdanningsnivå statistisk signifikant, men i motsetning til partimedlemstetthet-modellene er dette forholdet signifikant i alle modellene hvor variabelen er inkludert. I tillegg viser også modellene for partiaktivitet at innbyggernes gjennomsnittlige inntektsnivå også har forklaringskraft for de lokale partienes aktivitetsnivå. Dette gjelder imidlertid bare i modellene hvor alle kontrollvariablene er inkludert, med signifikansnivå på $p < 1$. Av de øvrige kontrollvariablene i (2C) og (2D) har partienes økonomiske situasjon, som i partimedlemstetthet-modellene, liten relevans, mens partisystemfragmentering har en positiv og signifikant sammenheng med partienes aktivitetsnivå i begge modellene hvor den inngår.

Mer overraskende er imidlertid at de lokale partienes medlemstall ikke har en signifikant sammenheng med de lokale partienes møtefrekvens. Dette bryter dermed med oppgavens teoretiske rammeverk knyttet til det ressursbaserte perspektivet, siden datamaterialet ikke støtter antakelsen om at lokale partiers frekvens av medlemsmøter er betinget av antallet medlemmer som eksisterer i hvert partilag.

Modellene viser også flere tendenser knyttet til partialder og partiorganisering. Mest interessant her er at tendensene for partialder og partiorganisering er motsatte av tilsvarende resultater fra modellene om partimedlemstetthet; hvor det ikke eksisterer signifikante mønstre av høyere aktivitetsnivå i gamle partier, men en signifikant positiv relasjon knyttet til de lokale listene.

Den forklarte variansen (R^2) i modellene knyttet til partiaktivitet viser, i likhet med modellene om partimedlemstetthet, at kommunenivået forklarer om lag dobbelt så mye variasjon som partinivået. I begge modellene hvor alle kontrollvariablene er inkludert (2C og 2D) forklarer partinivåforskjeller (Nivå 1) 13% variasjon, mens kommunenivået (Nivå 2) i 2C forklarer 35% og 15% i 2D.

6.3 Oppsummering av funnene fra flernivåanalysene

For å oppsummere viser Modell 2A-2D, som undersøker partiaktivitet, at det eksisterer en positiv relasjon mellom innbyggertall og lokale partiers frekvens av medlemsmøter. Disse modellene viser videre at ressurser på kommunenivå har relevans for resultatene, siden den

positive relasjonen mellom innbyggertall og partimedlemstetthet blir svakere når disse variablene inkluderes. Dette bygger dermed opp under antakelsen om at sosio-demografiske forhold på kommunenivå forklarer deler av variasjonen som viser seg i den bivariate modellen (2A). Det eksisterer også systematiske partivariasjoner i modellene (2C og 2D), men dette viser seg bare i form av høyere aktivitetsnivå i de lokale listene, og ikke i form av signifikante variasjoner mellom unge og gamle partier.

Disse resultatene skiller seg tydelig fra tendensene fra flernivåmodellene om partimedlemstetthet (1A-1D). I disse modellene ble det illustrert at det eksisterer en tydelig negativ relasjon mellom innbyggertall og partimedlemstetthet, at ressursvariabler forklarer deler av variasjonen knyttet til partimedlemstetthet, at det er høyere nivåer av partimedlemstetthet i gamle partier enn i nye partier og at det ikke er noen systematiske variasjoner knyttet til partiorganisering.

Resultatene viser videre at variasjoner i de lokale partienes partimedlemstetthet og partiaktivitet i størst grad er betinget av forskjeller mellom kommuner snarere enn forskjeller mellom partier. Både i modellene knyttet til partimedlemstetthet og partiaktivitet forklarer kommunenivået cirka dobbelt så mye varians som partinivået, hvor partinivået forklarer henholdsvis 15% og 13% av variasjonene i de lokale partienes partimedlemstetthet og nivå av partiaktivitet, mens kommunenivået forklarer henholdsvis 35% og 38%.

6.4 Lokale partiers aktivitetsnivå, medlemstall og nivå av partimedlemstetthet: Deskriptiv statistikk

Så langt har resultatene fra oppgavens flernivåmodeller blitt presentert. Som en forlengelse av dette vurderes det imidlertid som hensiktsmessig med en gjennomgang av hvilke bakenforliggende mønstre som ligger bak resultatene fra disse analysene. Dette begrunnes gjennom den metodologiske usikkerheten som knytter seg til flernivåmodellene; hvor både forutsetningene om linearitet og normalfordelte residualer er brutt for begge settene av modeller, og forutsetningen om homoskedastisitet er brutt for modellene om partimedlemstetthet. En mer nyansert forståelse av mønstre og nyanser i datamaterialet kan bidra til å gi innsikt i hvilke tendenser som ligger bak resultatene, og dermed, gi en større trygghet på at konklusjonene som fattes i analysekapittelet er substansielt meningsfulle. Siden medlemstall i absolutte tall inngår som et del av uttrykket som utgjør oppgavens

operasjonalisering av partimedlemstetthet, og i tillegg inngår som del av oppgavens konseptualisering av medlemsorganisasjonsstyrke, vurderes det som hensiktsmessig å også vie oppmerksomhet til fordelinger av dette, selv om denne variabelen ikke ble studert som avhengig variabel i flernivåanalysene.

6.4.1 Aktivitetsnivå

Hva sier datamaterialet om norske lokale partiers generelle aktivitetsnivå? Som vist i Tabell 7 har de aller fleste norske lokale partier et minimum av aktivitet i løpet av et normalår, hvor 99% arrangerer medlemsmøter minst årlig, 22% har møter hver måned eller oftere og flest har syv møter i året (47%).

Tabell 7 – Frekvensfordeling av lokale partiers antall medlemsmøter pr. år sortert etter parti

Medlemsmøter	AP	H	KrF	V	SP	R	MDG	FRP	SV	Lokale lister	Andre partier	Total
Aldri medlemsmøter							5%		1%	5%		11 (1%)
En gang i året		8%	14%	10%	6%		10%	8%	2%		13%	71 (6%)
To ganger i året	16%	34%	48%	19%	19%	12%	25%	24%	22%	21%	44%	284 (25%)
4-10 møter pr. år	71%	40%	37%	42%	43%	42%	40%	42%	55%	39%	30%	481 (47%)
12+ møter pr. år	13%	18%	1%	29%	31%	46%	20%	26%	21%	36%	13%	254 (22%)
N	132 (100%)	93 (100%)	73 (100%)	59 (101%)	108 (99%)	41 (100%)	59 (100%)	66 (100%)	107 (101%)	44 (101%)	23 (99%)	805 (101%)

*De horisontale radene viser prosentvis fordeling av aktivitetsnivå etter parti. Kolonnen til høyre viser antall partier og hvor mange prosent de utgjør av det totale utvalget. Den nederste raden viser antall og prosentvis fordeling mellom de ulike partiene.

*Partiklassifisering: AP = Arbeiderpartiet, H = Høyre, KrF = Kristelig Folkeparti, SP = Senterpartiet, R = Rødt, MDG = Miljøpartiet De Grønne, FrP = Fremskrittspartiet, SV = Sosialistisk Venstreparti, V = Venstre.

*Andre partier består av partilag fra: Pensjonistpartiet (PP), Folkeaksjonen Nei til Bompenger (FNB) og Demokratene (D).

*Prosentueringen er rundet opp og ned til hele tall. 0.5 eller høyere rundes opp.

Videre, hva sier fordelingene om forholdet mellom eldre og yngre partier? Partilagene med lavest møteaktivitet er fordelt mellom partilag av Miljøpartiet De Grønne (5%), Sosialistisk Venstreparti (1%) og lokale lister (5%), altså alle de nye partiene utenom Fremskrittspartiet, i tillegg til de lokale listene. Andelen partilag som oppgir å arrangere medlemsmøter oftest (*12 ganger i året eller oftere*) er jevnere fordelt mellom partiene enn den laveste aktivitetskategorien. Alle partiene utenom Kristelig Folkeparti (1%), lokale lister (36%) og Rødt (46%) har mellom 13-29% av egne partilag i denne aktivitetskategorien.

Dette viser at skiller knyttet til partialder er lite systematiske når man studerer det høyeste

aktivitetsnivået, siden høyt aktivitetsnivå er relativt vanlig i de fleste partiene. At både Miljøpartiet De Grønne og Sosialistisk Venstreparti har andeler av sine partilag i den laveste aktivitetskategorien bygger noe opp under antakelsen om lavere aktivitetsnivå i de nye partiene, men ettersom det er svært lav N i denne kategorien er grunnlaget for slutninger svakt.

De fleste norske partilag befinner seg imidlertid mellom disse to ytterpunkt-kategoriene av intern aktivitet. Cirka halvparten av norske partilag (47%) oppgir å arrangere medlemsmøter nest oftest – *4-10 ganger pr. år*. Det eksisterer få sterke variasjoner i denne aktivitetskategorien, hvor alle partiene utenom Arbeiderpartiet (70%) og SV (55%) har 37 – 43% av egne partilag med dette aktivitetsnivået. Også i de øvrige aktivitetskategoriene er det få spor av systematiske variasjoner knyttet til partialder, noe som bidrar til å forklare nullfunnet fra flernivåmodellene.

Hva så med de lokale lister? Fordelingene knyttet til de lokale listenes aktivitetsnivå viser at denne organiseringsformen har stor variasjon i aktivitetsnivå, med både tydelig representasjon i den laveste aktivitetskategorien med 5% av egne partilag – som tilsvarer om lag halvparten av alle partilagene i denne kategorien – 36% av egne partilag i den høyeste aktivitetskategorien og 39% i den nest høyeste. Den samlede andelen lokale lister i de to høyeste aktivitetskategoriene er 75% av egne partilag. Det er bare Arbeiderpartiet (84%), Rødt (88%) og SV (76%) som har høyere samlede andeler i disse to kategoriene enn de lokale listene. Dette viser at de signifikante utslagene fra flernivåanalysene om høyere aktivitetsnivå i de lokale listene trolig stammer fra de høye andelene av lokale lister i de to høyeste aktivitetskategoriene.

I den grad det eksisterer et skille i aktivitetsnivå knyttet til partiorganisering er de lokale lister altså en positiv uteligger⁵⁸.

---

⁵⁸ De lokale listene fungerer også som en negativ uteligger i kategorien med lavest aktivitet, men omfanget av denne kategorien er som nevnt svært beskjedent.

Tabell 8– Gjennomsnittlig frekvens av medlemsmøter sortert etter parti

Medlemsmøter	Gjennomsnitt	N	Standardavvik
Rødt	8,7	41	3,5
Senterpartiet	7,1	108	3,9
Arbeiderpartiet	6,9	132	2,7
Venstre	6,9	59	4
Lokale lister	6,9	44	4,1
Sosialistisk Venstreparti	6,8	107	3,4
Fremskrittspartiet	6,6	66	3,9
Miljøpartiet De Grønne	5,8	59	4
Høyre	5,7	93	3,8
Andre partier	4,7	23	3,8
Kristelig Folkeparti	3,9	73	2,7
Total	6,5	805	3,7

*I beregningen av partienes gjennomsnittlige aktivitetsnivå er de ordinale aktivitetskategoriene omgjort til sin mellomverdi (se metodekapittel).

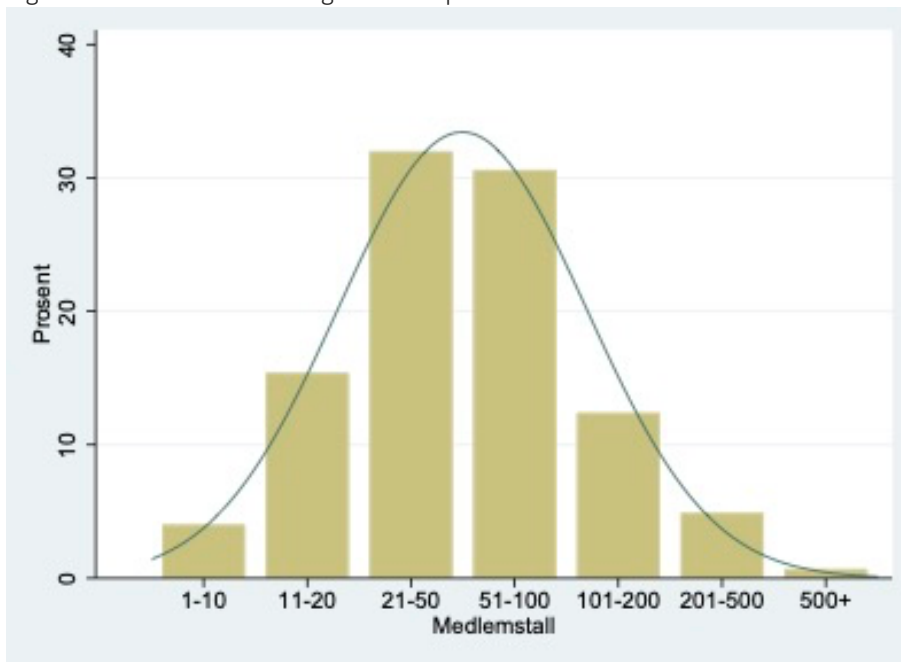
I Tabell 8 er summen av partienes møtefrekvens regnet til gjennomsnitt. Mens det samlede gjennomsnittet for alle partiene er 6,5 møter pr. år, eksisterer det variasjoner mellom partiene. Disse variasjonene fremstår imidlertid ikke systematiske i relasjon til partialder. Av de nye partiene skiller både Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti seg positivt ut fra det samlede snittet, noe som videre underbygger funnene fra flernivåanalysene om at det ikke eksisterer systematiske mønstre knyttet til høyere aktivitetsnivå relativ til partialder. Det gjennomsnittlige aktivitetsnivået hos de lokale listene (6,9) er også over partisnittet, som også er i overenstemmelse med funnene fra flernivåanalysene.

6.4.2 Medlemstall

Datamaterialet som beskriver de lokale partienes medlemstall befinner seg – i likhet med fordelingene av partiaktivitet – over et bredt spekter av verdier og med stor variasjon mellom partier. Figur 9 viser at fordelingene av norske lokale partiers medlemstall fremstår relativt normalfordelt, hvor mellom 60 og 70% av alle partilagene i utvalget har 21-100 medlemmer. Norske lokale partier har med andre ord som regel moderat størrelse. Dette bekreftes ytterligere i studiet av ytterpunktene i fordelingene. Andelen partilag med *500 medlemmer eller flere* utgjør bare 2% av utvalget, mens den laveste kategorien (*1-10 medlemmer*) utgjøres

av 4% av partilagene.

Figur 9 – Prosentvis fordeling av lokale partiers medlemstall

Som fremvist i Tabell 9 er det Arbeiderpartiet og Høyre som har størst andel partilag med flest medlemmer, med henholdsvis 3% og 4% av egne partilag. Overrepresentasjonen av disse partiene er imidlertid ikke veldig stor – både MDG, FRP og SV har 2% av sine partilag med det høyeste antallet medlemmer, mens KrF følger bak med 1%. Av partilag med færrest medlemmer (*1-10 medlemmer*) er MDG (14%), SV (10%) og Venstre (10%) mest representert, mens det er de lokale listene som har klart størst andel av egne partilag med ingen medlemmer overhodet (13%).

Tabell 9 – Frekvensfordeling av medlemstall sortert etter parti

Medlemstall	AP	H	KrF	SP	R	MDG	FRP	SV	V	Lokale lister	Andre partier	Totalt
0 medlemmer	1%						2%	1%		13%		17 (2%)
1-10 medlemmer	2%	1%	3%		2%	14%	3%	10%	10%			45 (4%)
11-20 medlemmer	5%	6%	14%	4%	12%	29%	12%	19%	27%	18%	22%	168 (13%)
21-50 medlemmer	20%	37%	26%	33%	44%	27%	36%	42%	49%	44%	39%	397 (34%)
51-100 medlemmer	33%	25%	30%	43%	27%	20%	33%	16%	8%	16%	30%	281 (27%)
101-200 medlemmer	23%	15%	22%	17%	12%	5%	2%	8%	3%	9%	4%	120 (13%)
201-500 medlemmer	14%	12%	4%	4%	2%	3%	11%	2%	2%		4%	58 (6%)
500+ medlemmer	3%	4%	1%			2%	2%	2%				14 (1%)
N	132 (100%)	93 (100%)	73 (100%)	108 (100%)	41 (100%)	59 (100%)	66 (100%)	107 (100%)	59 (100%)	45 (100%)	23 (100%)	806 (100%)

*Første rad viser tabellfrekvenser, mens den andre viser prosentvis fordeling.

*Partiklassifisering: AP = Arbeiderpartiet, H = Høyre, KrF = Kristelig Folkeparti, SP = Senterpartiet, R = Rødt, MDG = Miljøpartiet De Grønne, FrP = Fremskrittspartiet, SV = Sosialistisk Venstreparti, V = Venstre.

*Andre partier består av partilag fra: Pensjonistpartiet (PP), Folkeaksjonen Nei til Bompenger (FNB) og Demokratene (D).

*Prosentueringen er rundet opp og ned til hele tall uten desimaler. 0.5 eller høyere rundes opp.

Det er imidlertid i kategoriene mellom ytterpunktene at den store majoriteten av norske partilag ligger. Kategorien *21-50 medlemmer* har flest observasjoner med 34% av alle partilagene, mens kategorien *51-100 medlemmer* har 27% av partilagene. Det er også i disse to kategoriene at alle norske partiene, utenom Miljøpartiet De Grønne, har høyest andel partilag.

Partienes gjennomsnittlige medlemstall (Tabell 10) viser, i likhet med tilsvarende tabell for medlemsmøter, at det eksisterer tydelige variasjoner mellom partier. Det samlede gjennomsnittlige medlemstallet for alle partiene er 91,8 medlemmer, og alle partiene utenom Sosialistisk Venstreparti (67,7), Venstre (39,7), lokale lister (50,4) og andre partier (62), har gjennomsnittlige medlemstall over det samlede snittet.

Tabell 10 – Gjennomsnittlig medlemstall sortert etter parti

Medlemstall	Gjennomsnitt	N	Standardavvik
Arbeiderpartiet	145,1	131	174,08
Høyre	137,1	93	197,83
Fremskrittspartiet	95,2	65	144,01
Kristelig Folkeparti	94,5	73	124,01
Senterpartiet	82,6	108	66,29
Sosialistisk Venstreparti	67,7	106	133,61
Miljøpartiet De Grønne	65,6	59	133,18
Rødt	64,8	41	61,39
Andre partier	62,0	23	70,54
Lokale lister	50,4	39	39,29
Venstre	39,7	59	49,91
Total	91,8	797	136,19

Datamaterialet viser også at det eksisterer tydelige skiller relativ til partikategoriseringer. De lokale listene har, foruten Venstre, det laveste gjennomsnittlige medlemstallet av alle partiene – 45% under det gjennomsnittlige medlemsantallet for alle partiene. Hva angår forholdet mellom eldre og yngre partier viser datamaterialet mye variasjon, men denne fremstår heller ikke veldig systematisk. Mens Arbeiderpartiet (145) og Høyre (137) befinner seg i en særstilling, er det gjennomsnittlige medlemsantallet jevnere fordelt mellom de øvrige partiene, hvor alle utenom Venstre befinner seg innenfor radiusen 62 – 94,5 medlemmer, og hvor Miljøpartiet er det eneste av de nye partiene som befinner seg under det samlede gjennomsnittet.

6.4.3 Partimedlemstetthet (M/E)

Så langt har lokale partiers fordelinger av medlemstall og medlemsmøter blitt presentert. Videre vil oppgavens funn knyttet til partimedlemstetthet gjennomgås.

Tabell 11 – Gjennomsnittlig nivå av partimedlemstetthet (M/E) sortert etter parti

Partimedlemstetthet	Gjennomsnitt	N	Standardavvik
Arbeiderpartiet	2,6	126	2,04
Lokale lister	2,2	36	3,87
Senterpartiet	1,6	106	1,51
Høyre	1,4	88	1,25
Kristelig Folkeparti	1,2	69	1,21
Fremskrittspartiet	1,0	63	1,18
Venstre	1,0	57	4,26
Sosialistisk Venstreparti	0,6	104	0,47
Rødt	0,4	38	0,24
Miljøpartiet De Grønne	0,4	59	0,34
Andre partier	0,3	21	0,36
Total	1,3	767	2,01

Tabell 11 viser at nivået av partimedlemstetthet i norske partilag skiller seg tydelig fra tilsvarende fordelinger av medlemstall, men at det også eksisterer likheter. Også i partimedlemstetthet har Arbeiderpartiet en særstilling blant norske partilag, med 2,6 partimedlemmer – nøyaktig dobbelt så stor andel partimedlemmer som gjennomsnittet av alle partilagene (1,3). Høyre, som i gjennomsnitt hadde 8 partimedlemmer færre enn Arbeiderpartiet i fordelingene av medlemstall, ligger i sin tur bare 0,1 medlemmer over det gjennomsnittlige nivået av partimedlemstetthet og 1,2 lavere enn Arbeiderpartiet. De lokale listene har imidlertid det nest høyeste gjennomsnittlige nivået av partimedlemstetthet (2,2) av alle partilagene. Dette er en sterk kontrast til de lokale listenes medlemstall (50,4), som befant seg langt under gjennomsnittet av alle partiene. I motsatt ende av skalaen er det Rødt, Miljøpartiet De Grønne (begge 0,4) og Sosialistisk Venstreparti (0,6) som har lavest nivå av partimedlemstetthet i norske kommuner. De lave nivåene av partimedlemstetthet i de nye partiene SV og MDG, kombinert med at det gamle partiet Arbeiderpartiet har dobbelt så høyt gjennomsnittlig nivå av partimedlemstetthet som gjennomsnittet av alle partiene, er dermed trolig sterkt medvirkende årsaker til den sterkt positive sammenhengen partialder hadde for partimedlemstetthet i flernivåmodellene.

6.5 Medlemsorganisasjonsstyrke etter kommunestørrelse

I denne delen av resultatkapittelet vil oppgavens funn knyttet til forholdet mellom kommunestørrelse og medlemsorganisasjonsstyrke utforskes gjennom tabulasjoner, for å danne et helhetlig bilde av fordelingene som ligger bak resultatene fra flernivåanalysene.

6.5.1 Medlemsorganisasjonsstyrke og kommunestørrelse – samlede gjennomsnitt

Som kjent fra tidligere opererer jeg i denne oppgaven med en inndeling på fem kategorier når jeg studerer forholdet kommunestørrelse har med medlemsorganisasjonsstyrke. Resultatene, som fremstilt i Tabell 12 viser at antallet partimedlemmer og medlemsmøter i norske lokale partier blir høyere i takt med økende kommunestørrelse, mens motsatt tendens viser seg i relasjon til partimedlemstetthet.

Tabell 12 – Gjennomsnitt etter kommunestørrelse: Medlemsmøter, partimedlemstetthet, medlemstall

Innbyggertall	Gjennomsnitt antall medlemsmøter	N	Std. Avvik	Gjennomsnittlig nivå av partimedlemstetthet	N	Std. Avvik	Gjennomsnittlig antall medlemmer	N	Std. Avvik
0-2500 innbyggere	5,6	120	3,6	3,3	112	3,93	36,7	117	28,63
2501-5000 innbyggere	6,2	123	3,5	1,7	118	1,43	44,9	121	35,64
5001-10 000 innbyggere	5,9	175	3,6	1,3	164	1,44	61,1	173	59,27
10 001-20 000 innbyggere	6,2	154	3,6	0,8	149	0,66	74,9	154	63,89
20 001-60 000 innbyggere	7,6	171	3,7	0,6	162	0,53	125,1	170	124,64
60 000+ innbyggere	7,8	62	3,7	0,3	62	0,28	323,8	62	321,6
Total	6,5	805	3,7	1,3	767	2,01	91,8	797	136,19

I relasjon til medlemstall i absolutte tall har lokale partier i de aller minste kommunene (0-2500 innbyggere) gjennomsnittlig 36,7 partimedlemmer – noe som utgjør om lag 10% av det gjennomsnittlige medlemsantallet i det aller største kommunene (60 000+). Det er også store forskjeller medlemstallene til partilag i de aller største og de nest største kommunene, med en differanse på 60%⁵⁹.

⁵⁹ Økning i gjennomsnittlig medlemstall i prosent:

1. 0-2500 innbyggere-2501 - 5000 innbyggere (+22%),
2. 2501-5000 innbyggere - 5001-10 000 innbyggere (35%),

Tendensene knyttet til forholdet mellom innbyggertall og medlemsmøter har både likheter og ulikheter med fordelingene av medlemstall. De lokale partienes frekvens av medlemsmøter er relativt lik for de minste kommunekategoriene, hvor partilag i kommuner med mellom 0 til 20 000 innbygger arrangerer medlemsmøter 5,6 til 6,2 ganger pr. år. Det gjennomsnittlige antallet medlemsmøter øker imidlertid sterkt i de to største kommunestørrelsene (20 000 - 60 000/60 000+), hvor det gjennomsnittlige møteantallet var mellom 7,6 til 7,8 møter pr. år. Den positive relasjonen mellom innbyggertall og medlemsmøter i flernivåanalysene skyldes med andre ord i stor grad ekstra høyt aktivitetsnivå i partilag i de aller største kommune, og i mindre grad variasjoner i de øvrige kommunestørrelsene.

Lignende resultater som for partiaktivitet viser seg for partimedlemstetthet, men motsatt: Det er små skiller i partilag sine nivåer av partimedlemstetthet i kommuner som har mellom 10 001 til 60 000+ innbyggere, som alle har gjennomsnittlig nivå av partimedlemstetthet i radiusen 0,3-0,8, men tydelige variasjoner i de minste kommunestørrelsene (0 - 10 000 innbyggere). I motsetning til de gjennomsnittlige fordelingene av partiaktivitet, og i samsvar med fordelingene av medlemstall i absolute tall, er det imidlertid sterke tendenser av ekstremverdier i partimedlemstetthet sett relativ til kommunestørrelse, hvor det gjennomsnittlige nivået i de aller minste kommunene (0-2500 innbyggere) er cirka dobbelt så høyt som i de nest minste kommunene (2500-5000 innbyggere) og ti ganger høyere enn i de aller største (60 000+). I lys av dette fremstår det altså tydelig at den signifikante negative relasjonen mellom innbyggertall og partimedlemstetthet i flernivåanalysene i stor grad er drevet av ekstra høye nivåer av partimedlemstetthet i de aller minste kommunene.

---

3. 5001-10 000 innbyggere - 10 001-20 000 innbyggere (18%),

4. 10 001-20 000 innbyggere – 20 001 – 60 000 innbyggere (40%)

5. 20 001 – 60 000 innbyggere – 60 000+ innbyggere (61%)

7. Analysekapittel

Denne oppgaven har som målsetning å analysere lokale partiers styrke som medlemsorganisasjoner, og belyse i hvilken grad kommunestørrelse kan forklare variasjon i dette. Dette spørsmålet er imidlertid mer komplisert enn et bivariat spørsmål. Nyanser knyttet til oppgavens hovedspørsmål har blitt undersøkt både i relasjon til partikarakteristikkene *partialder* og *partiorganisering*, i tillegg til kontrollvariabler på parti- og kommunenivå. Siden oppgavens flernivåanalyser bryter med flere sentrale metodiske analyseforutsetninger ble det også vurdert som hensiktsmessig å vie ekstra oppmerksomhet til gjennomgang av deskriptive tendenser.

I analysekapittelet vil resultatene fra oppgavens statistiske analyser gjennomgås og drøftes i henhold til presentert teori og forskning, og oppgavens hypoteser. Progresjonen i analysekapittelet følger en fast struktur. Først drøftes oppgavens forståelse av medlemsorganisasjonsstyrke som todimensjonalt konsept, og hva funnene har vist i relasjon til dette spørsmålet. Videre drøftes oppgavens funn i lys av de stilte hypotesene. Deretter drøftes funnene i lys av presentert teori og litteratur. Avslutningsvis drøftes den antatte gyldigheten av funnene – både i forhold til datamaterialet og de statistiske prosedyrene som er brukt. Kronologien i analysekapittelet følger gangen i resultatkapittelet.

7.1 Medlemsorganisasjonsstyrke – et todimensjonalt mål på de lokale partienes deltakende koblinger?

Oppgavens antakelse – som ble utledet på bakgrunn av Duverger (1951) – om at lokale partiers medlemsorganisasjonsstyrke utgjør et todimensjonalt konsept bestående av både et kvantitativt (medlemstall) og et kvalitativt (medlemsmøter) aspekt, fant blandet støtte i datamaterialet. Resultatene fra korrelasjonsanalysene som fremvist i Tabell 6 i metodekapittelet støttet antakelsen om todimensjonalitet, men bare til dels, i form av signifikante, men svake korrelasjoner. Utforskende statistikk (Tabell 10 i appendiks) viste imidlertid at denne korrelasjonen primært var drevet av samvariasjon mellom medlemstall og aktivitetsnivå i partilag med de høyeste medlemstallene, mens graden av samvariasjon i øvrige partistørrelser var liten. Den lave graden av sammenheng mellom indikatorene ble videre bekreftet av at medlemstall (i absolutte tall) ikke hadde signifikante sammenheng med de lokale partienes frekvens av medlemsmøter i flernivåmodellene (2C og 2D).

Funnene indikerer dermed at antall medlemmer i lokale partier i liten grad er bestemmende for de lokale partienes aktivitetsnivå, med unntak av partiene med de aller største medlemsmassene, som har tydelig høyere aktivitetsnivå. Disse funnene støtter tidligere litteratur som viser til stabilitet i nivået av politisk aktivitet i norske partier, til tross reduksjoner i partienes medlemstall (Allern, Heidar og Karlsen, 2016; Heidar og Jupskås, 2022; Heidar og Saglie, 2003; Heidar og Kosiara-Pedersen, 2020), siden funnene illustrerer at aktivitetsnivået i norske lokale partier i liten grad er betinget av hvor høye medlemstall partiene har. Antakelsen om todimensjonalitet kan, i lys av dette, dermed primært forstås som teoretisk forankret fenomen, hvor de lokale partienes medlemstall og nivå av intern aktivitet representerer to separate deler av de lokale partienes medlemsorganisasjonsstyrke, snarere enn et uniformt konsept hvor indikatorene beveger seg i samsvar med hverandre.

7.2 Kommunestørrelse som forklaring på medlemsorganisasjonsstyrke

Videre i analysen vil forholdet mellom lokale partiers medlemsorganisasjonsstyrke og innbyggertall drøftes. Er det grunnlag for å bekrefte eller avkrefte – med basis i det presenterte datamateriale og forventningene fra H1 og H2 – at det eksisterer en negativ relasjon mellom innbyggertall og lokale partiers aktivitetsnivå, og motsatt, en positiv relasjon knyttet til partimedlemstetthet?

Tekstboks 3 - Hypotese H1 og H2

H1 - Kommunestørrelse har en negativ sammenheng med lokale partiers partimedlemstetthet (M/E).

H2 - Kommunestørrelse har en positiv sammenheng med lokale partiers frekvens av medlemsmøter når dette måles i absolutte tall.

For H1 viste de statistiske analysene en tydelig negativ relasjon mellom innbyggertall og de lokale partienes partimedlemstetthet, i samsvar med oppgavens empiriske forventninger. Forholdet mellom innbyggertall og partimedlemstetthet var statistisk signifikant på det laveste nivået både i de bivariate modellene (1A) og i modellene med ressursvariabler (1B), mens signifikansen ble redusert til nest laveste nivå i modellene hvor både ressursvariablene, partivariablene og partisystemvariabelen var inkludert (2C og 2D). Selv om styrken på den negative bivariate relasjonen ble svekket i modellene hvor kontrollvariablene var inkludert,

viste fremdeles tendensene fra flernivåmodellene at lokale partier i store kommuner har lavere partimedlemstetthet enn lokale partier i mindre kommuner, og at denne sammenhengen fremstår robust også når andre forhold kontrolleres for. Gjennomgang av deskriptiv statistikk viste at denne sammenhengen i stor grad kunne spores til sterke toppeffekter i fordelingene av partimedlemstetthet. Mens de lokale partilagenes nivå av partimedlemstetthet var cirka like i de største kommunekategoriene⁶⁰, var nivået tydelig høyere i de aller minste kommunene, hvor partimedlemstettheten i den aller minste størrelseskategorien (0 – 2500 innbyggere) var ti ganger høyere (3,3) enn i den aller største (60 000+ innbyggere) (0,3). At den forklarte variansen (R2) som stammet fra nivå 2-enhetene (kommunenivået) i analysene⁶¹ var mer enn dobbelt så høy (39%) som den forklarte variansen fra nivå 1-enhetene (15%) forsterker ytterligere inntrykket av at kommunekonteksten har sterk forklaringskraft for å forklare variasjoner i lokale partiers partimedlemstetthet.

Tilsvarende tendenser som i partimedlemstetthet-modellene viste seg i fordelingene av medlemsmøter, men med motsatt relasjon til kommunestørrelse. I tabulasjonene av medlemsmøter sett i forhold til kommunestørrelse var det små forskjeller i gjennomsnittlig møtefrekvens for partilag i de fire minste kommunestørrelsene (0 - 20 000 innbyggere), som hadde gjennomsnittlig aktivitetsnivå på mellom 5,6 - 6,2 møter pr. år. Differansen til partilag i de to største kommunekategoriene (20 000 – 60 000 og 60 000+) var imidlertid stor, hvor det gjennomsnittlige aktivitetsnivået var på mellom syv og åtte møter i året. Denne positive relasjonen var også tydelig i flernivåanalysene, hvor det var en positiv og signifikant sammenheng mellom innbyggertall og partiaktivitet i alle fire modellene. De positive relasjonene mellom innbyggertall og partiaktivitet i flernivåanalysene var imidlertid svakere enn de negative relasjonene knyttet til partimedlemstetthet.

De signifikante resultatene fra flernivåmodellene om partimedlemstetthet kan altså trolig spores til særskilt høye verdier i de aller minste kommunene, mens tilsvarende resultater fra partiaktivitet-modellene i større grad så ut til å være drevet av særskilt høye nivåer av aktivitet i partilag i de aller største kommunene. Sett i sammenheng med disse resultatene fremstår det tydelig at kommunestørrelse har relevans for å forklare lokale partiers medlemsorganisasjonsstyrke, men samtidig, at det også eksisterer tydelige terskler for når

---

⁶⁰ Partimedlemstetthet på 0,3-0,8 i størrelseskategoriene mellom 10 000 innbyggere til 60 000+ innbyggere

⁶¹ Disse tallene baserer seg som tidligere omtalt på R2-verdiene fra Modell 1C.

dette forholdet viser seg.

Den forklarte variansen (R²) i modellene knyttet til partiaktivitet viste, i likhet med tilsvarende verdier i partimedlemstetthet-modellene⁶², at kommunekonteksten forklarte mer enn dobbelt så mye varians (35% i 2C og 40% i 2D) som partinivået (13% i begge).

Med bakgrunn i de presenterte funnene knyttet til forholdet mellom innbyggertall og de lokale partienes nivå av medlemsorganisasjonsstyrke, som begge var i samsvar med oppgavens empiriske forventninger, anses H1 og H2 som bekreftet.

7.3 Kan man spore systematiske variasjoner i partimedlemstetthet, medlemstall og internt aktivitetsnivå relativ til partialder og partiorganisering?

Tekstboks 4 - Hypotese H3 og H4

H3 - Eldre partier har sterkere medlemsorganisasjonsstyrke enn yngre partier.

H4 - Lokale lister har svakere medlemsorganisasjonsstyrke enn tradisjonelle partier.

Videre vil oppgavens hypoteser knyttet til forholdet mellom partimedlemstetthet, medlemstall, internt aktivitetsnivå, og partikategoriseringene *partialder* og *partiorganisering*, besvares. Basert på eksisterende litteratur var det forventet at eldre partier både hadde høyere nivå av partimedlemstetthet, medlemstall og aktivitet enn yngre partier, mens hypotesene knyttet til partiorganisering forventer at lokale lister hadde lavere nivå av alle tre indikatorene relativ til de tradisjonelle partiene.

7.3.1 Partialder

Resultatene fra flernivåanalysene viste at partialder bare til dels kan forklare lokale partiers medlemsorganisasjonsstyrke. Koeffisientene for partialder i flernivåanalysene om partimedlemstetthet hadde den sterkeste koeffisientverdien av alle modellene, foruten koeffisienten for innbyggertall i den bivariate modellen mellom innbyggertall og partimedlemstetthet (1A). Flernivåanalysene knyttet til partiaktivitet viste imidlertid ingen

---

⁶² Basert på resultatene fra Modell 2C og 2D.

signifikant relasjon mellom partialder og partiaktivitet.

Disse relasjonene ble videre undersøkt i tabulasjonene i resultatkapittelet. For partimedlemstetthet viste tabulasjonene at alle de nye partiene hadde nivå av partimedlemstetthet under det samlede gjennomsnittet for alle partiene. Samtidig viste tabulasjonene at Arbeiderpartiet hadde cirka dobbelt så høyt nivå av partimedlemstetthet som det neste parti. Å trekke slutningen at eldre partier systematisk har høyere nivå av partimedlemstetthet sammenlignet med de nye partiene er dermed unyansert – til tross for den positive koeffisientverdien for partialder i flernivåmodellene – siden det ikke bare var de nye partiene, men snarere alle partiene utenom Arbeiderpartiet, Høyre og de lokale listene, som hadde partimedlemstetthet under det samlede gjennomsnittet. Blant de øvrige partiene fremstod ikke variasjonene knyttet til partialder som systematiske.

På lignende vis viste resultatene knyttet til medlemstall (i absolutte tall) blandede resultatet i relasjon til partialder-kategoriseringen, hvor både MDG og SV av de nye partiene hadde medlemstall under gjennomsnittet av alle partiene, mens Fremskrittspartiet hadde gjennomsnittlig medlemstall over snittet. Disse variasjonene fremstod imidlertid heller ikke som systematiske relativ til partialder.

Det var heller ikke tydelige tendenser i retning av at eldre partier hadde systematisk høyere møteaktivitet enn de nye partiene. I flernivåanalysene av partiaktivitet var ikke koeffisienten for partialder signifikant i noen av modellene, og tabulasjonene viste, i samsvar med dette, få spor av systematiske variasjoner – hvor SV og FrP av de nye partiene hadde aktivitetsnivå over det samlede partisnittet, mens Miljøpartiet De Grønne befant seg under.

Funnene knyttet til partialder er følgelig sprikende og det er lite som tyder på en uniform tendens til høyere medlemsorganisasjonsstyrke i gamle partier i forhold til i nye partier; både siden det ikke eksisterer en signifikant relasjon mellom partialder og partiaktivitet, og fordi den signifikante relasjonen relatert til partimedlemstetthet i stor grad er drevet av spesielt sterke verdier i Arbeiderpartiet snarere enn en bred tendens blant alle de gamle partiene. I lys av dette, hvor datamaterialet bare delvis støtter antakelsen om høyere partimedlemstetthet i gamle partier, og overhodet ikke støtter forventningene knyttet til partiaktivitet, anses ikke H3 som bekreftet.

7.3.2 Partiorganisering

Til sist viste også de statistiske analysene at betydningen av partiorganisering for medlemsorganisasjonsstyrke var blandet. Flernivåanalysen av partiaktivitet viste en signifikant sammenheng mellom lokale lister og høyere aktivitetsnivå. Dette forholdet ble videre bekreftet i tabulasjonene av fordelinger av medlemsaktivitet sortert etter parti, hvor det bare var Arbeiderpartiet og Høyre som hadde større kombinerte andeler av egne partilag i de to kategoriene for høyest aktivitetsnivå. Funnene knyttet til partimedlemstetthet viste i sin tur ingen signifikant relasjon knyttet til partiorganisering. Tabulasjonene viste imidlertid at de lokale listene hadde gjennomsnittlig nivå av partimedlemstetthet over det samlede gjennomsnittet av alle partiene. Den deskriptive statistikken knyttet til partienes medlemstall i absolutte tall viste videre at de lokale listene hadde det nest laveste gjennomsnittlige medlemstallet av alle partiene. Dette indikerer at de høye nivåene av partimedlemstetthet som viste seg i de lokale listene trolig ikke skyldes at de har spesielt høye medlemstall, men snarere at de ofte befinner seg i kommuner med lave innbyggertall.

I motsetning til oppgavens empiriske forventinger om generelt lavt nivå av medlemsorganisasjonsstyrke viser altså analysene at de lokale listene har medlemsorganisasjonsstyrke på høyde med de tradisjonelle partiene; i form av både partimedlemstetthet og aktivitetsfrekvens over det samlede partisnittet, og hvor sistnevnte forhold også var statistisk signifikant i flernivåmodellene. De lokale listenes medlemstall var imidlertid svært lave i gjennomsnitt sammenlignet med de øvrige partiene. Dette illustrerer at spørsmålet om lokale partiers medlemsorganisasjonsstyrke, som tidligere drøftet, ikke er et uniformt uttrykk hvor indikatorene betinger hverandre, men snarere, at partilag kan ha høye verdier på en demokratisk indikator og samtidig ha lave nivåer på en annen.

Siden oppgavens forventinger knyttet til partiorganisering var at de lokale listene hadde lavere nivå av medlemsorganisasjonsstyrke enn de tradisjonelle partiene, anses ikke H4 som oppfylt.

Neste del av oppgaven har som målsetning å sette de presenterte funnene inn i en større teoretisk og samfunnsmessig kontekst.

7.4 Medlemsorganisasjonsstyrke i det norske lokaldemokratiet – et deltakerdemokratisk sunnhetstegn?

Resultatene fra oppgavens analyser kan tolkes som gode nyheter for det norske lokaldemokratiet, sett i et deltakerdemokratisk perspektiv. I tråd med tidligere teori og forskning, som fremhever likheten den norske partiorganiserings har med Duvergiers massepartimodell (Bolin med flere, 2017), viser datamaterialet at norske lokale partier generelt har høy frekvens av intern aktivitet, og at det er relativt beskjedne variasjoner mellom partier og partiorganiseringer. Størrelsen på kommunen man er bosatt i har med andre ord ikke en veldig tydelig sterk sammenheng med tilbudet av partimøter som viser seg der, med unntak av de aller største kommunene, hvor nivået av partiaktivitet skiller seg tydelig ut i positiv forstand. På bakgrunn av dette kan man uansett si at det deltakerdemokratiske partidemokratiet har relativt gode kår i Norge.

Det er derimot større variasjoner mellom partier i relasjon til gjennomsnittlig nivå av partimedlemstetthet og partimedlemskap. Disse variasjonene skiller seg imidlertid heller ikke i særlig grad ut i forhold til partialder og partiorganisering.

De samlede funnene knyttet til fordelingene av de lokale partienes medlemsorganisasjonsstyrke illustrerer dermed at partilagene i det norske lokaldemokratiet ofte har høye nivåer av medlemsorganisasjonsstyrke. Tendensen er i stor grad gjeldende både mellom partier og partiorganiseringer. Selv om det eksisterer unntak til dette – slik som de lave medlemstallene som viste seg i de lokale listene – viste datamaterialet at lave verdier på ett demokratimål ikke nødvendigvis medfører lave resultater på et annet.

I tråd med oppgavens konseptualisering av uttrykket kan altså vurdere de deltakende koblingene som utgår fra de lokale partiene i det norske lokaldemokratiet som velfungerende. Disse konklusjonene støtter dermed de tidligere omtalte funnene til Saglie med flere (2022).

I tråd med tidligere forskning, som har vist en negativ sammenheng mellom kommunestørrelse og demokratiske kvaliteter, viste oppgavens analyser videre at kommunestørrelse hadde en negativ sammenheng med lokale partiers partimedlemstetthet. Funnene samsvarer dermed blant annet med Mjelde og Saglie (2017) sin tidligere omtalte individnivåstudie av forholdet mellom medlemstall og innbyggertall, og de teoretiske

antakelsene fra Dahl og Tuftes teori om størrelse og demokrati, siden begge disse fremhever det negative forholdet mellom kommunestørrelse og demokratiske kvaliteter. I den grad man anser høy tetthet av medlemmer som en verdi i det norske demokratiet, noe som er nærliggende i lys av det presenterte deltakerdemokratiske perspektivet, taler disse funnene til dels mot gunstigheten av kommunesammenslåinger. Dette i lys av at det er liten variasjon i nivået av partimedlemstetthet i kommuner i radiusen 0 - 20 000 innbyggere, men tydelig lavere nivåer i de påfølgende kommunestørrelsene. Dette indikerer at det kan medføre en deltakerdemokratiske kostnad å opprette nye storkommuner, men at det har mindre betydning for nivået av partimedlemstetthet å opprette nye kommuner av middels størrelse.

At kommunestørrelse hadde en positiv sammenheng med de lokale partienes aktivitetsnivå i flernivåanalyse, var lite overraskende sett i sammenheng med oppgavens empiriske forventninger. Mer overraskende var imidlertid funnene knyttet til den manglende sammenhengen lokale partiers medlemstall hadde de lokale partienes aktivitetsfrekvens. Dette indikerer dermed at oppgavens ressursbaserte perspektiv på møteaktivitet – hvor det ble antatt at medlemmer er den viktigste ressursen som muliggjør partiaktivitet – har begrenset gyldighet i denne oppgavens analyser. Som tidligere omtalt er det imidlertid mulig at de ekstra høye nivåene av partiaktivitet i de aller største kommunene skyldes større tilgang på økonomiske ressurser for partiene, snarere enn medlemsressurser, som antatt i det ressursbaserte perspektivet. Dette forholdet var det imidlertid ikke mulig å undersøke i oppgavens analyser som følge av manglende data.

Det bør også legges ved et forbehold knyttet til funnene om partiaktivitet. I henhold til konseptet selvseleksjon kan det tenkes at oppgavens utvalg kan ha skjevheter knyttet til antallet aktive partilag som foreligger i utvalget. Siden frafallsprosenten trolig var høyere for inaktive partilag enn for aktive partilag, siden disse er vanskeligere å få tak i, er det mulig at det reelle aktivitetsnivået blant norske partilag er lavere hvis hele populasjonen av norske lokale partier inngikk i datagrunnlaget. Ideen om selvseleksjon kan også bidra til å forklare det høye aktivitetsnivået som viste seg i de lokale listene. Siden det er sannsynlig at det primært er de lokale listene med sterkest grad av institusjonalisering, og med dette, aktivitet, som svarte på spørreundersøkelsen, er det dermed mulig at det reelle aktivitetsnivået for hele populasjonen av lokale lister i realiteten var lavere enn hva resultatene fra analysene viste. Dette er det imidlertid ikke mulig å validere med utgangspunkt i datamaterialet.

Også, denne oppgaven har bare studert de lokale partienes frekvens av medlemsmøter, og ikke faktisk innbyggerdeltakelse eller kvaliteten av møteplattformene som partilagene tilbyr egne medlemmer. På samme måte som Heidar (1994) kritiserte bruken av medlemstall som et uniformt mål på partiers organisatoriske styrke, som følge av partimedlemskapets mangetydige natur, kan man, i lys av usikkerheten rundt medlemsmøteverdiene, bruke dette poenget om partienes aktiviteter – at også partiers aktivitetsnivå også har en mangetydig natur. Denne mangelen på kvalitativ dybdeforståelse svekker imidlertid validiteten av oppgavens konklusjoner, siden definisjonen av hva et partimøte er og innebærer at demokratiske kvaliteter kan variere mellom partier.

7.5 Begrensinger med studien og mulige områder for videre forskning

Som kjent fra metodeseksjonen kan – og bør – det stilles store forbehold til oppgavens flernivåanalyser, siden flere grunnleggende forutsetninger for analysene er brutt. Forholdet mellom avhengige og uavhengige variabler er i alle flernivåmodellene kurvelineært, og fordelingene av residualene er ikke-normalfordelte. Dette medfører at det er knyttet usikkerhet til gyldigheten av signifikansen som viste seg i flernivåmodellene (Christophersen, 2018, s. 74). I tillegg til dette er alle modellen knyttet til forholdet mellom innbyggertall og partimedlemstetthet heteroskedastisk. Dette øker risikoen for villedende signifikante resultater som følge av store standardfeil, og kan i tillegg medføre at koeffisientverdiene estimeres feil (Ibid.). I lys av dette kan funnene fra oppgavens flernivåanalyser primært anses som grove indikatorer på samvariasjon, snarere en uttrykk for kausalitet. I fremtidig forskning bør det være en målsetning å utforske forholdet mellom kommunestørrelse og demokratiske kvaliteter i lokale partier med mer velegnet datamateriale og bedre tilpassede statistiske metoder. Å studere lignende tematikk som denne oppgaven har gjort med bruk av longitudinelle data heller enn tverrsnittsdata kan videre gi en mer robust forståelse av hvilken sammenheng innbyggertall har med lokale partiers styrke som medlemsorganisasjoner, og hvorvidt denne sammenhengen er stabil over tid.

8. Konklusjon

Denne oppgaven har hatt som målsetning å undersøke variasjoner i lokale partiers styrke som medlemsorganisasjoner, og i tillegg til dette, kartlegge hvorvidt det eksisterer variasjoner i dette forholdet relatert til innbyggertallet i kommunene som de lokale partiene befinner seg i. I lys av mangelen på studier av lokale partier; det beskjedne omfanget av forskning på partimedlemskap fra partinivået heller enn individnivået, og med utgangspunkt i at partiaktivitet i denne oppgaven har blitt studert gjennom et parti-tilbuds-perspektiv snarere enn et innbygger-eterspørsel-perspektiv, fungerer oppgaven som et supplement i studiet av partier og demokratiske kvaliteter på det lokale kommunenivået. Det er imidlertid knyttet stor usikkerhet til validiteten av funnene, siden flere betydningsfulle statistiske forutsetninger var brutt.

Funnene fra de utførte statistiske analysene ga støtte til de empiriske forventningene om en positiv relasjon mellom innbyggertall og partiers aktivitetsmønstre, og motsatt, en negativ relasjon mellom innbyggertall og partimedlemstetthet. Disse funnene hadde imidlertid nyanser, siden de deskriptive fordelingene viste at mer folkerike kommuner hadde tydelig lavere tetthet av partimedlemmer og tydelig høyere nivåer av partiaktivitet. Utforskende statistikk viste at de signifikante resultatene fra flernivåanalysene i stor grad skyldes ekstra sterke utslag av partiaktivitet i de aller største kommunene, og svært høye nivåer av partimedlemstetthet i de aller minste kommunene. Knyttet til partikonseptualiseringene partialder og partiorganisering fant oppgaven blandede resultater, hvor partialder hadde en tydelig signifikant relasjon med partimedlemstetthet, og partiorganisering hadde en positiv relasjon med partiaktivitet. Disse utslagene for partialder viste seg imidlertid å i stor grad stamme fra Arbeiderpartiet-partilag, som fungerte som en tydelig uteligger i fordelingene av partimedlemstetthet. Foruten dette var de øvrige variasjonene knyttet til partiorganisering beskjedne.

Kontrært til hva resultatene fra flernivåanalysene viste har denne oppgaven altså funnet at det er relativt små variasjoner i lokale partiers nivå av medlemsorganisasjonsstyrke i norske kommuner.

9. Litteratur

Aars, & Christensen, D. A. (2013). The impact of local associational life on citizens' attitudes towards local government. *Policy and Politics*, 41(3), 371–387.

Aars, J. og Ringkjøb, H.-E. (2005). Party Politicization Reversed? Non-partisan Alternatives in Norwegian Local Politics. *Scandinavian Political Studies*, 28(2), 161–181.

Aars, og Strømsnes, K. (2007). Contacting as a channel of Political Involvement: Collectively Motivated, Individually Enacted. *West European Politics*, 30(1), 93–120.

Adcock, og Collier, D. (2001). Measurement Validity: A Shared Standard for Qualitative and Quantitative Research. *The American Political Science Review*, 95(3), 529–546.

Allen. (1997). *Understanding regression analysis* (1st ed. 1997.). Plenum Press.

Farrell, Kolodny, R., & Medvic, S. (2001). Parties and Campaign Professionals in a Digital Age. *Harvard International Journal of Press/politics*, 6(4), 11–30.

Allern, E.H., Heidar, K. og Karlsen, R. (2016). *After the mass party. Continuity and change in political parties and representation in Norway*. Lanham: Lexington Books.

Allern, E., Hansen, V. W., Rødland, L., Røed, M., Klüver, H., Le Gall, C., Marshall, D., Otjes, S., Poguntke, T., Rasmussen, A., Saurugger, S., og Witko, C. (2022). Introducing the party-interest group relationships in contemporary democracies datasets. *Party Politics*, 135406882210755.

Allern, og Saglie, J. (2012). Inside the Black Box: Parties as Multi-level Organisations in a Unitary State. *West European Politics*, 35(5), 947–970.

Allern, Saglie, J., & Østerud, Øyvind. (2019). *Makt og opposisjon : de politiske partiene som demokratisk paradoks*. Universitetsforlaget

Alin, A. (2010). Multicollinearity. *Wiley Interdisciplinary Reviews. Computational Statistics*, 2(3), 370–374.

Bakke, E. (2019). Etter kommunereformen: Partiorganisering og nominasjon i «Nye Asker». I E.H. Allern, J. Saglie og Ø. Østerud (red.), *Makt og opposisjon. De politiske partiene som demokratisk paradoks*. Oslo: Universitetsforlaget.

Baldersheim, Harald; Rose, Lawrence E og Sandberg, Siv (2017). Local and Regional Government in the Nordic Countries: Co-operative Decentralization. In Knutsen, Oddbjørn P. (Eds.), *The Nordic Models in Political Science : Challenged, but Still Viable?*.

Beyers, Eising, R., & Maloney, W. (2008). Researching Interest Group Politics in Europe and Elsewhere: Much We Study, Little We Know? *West European Politics*, 31(6), 1103–1128.

Bjørklund, Tor & Bergh, Johannes (2019). Når kjempene faller: om svekkelsen av sosialdemokratiske partier. I Allern, Elin Haugsgjerd; Saglie, Jo & Østerud, Øyvind (Red.), *Makt og opposisjon : De politiske partiene som demokratisk paradoks*. Universitetsforlaget s. 86–100.

Bolin, N., Aylott, N., von dem Berge, B. og Poguntke, T. (2017). Patterns of Intra-Party Democracy across the World. I S.E. Scarrow, P. Webb og T. Poguntke (red.), *Organizing Political Parties: Representation, Participation, and Power*. Oxford: Oxford University Press.

Bickel. (2007). *Multilevel analysis for applied research : it's just regression!* (pp. XXVII, 355). Guilford Press.

Calossi, Pizzimenti, E., og Bardi, L. (2017). Which Face Comes First? The Ascendancy of the Party in Public Office. In *Organizing Political Parties*. Oxford University Press.

Christensen, D.A., B. Folkestad og J. Aars (2017) Lokale lister ved kommunevalgene 2011-2015: Variasjoner mellom og innenfor kommunene». In Saglie, J og D.A Christensen, (Red.) *Lokalvalget 2015: Et valg i kommunereformens tegn?* Oslo: Abstrakt Forlag.

Christoffersen, K.A. (2018). *Introduksjon til statistisk analyse : regresjonsbaserte metoder og anvendelse : med oppgaver og oppgaveløsninger* (2. utg., p. 254). Gyldendal.

Dahl, og Tufte, E. R. (1973). *Size and democracy*. Stanford University Press.

Dalton, og Wattenberg, M. P. (2002). *Partisan Change and the Democratic Process*. In *Parties Without Partisans*. Oxford University Press.

Denters, Goldsmith, M. J. ., Ladner, A., Mouritzen, P. E., Rose, L. E., og Geurts, P. (2014). *Size and local democracy* (pp. IX, 462). Edward Elgar.

Demker, M, Heidar, K, Kosiara-Pedersen, K. Nordic Party Members. Linkage in Troubled Times. London: Rowman & Littlefield Publishers/ECPR Press.

Delwit, P (2011) Still in decline? Party Membership in Europe. In: Van Haute, E (ed) *Party membership in Europe: Exploration into the anthills of party politics*. Bruxelles: Université de Bruxelles, s. 25-42.

Duverger M. (1959 [1954]). *Political parties: their organization and activity in the modern state*. London: Methuen.

Duverger. M. (1981). *Les partis politiques* (10. éd., augm. d'une préface originale., Vol. 114, p. 565). Armand Colin.

Folkestad, & Mjelde. (2016). *Variierer aktivt organisasjonsmedlemskap etter kommunale kjennetegn?* Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

Geys. (2006). Explaining voter turnout: A review of aggregate-level research. *Electoral Studies*, 25(4), 637–663.

Geser, H. (1999), 'The Local Party as an Object of Interdisciplinary Comparative Study: Some Steps Toward Theoretical Integration' in Saiz M. and Geser H. (eds.), *Local Parties in Political and Organisational Perspective*, Oxford: Westview Press, pp. 3–43

Gidlund, G. og Möller, T. (1999). *Demokratins trotjänare* (SOU 1999: 130). Stockholm: Statens Offentliga Utredningar.

Heidar, K. (1994). The polymorphic nature of party membership, *European Journal of Political Research* 25(1): 61–86.

Heidar, K. (2006). Party Membership and Participation. In *Handbook of Party Politics* (pp. 301–315). SAGE Publications Ltd.

Heidar, K og Kosiara-Pedersen, K.(2019). The degree, type and quality of participation: Dimensions in participation. I Demker, M; Heidar, K, Kosiara-Pedersen, Karina (Ed.), *Nordic Party Members Linkages in Troubled Times*. Rowman & Littlefield International.

Heidar, K. og Saglie, J. (2002). *Hva skjer med partiene?* Oslo: Gyldendal Akademisk.

Heidar, K. og Jupskås, A.R. (2022). Deliberative democracy in contemporary political parties: Longitudinal evidence from Norway. *Party Politics*, OnlineFirst.

Hellevik, O. (2009). *Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap* (7. utg., p. 487). Universitetsforl.

Hox. (2010). *Multilevel analysis : techniques and applications* (2nd ed., pp. X, 382). Routledge.

Inglehart, R. (1997). Modernization and Postmodernization. In *Modernization and postmodernization: cultural, economic, and political change in 43 societies* (pp. x–x). Princeton University Press.

Inglehart, og Abramson, P. R. (1994). Economic Security and Value Change. *The American Political Science Review*, 88(2), 336–354.

Jöreskog, Olsson, U. H., & Y. Wallentin, F. (2016). *Multivariate analysis with LISREL* (1st ed. 2016., p. 1 online resource (XV, 557 p. 155 illu, 89 illu in color.)). Springer International Publishing : Imprint: Springer.

Katz, R.S. (1990). Party as linkage: A vestigial function? *European Journal of Political Research* 18(1): 143–161.

Katz, R.S. og Mair, P. (1995). Changing models of party organization and party democracy: The emergence of the cartel party, *Party Politics* 1(1): 5–28.

- Katz R, og Mair, P. (2002). The Ascendancy of the Party in Public Office: Party Organizational Change in Twentieth-Century Democracies. In *POLITICAL PARTIES* (pp. 113–135). Oxford University Press.
- Kirchheimer, O. (1966). The transformation of the Western European party systems. in J. LaPalombara & M. Weiner (eds.), *Political parties and political development*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Kosiara-Pedersen. K. (2010). Danish Party Membership. Center for Voting and Parties, Universitetet i København.
- Kolln, A.K. (2015). The effects of membership decline on party organisations in Europe. *European Journal of Political Research*, 54(4), 707–725.
- Kolln, A.K (2016). Party membership in Europe: Testing party-level explanations of decline. *Party Politics*, 22(4), 465–477.
- Kubitschek, og Hallinan, M. T. (1999). Collinearity, Bias, and Effect Size: Modeling “the” Effect of Track on Achievement. *Social Science Research*, 28(4), 380–402.
- Kvelland. (2015). Når aksjonskanalen møter valgkanalen. Politisk deltakelse i lokalvalg. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 56(2), 159–179.
- Knutsen, O. (2017). *The Nordic models in political science : challenged, but still viable?* (p. 296). Fagbokforl.
- Larsen, C.A. (2002). Municipal Size and Democracy: A Critical Analysis of the Argument of Proximity Based on the Case of Denmark. *Scandinavian Political Studies*, 25(4), 317–332.
- Lewis-Beck. (2008). *The American voter revisited*. University of Michigan Press
- Midtbø, T. (2010). *Regresjonsanalyse for samfunnsvitere : med eksempler i SPSS* (p. 131). Universitetsforl
- Morales, L. (2009). *Joining political organisations : institutions, mobilisation and participation in western democracies* (p. 253). ECPR Press

- Maeda, K. (2012). An Irrational Party of Rational Members. *Comparative Political Studies*, 45(3), 341–365.
- Mjelde, H.L. og Saglie, J. (2017). Deltakelse i partiene: medlemmer, mulige medlemmer og ikke-medlemmer. I J. Saglie og D.A. Christensen (red.), *Lokalvalget 2015 – et valg i kommunereformens tegn?* Oslo: Abstrakt.
- Narud, og Valen, H. (2007). *Demokrati og ansvar : politisk representasjon i et flerpartisystem* (p. 384). Damm.
- Persson, M. (2014). Social network position mediates the effect of education on active political party membership. *Party Politics*, 20(5), 724–739.
- Pettersen, og Rose, L. E. (1996). Participation in Local Politics in Norway: Some Do, Some Don't; Some Will, Some Won't. *Political Behavior*, 18(1), 51–97.
- Poguntke, Thomas ; Webb, Paul D ; Scarrow, Susan E. (2017). Conclusion. In *Organizing Political Parties*. Oxford University Press.
- Poguntke. (1996). Anti-party sentiment - Conceptual thoughts and empirical evidence: Explorations into a minefield. *European Journal of Political Research*, 29(3), 319–344.
- Poguntke, Scarrow, S. E., Webb, P. D., Allern, E. H., Aylott, N., van Biezen, I., Calossi, E., Lobo, M. C., Cross, W. P., Deschouwer, K., Enyedi, Z., Fabre, E., Farrell, D. M., Gauja, A., Pizzimenti, E., Kopecký, P., Koole, R., Müller, W. C., Kosiara-Pedersen, K., Verge, T. (2016). Party rules, party resources and the politics of parliamentary democracies. *Party Politics*, 22(6), 661–678.
- Pelizzo, Riccardo, "The Changing Political Economy of Party Membership" (2004). *Research Collection School of Social Sciences*.
- Pripp, Hugo (2018). Validitet. Tidsskriftet Den norske legeforening. Hentet fra: <https://tidsskriftet.no/2018/09/medisin-og-tall/validitet> 10.oktober 2022.

- Røiseland, & Vabo, S. I. (2019). Size and democracy revisited a critical discussion of the claimed trade-off between problem-solving capacity and citizen participation. *Lex Localis- Journal of Local Self-Government*, 17(2), 285–298.
- Ringkjøb, H.-E. (2004). *Partia i lokalpolitikken* (Doktoravhandling) (Rapport nr. 89 2004). Bergen: Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap, Universitetet i Bergen.
- Ringkjøb, H.-E. (2006). Partia som forskingsobjekt. Om lokalpartia sin plass i partiforskninga. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 47(3), 413–425.
- Ringdal, K. og Wiborg, Ø. (2022). *Lær deg Stata : innføring i statistisk dataanalyse* (2. utgave.). Fagbokforlaget.
- Rose, L. (2002). Municipal Size and Local Nonelectoral Participation: Findings from Denmark, the Netherlands, and Norway. *Environment and Planning. C, Government & Policy*, 20(6), 829–851.
- Saglie, og Christensen, D. A. (2017). *Lokalvalget 2015 : et valg i kommunereformens tegn?* (p. 334). Abstrakt forl.
- Saglie, J. (2020). Do party organizations integrate multi-level states? The case of the Norwegian Local Government Reform. *Regional & Federal Studies*, 30(4), 579–597.
- Saglie, J. (2018). Hvor godt fungerer partiorganisasjonene – slik medlemmene ser det? *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 59(3), 239–260.
- Saglie, J, Hansen, V.W, Mjelde, H., og Seggaard, S.B. (2022). *Lokale partilag og lister. Organisasjon, aktiviteter og økonomi*. Institutt for samfunnsforskning.
- Scarow, S.E. (1996). *Parties and their members*. Oxford: Oxford University Press.
- Scarow. (2014). What Do Party Members Contribute? In *Beyond Party Members*. Oxford University Press.
- Scarow. (2002). Parties Without Members? In *Parties Without Partisans*. Oxford University Press.

Scarrow, Webb, P., og Poguntke, T. (2017). *Organizing political parties : representation, participation, and power* (First edition.). Oxford University Press.

Scarrow, og Gezgor, B. (2010). Declining memberships, changing members? European political party members in a new era. *Party Politics*, 16(6), 823–843.

Sundberg, J. (1987). Exploring the basis of declining party membership in Denmark: A Scandinavian comparison, *Scandinavian Political Studies* 10(1): 17–38.

Stegmueller. (2013). How Many Countries for Multilevel Modeling? A Comparison of Frequentist and Bayesian Approaches. *American Journal of Political Science*, 57(3), 748–761.

Strand, M. (2011). Bygdelista – «kjerringa mot strømmen» i norsk lokalpolitikk. I J.P. Madsbu og M. Pedersen (red.), *I verdens rikeste land. Samfunnsvitenskapelige innganger til norsk samtid*. Hamar: Oplandske Bokforlag.

Strömbäck, og Van Aelst, P. (2013). Why political parties adapt to the media. *The International Communication Gazette*, 75(4), 341–358.

Statistisk Sentralbyrå. *Inntekt i norske husholdninger*. Hentet fra <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/statistikk/inntekts-og-formuesstatistikk-for-husholdninger> 13. september 2022.

Statistisk Sentralbyrå. *Kommunereformen og regionale endringer 2020*. Hentet fra <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/regionale-endringer-2020> 19. august 2022.

Tan A.C (1998) The Impacts of Party Membership Size: A Cross-National Analysis. *Journal of Politics* 60(1): 188.

Valen, H og Katz, D. (1964). *Political Parties in Norway. A Community Study*. Oslo: Universitetsforlaget.

Valen, og Aardal, B. (1983). *Et valg i perspektiv : en studie av stortingsvalget 1981* (Vol. 54, p. 285). Statistisk sentralbyrå

- Zeedan, R. (2017). Bigger but not always better: Size and democracy in Israeli amalgamated local governments. *Journal of Urban Affairs*, 39(5), 711–728.
- van Houwelingen. (2017). Political participation and municipal population size: A meta-study. *Local Government Studies*, 43(3), 408–428.
- van Biezen, Mair, P., og Poguntke, T. (2012). Going, going, . . . gone? The decline of party membership in contemporary Europe. *European Journal of Political Research*, 51(1), 24–56.
- van Biezen, & Kopecký, P. (2007). The State and the Parties. *Party Politics*, 13(2), 235–254.
- van Biezen, og Poguntke, T. (2014). The decline of membership-based politics. *Party Politics*, 20(2), 205–216.
- van Haute, E., og Paulis, E. (2017). *MAPP dataset*. Hentet fra: from <https://zenodo.org/record/61234#.XITIAVQzbIU>.
- Verba, og Nie, N. H. (1972). *Participation in America : political democracy and social equality* (pp. xxiii, 428). Harper & Row.
- Wauters, B., Otjes, S., og van Haute, E. (2020). Introduction: Parties at the Grassroots: Local Party Branches in the Low Countries. *Politics of the Low Countries*, 2(2), 109–124.
- Webb, P. og Keith, D. (2017). Assessing the Strength of Party Organizational Resources. A Survey of the Evidence from the Political Party Database. I S.E. Scarrow, P. Webb og T. Poguntke (red.), *Organizing Political Parties: Representation, Participation, and Power*. Oxford: Oxford University Press.
- Weldon S (2006) Downsize My Polity? The Impact of Size on Party Membership and Member Activism. *Party Politics* 12(4): 467–481.
- Whiteley. (2011). Is the party over? The decline of party activism and membership across the democratic world. *Party Politics*, 17(1), 21–44.

Winsvold, M. S., Rose, L. og Klausen, J.E.(2017). Politisk deltakelse mellom valg. I Saglie, Jo og Christensen, Dag Arne (Red.), *Lokalvalget 2015 - et valg i kommunereformens tegn?*. Abstrakt forlag.

Wooldridge. (2020). *Introductory econometrics : a modern approach* (Seventh edition.). Cengage Learning.

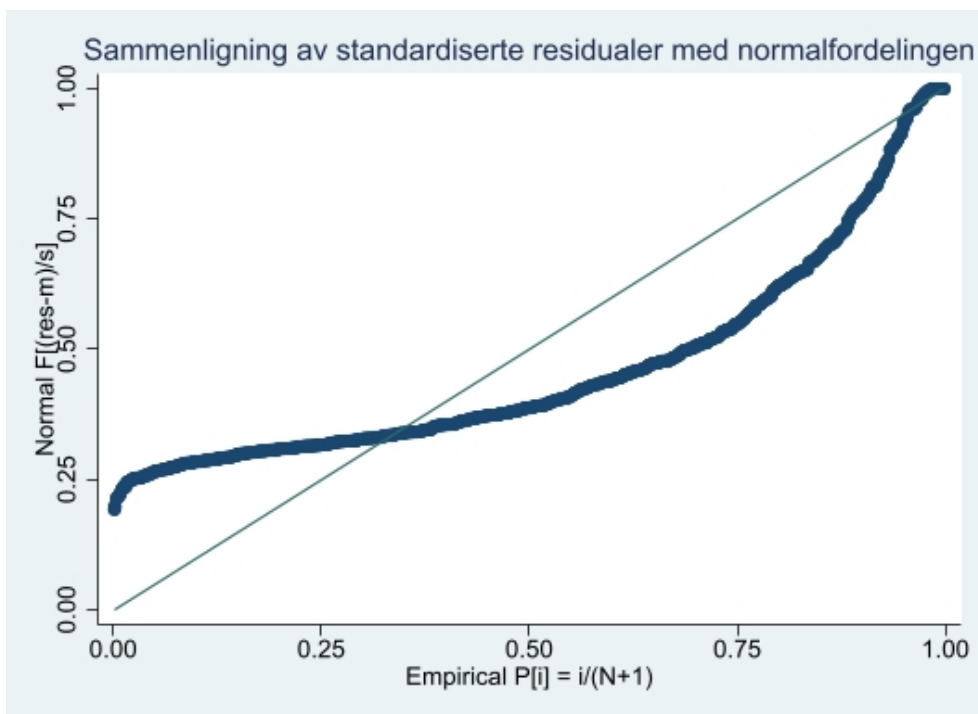
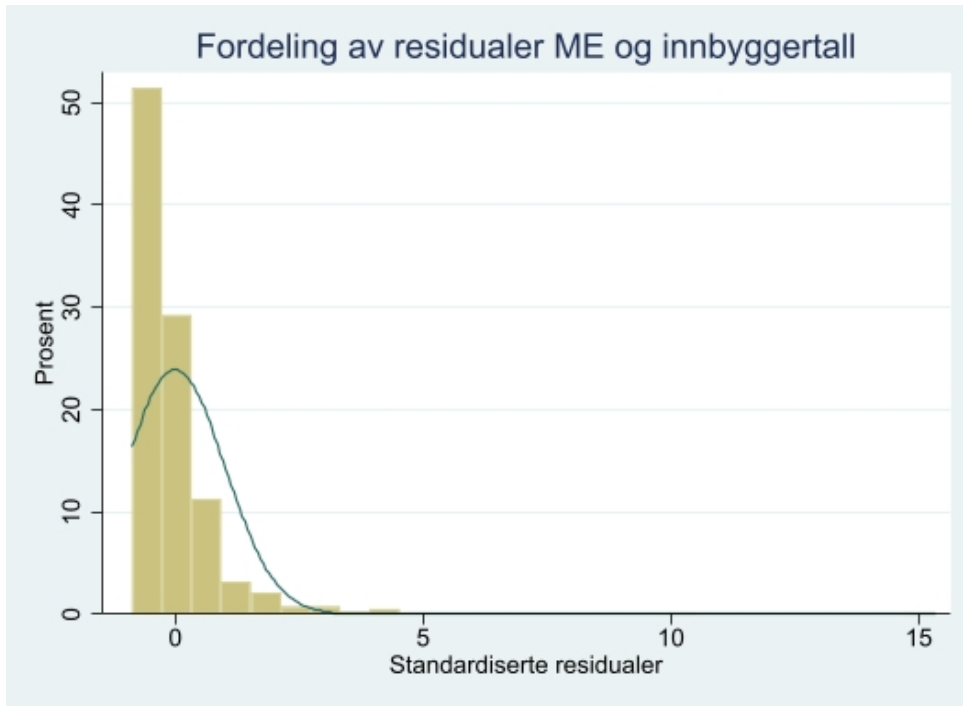
Wolkenstein. (2016). A Deliberative Model of Intra-Party Democracy. *The Journal of Political Philosophy*, 24(3), 297–320.

Alle kildene som er brukt i denne oppgaven er oppgitt

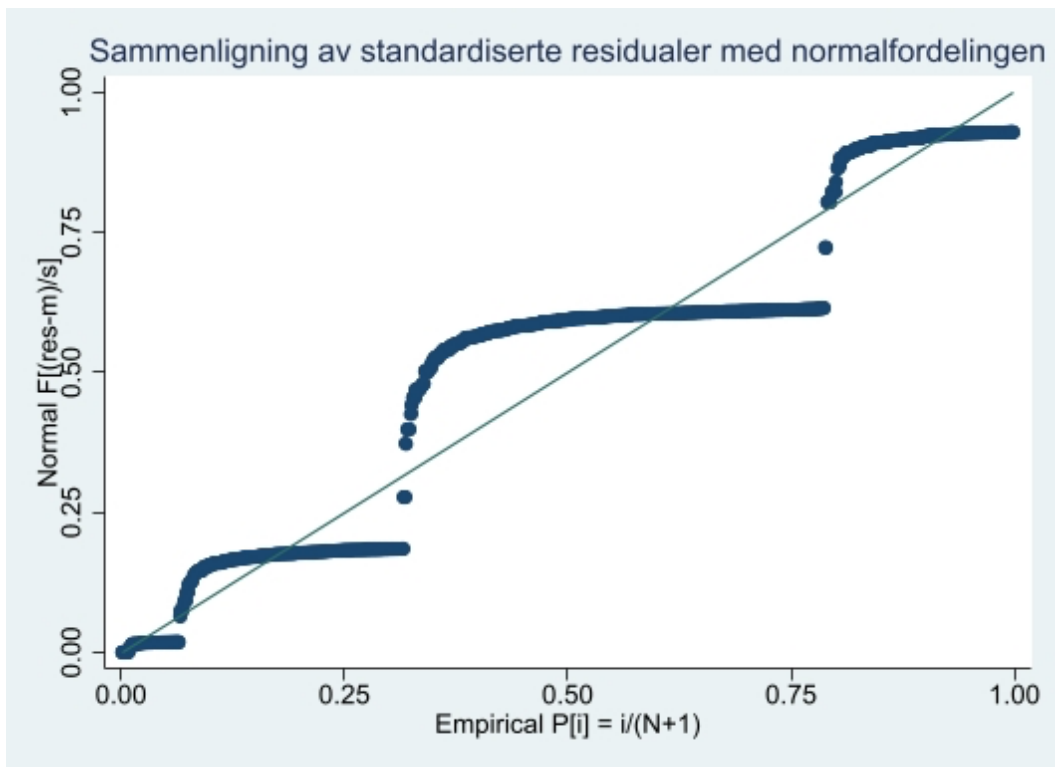
10. Appendiks⁶³

10.1 Residualfordeling av partimedlemstetthet og innbyggertall med alle observasjoner inkludert (inkludert Oslo-partilagene, Leka Venstre og Samefolkets parti)

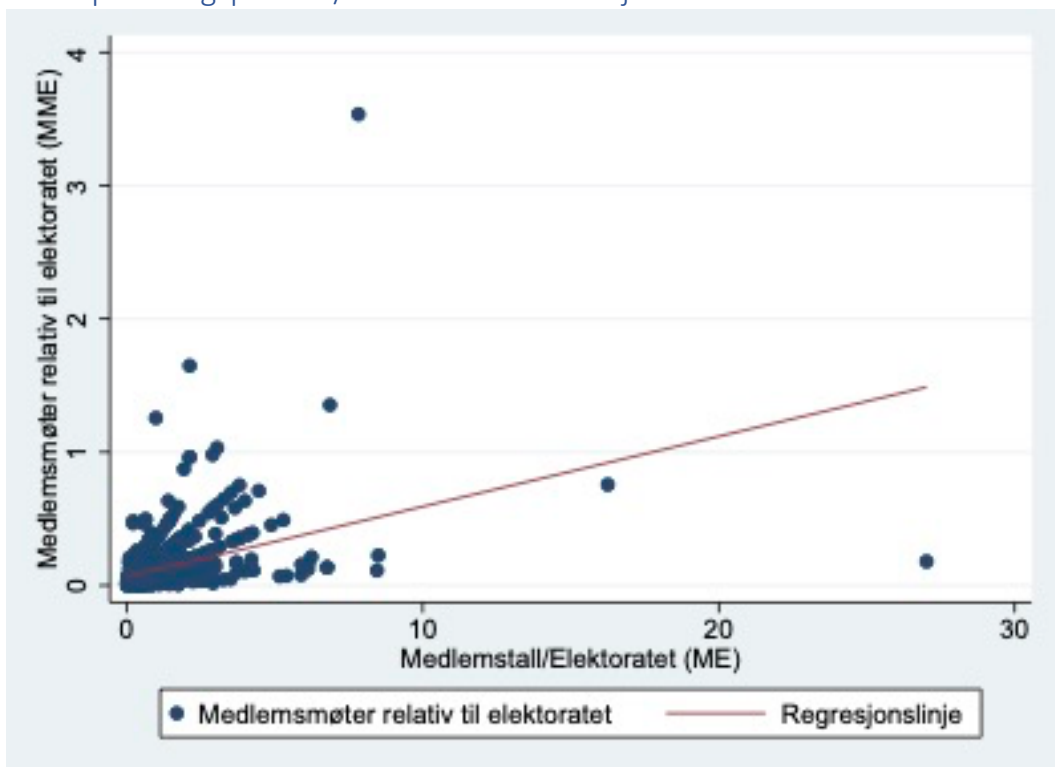

⁶³ Do-filen fra det statistiske arbeidet kan oppgis på forespørsel.

10.2 Residualfordeling av medlemsmøter og innbyggertall med alle observasjoner inkludert (inkludert Oslo-partilagene)

10.3 Spredningsplott M/E med alle observasjoner

10.4 Flernivåanalyser for partimøtetetthet og medlemsmøter opp mot innbyggertall og kontrollvariabler med alle observasjoner (inkludert Oslo og Leka Venstre/Samefolkets parti)

Medlemsmøter				
	(A)	(B)	(C)	(D)
Innbyggertall	.145(.036)***	.107 (.041)***	.11 (.04)***	.061 (.05)
Inntekt		-.039 (.05)	-.059 (.056)	-.061 (.053)
Utdanning		.129 (.05)***	.108 (.058)*	.093 (.054)*
Gamle partier			.027 (.037)	
Lokale lister				.1 (.038)
Økonomi			.025 (.036)	.013 (.036)
Fragmentering			.118 (.047)**	.107 (.044)**
Medlemstall			.027 (.394)	.066 (.047)
Posisjon			-.049 (.036)	-.037 (.035)
Konstant	-.005 (.036)	-.008 (.036)	.018 (.038)	.023 (.036)

Standardfeil i parentes

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Partimøtetetthet			
	(1)	(2)	(3)
Innbyggertall	-.31 (.046)***	-.124 (.046)***	-.108 (.038)***
Gj. snitt inntekt		-.208 (.057)***	-.151 (.052)***
Høyere utdanning		-.209 (.055)***	-.089 (.052)*
Gamle partier			.352 (.03)***
Økonomi			-.024 (.03)
Fragmentering			-.202 (.044)***
Opposisjon/posisjon			.08 (.03)***
Konstant	.092 (.043)**	.07 (.039)*	.046 (.035)

Standardfeil i parentes

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

10.4 Nullmodellen: 1. M/E, 2. Medlemsmøter

1) M/E. Nullmodell

M/E	Koeffisient	Std. Feil	t-verdi	p-verdi	[95% konf. Intervall]	Sig
Konstant	.13	.052	2.51	.012	.029	.232 **

Konstant	-0.331	.077	.b	.b	.	.
Konstant	-0.266	.035	.b	.b	.	.
Gj. Snitt avhengig variabel		-0.000	St. Avvik avhengig variabel			1.000
Antall observasjoner		761	Chi-square			.
Prob > chi2		.	Akaike crit. (AIC)			2088.916
*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$						

2) Medlemsmøter. Nullmodell

Medlemsmøter	Koeffisient	Std. Feil	t-verdi	p-verdi	[95% konf. Intervall]	Sig
Konstant	-.01	.037	-0.28	.783	-.083 .063	
Konstant	-1.537	.363	.b	.b	.	.
Konstant	-.024	.03	.b	.b	.	.
Gj. Snitt avhengig variabel		0.000	St. Avvik avhengig variabel			1.000
Antall observasjoner		801	Chi-square			.
Prob > chi2		.	Akaike crit. (AIC)			2275.937
*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$						

10.4 Homoskedastisitet - Breuch Pagan

Breuch Pagan M/E-modellene	Prob	Chi2
Modell 1	0,000	36,29
Modell 2	0,000	90,71
Modell 3	0,000	215,44
Modell 4	0,000	193,26

Breuch Pagan Medlemsmøter-modellene	Prob	Chi2
Modell 1	0,697	0,15
Modell 2	0,877	0,02
Modell 3	0,444	0,58
Modell 4	0,661	0,19

10.5 Multikollinearitet – VIF

Partimedlemstetthet

Modell 1
M/E – 1 (1)
Innbyggertall = 1 (1)

Modell 2
M/E – 1,82
Innbyggertall = 1,54 (0,648)
Inntekt = 2,03 (0,491)
Utdanning = 1,89 (0,528)

Modell 3

M/E = 1,52 (0,597)
 Innbyggertall = 1,58 (0,632)
 Inntekt = 2,23 (0,448)
 Utdanning = 2,12 (0,471)
 Gamle partier = 1,04 (0,959)
 Partiøkonomi = 1,03 (0,966)
 Fragmentering = 1,58 (0,632)
 Opposisjon/posisjon = 1,04 (0,959)

Medlemsmøter

Modell 1

Medlemsmøter = 1 (1)
 Innbyggertall = 1 (1)

Modell 2

Medlemsmøter = 1,82
 Innbyggertall = 1,55 (0,645)
 Inntekt = 2,03 (0,493)
 Utdanning = 1,89 (0,529)

Modell 3

Medlemsmøter = 1,51
 Innbyggertall = 1,59 (0,63)
 Inntekt = 2,23 (0,447)
 Utdanning = 2,1 (0,477)
 Gamle partier = 1,04 (0,959)
 Lokale lister = 1,03 (0,969)
 Partiøkonomi = 1,04 (0,965)
 Fragmentering = 1,54 (0,65)
 Opposisjon/posisjon = 1,04 (0,958)

10.6 Prosentuering av lokale partiers aktivitetsnivå etter medlemstall

Tabell 10 – Prosentuering av medlemstall og medlemsmøter i lokale partier

Medlemstall og medlemsmøter	1-10 medlemmer	11-20 medlemmer	21-50 medlemmer	51-100 medlemmer	101-200 medlemmer	201-500 medlemmer	500+ medlemmer	Total
Aldri medlemsmøter	9,1%	1,0%						0,5%
En gang i året	18,2%	6,7%	7,2%	3,7%	2,9%	2,0%		5,7%
To ganger i året	21,2%	26,7%	28,6%	23,3%	26,9%	12,0%	7,7%	25,0%
4-10 møter pr. år	36,4%	50,5%	41,3%	47,0%	56,7%	64,0%	30,8%	47,1%
12+ møter pr. år	15,2%	15,2%	22,8%	26,0%	13,5%	22,0%	61,5%	21,7%
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

